

STENOGRAFSKE BELEŠKE
NARODNE SKUPŠTINE
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

GODINA 3

BEOGRAD, 1934 GODINE

KNJIGA 4

L REDOVNI SASTANAK

NARODNE SKUPŠTINE
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

DRŽAN 19 OKTOBRA 1934 GODINE U BEOGRADU

PRETSEDAVAO

PRETSEDNIK

DR. KOSTA KUMANUDI

SEKRETAR

ANTE KOVAČ

Prisutni g. g. Ministri: Predsednik Ministarskog saveta Nikola T. Uzunović, Ministar poljoprivrede dr. Dragutin S. Kojić, Ministar prosvete dr. Ilija Šumenković, Ministar pravde Božidar Ž. Maksimović, Ministar fizičkog vaspitanja naroda dr. Budislav Grgur Andjelinović, Ministar trgovine i industrije Juraj Demetrović, Ministar inostranih poslova Bogoljub Jevtić, Ministar finansija dr. Milorad R. Đordjević, Ministar građevina dr. Stjepan Srkulj, Ministar unutrašnjih poslova Živojin A. Lazić, Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja dr. Fran Novak, Ministar vojske i mornarice armijski general Milan Ž. Milovanović, Ministar šuma i rudnika dr. Milan Ulmanski, Ministar saobraćaja Ognjen Kuzmanović.

POČETAK U 17,10 ČASOVA.

SADRŽAJ:

Pre dnevnog reda: 1 — Čitanje i usvajanje zapisnika XLIX redovnog sastanka;

2 — Govor Predsednika Narodne skupštine dr. Koste Kumanudi povodom smrti Remona Poenkarea, bivšeg predsednika Francuske Republike, Luja Bartua, Ministra inostranih poslova Francuske Republike i dr. Ignjata Tolića, narodnog poslanika;

3 — Saopštenje o potvrđenim Zakonima o državnom pravobranilaštvu; o državnom računovodstvu; o razrešenju porodičnog fidikomisa; o izmenama i dopunama u Zakonu o uređenju redovnih sudova; o sudskom vanparničnom postupku; o uvodnom Zakonu za Zakon o sudskom vanparničnom postupku;

4 — Saopštenje izveštaja Senata o usvajanju zakonskih predloga; o tromedju između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Rumunije; o osnivanju Međunarodnog ureda za hemiju u Parizu; o spo-

razumu o regulisanju uzajamnih reklamacija između Kraljevine Jugoslavije i Republike Turske; o ugovoru o prijateljstvu, o nenapadanju, o sudskom raspravljanju, o arbitraži i o koncilijaciji zaključenom i potpisanom u Beogradu 27 novembra 1933 između Kraljevine Jugoslavije i Republike Turske; o izmeni Zakona o biračkim spisakovima; o obrazovanju novog Sreza subotičkog; o državnom pravobranilaštvu; o državnom računovodstvu; o konvenciji o likvidaciji i da bi se izbeglo dvostruko oporezivanje za vreme od 3 novembra 1918 g. do 31 decembra 1932 g. u smislu čl. 43 opštih sporazuma o izvršenju Rapalskog ugovora sa završnim protokolom zaključenim i potpisanim u Rimu 26 aprila 1924 g. između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Italije; o gradskim opštinama; o međunarodnoj konvenciji o unificiranom meničnom zakonu sa aneksom I i II i protokolom; o međunarodnoj konvenciji o rešavanju izvesnih sukoba meničnih zakona sa protokolom zaključenim i potpisanim u Ženevi 7 jula 1930 g.;

5 — Saopštenje o podnošenju zahtonskih predloga: o trgovinskom sporazumu zaključenom i potpisanom u Ankari 3 jula 1934 g. između Kraljevine Jugoslavije i Republike Turske od strane Ministara inostranih poslova i trgovine i industrije; o trgovinskom ugovoru između Kraljevine Jugoslavije i Republike Kosta Rika potpisatom 4 maja 1934 g. u Vašingtonu od strane Ministara inostranih poslova i trgovine i industrije; o naknadnom sporazumu usvojenom razmenom nota od 10 novembra 1933 g. kao dodatak protokolu uz trgovinski sporazum od 29 jula 1933 g. usvojenom razmenom nota od 14 septembra 1933 g. u Berlinu između Kraljevine Jugoslavije i Republike Nemačke od strane Ministara trgovine i industrije i inostranih poslova;

6 — Saopštenje o podnošenju na saglasnost uređaba Ministarskog saveta: od 9 maja 1934 g. o prekidu zastarelosti seljačkih menica; od 3 avgusta t. g. o zabrani opravljanja odeli i obuće po industrijskim (fabričkim) radnjama obuće i odeće i njihovim podružnicama; od 3 avgusta t. g. o maksimiranju kamatne stope; od 3 avgusta t. g. o kartelima; od 3 avgusta t. g. o zaštiti zemljoradnika; od 10 avgusta 1934 godine o nadzoru proizvodnje i upotrebe plemenitih metala;

7 — Saopštenje o podnošenju na saglasnost rešenja Ministarskog saveta: o dodavanju primedbe uz predlog zakona o opštoj carinskoj tarifi i o ukidanju primedbe za predlog zakona o opštoj carinskoj tarifi;

8 — Saopštenje o podnošenju interpelacija narodnih poslanika: Miloša Dragovića na Ministra pravde o postupcima Viktora Antonovića, sreskog suda iz Vlasenice, Drinske banovine; Stjepana Valjaveca na Ministra poljoprivrede o izgradnji vodovodnog kanala na potoku Radobojčica, srez Krapina, Savska banovina; dr. Milana Metikoša na Ministra socijalne politike i narodnog zdravlja o uništavanju narodnog zdravlja održavanjem jedne bare za ribnjak u Bačkom Jarku, srez Novi Sad; dr. Milana Metikoša na Ministra finansija o zataškavanju korupcije u duvanskoj stanici u Širokom Bregu u Hercegovini; dr. Milana Metikoša na Ministra unutrašnjih poslova o nasilnoj naplati opštinskog prireza na području Savske banovine; Svetislava Hodjere na Ministra unutrašnjih poslova o fizičkom napadu na g. Rašida Filipovića, zastupnika sreskog načelnika u Konjicu i g. Hajrudina Bilala, činovnika Poreske uprave, od strane narodnog poslanika g. Salha Baljića i predsednika opštine u Konjicu g. Smaje Ljubovića; dr. Stjepana Bačića na Ministra finansija o protuzakonitim globama obveznika za naplatu takse na račune; dr. Stjepana Bačića na Ministra unutrašnjih poslova o protuzakonitom radu opštinske uprave u Mariji Bistrici; Miloša Dragovića na Ministra socijalne politike i narodnog zdravlja o neupošljavanju domaćih radnika u našim industrijama i privatnim preduzećima; Vladimira Krstića na Predsednika Ministarskog saveta o koruocionoj aferi na šteta državne kase od strane dispenenata Našičke d. d. kod Okružnog suda u Osijeku; dr. Nikole Kešeljevića na Ministra unutrašnjih poslova o nasilju i tuči predsednika opštine Ključke, Vrbanske banovine, nad Huselnom Serajićem, zemljoradnikom iz sela Hrdovca; dr. Milana Metikoša na Ministra finansija o teškom opterećenju seljačkih kotlova za pečenje rakiye porezom tečevine; Miloša Dragovića na Ministra građevina o donošenju nezakonitog Pravilnika u Novo-Bečejskoj vodnoj zadrugi; Miloša Dragovića na Ministra unutrašnjih poslova o zloupotrebama u opštini Novo-Bečejskoj, Dunavska banovina; dr. Milana Metikoša na Ministra finansija i Ministra šuma i rudnika o upropašćenju Prvobanske imovne opštine u Glini zaplenom kupovine kod dražbe stabala, 10 septembra 1934 godine za dužnu porezu; dr. Milana Metikoša na Ministra poljoprivrede o potrebi donošenja Zakona o pomorskom ribarstvu; dr. Milana Metikoša na Ministra saobraćaja o potrebi što skorije izgradnje Unske pruge; dr. Milana Metikoša na Ministra saobraćaja o sniženju putničke tarife za prevoz putnika III klase na železnicama; dr. Milana Metikoša na Ministra unutrašnjih poslova o nepravilnom izdavanju dozvola za seču hrastova u šumi Zemljišne zajednice Desinec, srez Jastrebarsko; dr. Milana Metikoša na Ministra finansija i Ministra poljoprivrede o neuva-

žavanju propisa § 48 tač. 3. Fin. zakona za 1934/35 godinu na području Savske banovine u pogledu opraštanja neplaćanih taksa od direktno rojeće loze; Milana Božića na Ministra šuma i rudnika o prenošenju Rudarske direkcije iz Sarajeva u Beograd; Milana Božića na Ministra poljoprivrede o raspodeli zemljišta dobrovoljcima u Pančevačkom litu;

9 — Saopštenje izveštaja Ministra unutrašnjih poslova, finansija, socijalne politike i narodnog zdravlja, građevina, šuma i rudnika, poljoprivrede o odgovorima na poslaničke interpelacije;

10 — Saopštenje zahteva Ministra pravde o produženju krivičnog postupka protiv narodnih poslanika;

11 — Odsustva narodnih poslanika;

12 — Molbe i žalbe;

13 — Razna aka;

14 — Saopštenje i usvajanje izveštaja Verifikacionog odbora o dolasku za narodnog poslanika g. Milana Jurišića na mesto po. dr. Ignjata Tolića;

15 — Saopštenje i primanje na znanje izveštaja Administrativnog odbora;

16 — Saopštenje ukaza Nj. V. Kralja o postavljanju za Ministra saobraćaja g. Ognjena Kuzmanovića;

17 — Usvajanje rezolucije o prenosu nesvršenih predmeta iz II redovnog u III redovni saziv Narodne skupštine od 20 oktobra 1934;

18 — Saopštenje Ukaza Kraljevskih Namesnika o zaključenju II redovnog saziva Narodne skupštine;

Govornici: Predsednik dr. Kosta Kumanudi, Ministar unutrašnjih poslova Živojin Lazić.

Predsednik dr. Kosta Kumanudi: Gospodo, otvaram L redovni sastanak Narodne skupštine. Izvolite čuti zapisnik prethodnog sastanka.

Sekretar dr. Ante Kovač pročitao zapisnik XLIX redovnog sastanka.

Predsednik dr. Kosta Kumanudi: Ima li primedaba na pročitani zapisnik? (Nema!) Primedaba nema, zapisnik je primljen.

Gospodo narodni poslanici, dok je ceo naš narod pogružen neizmernom tugom i salomljen potresima cele svoje duše ronio suze bola i očaja za velikim narodnim Kraljem Ujediniteljem... (Svi članovi Kraljevske vlade i svi narodni poslanici ustaju sa svojih mesta i ostaju stojeći. — Tužni i bolni usklici: Slava Mu!)... nestalo je dva odana i iskrena prijatelja našeg naroda, dva velika i slavljena čoveka u svome narodu, Remona Poenkarea i Luja Bartua. (Opšti tužni usklici: Slava im!). U njima Francuska je izgubila dvojicu od najboljih svojih gradjana, dva sina koji su je služili kao pravi apostoli, fanatično i požrtvovano, koji su nad njom bdili kao vojnici na straži i voleli je svom snagom svog prosvetljenog i uvidjavnog rodoljublja. (Jednodušni usklici: Slava im!)

Poenkare je od početka ovoga veka zauzimao najodgovornije položaje. U najtežim trenutcima i spoljne i unutrašnje politike, on je umeo da sačuva svu prisebnost duha i uravnoteženost uma. I kao parlamentarac i kao ministar i kao šef države, on je sa ozbiljnošću i strogošću prilazio otvoreno i nezaobilazno najtežim političkim i privrednim problemima tražeći uvek samo ona rešenja koja će najpotpunije odgovarati opštim interesima. Ladan i logičan, njega nisu mogli zavesti ni skrenuti s puta sitni i sporedni elementi, koterijski računi i lični motivi. U Remonu Poenkareu, kaže jedan njegov biograf, svetlima čoveka koji mu među ljudima najviše na čast služi.

Već mnogo pre nego će buknuti Svetski rat, on je budno pratio sve pripreme u Srednjoj Evropi, i Francuska zahvaljujući najviše njemu nije nespremna čekala sudbonosne događaje koji su nastupili mimo njene volje. I po svom visokom autoritetu i po pravilnim shvatanjima, Poenkare je i sam mnogo doprineo da tadašnji sporazum triju Velikih sila, Rusije, Engleske i Francuske, od samog početka izazvanog sukoba stane na stranu uvredjene i napadnute Srbije i pod agresivnim udarcima digne se odmah da je brani.

Na završetku rata, nalazeći se i tada na najvišem položaju šefa države, on je svom ubedljivom svojom energijom za vreme Konferencije Mira uticao da se granice Jugoslavije povuku što pravičnije, jer u malenoj Srbiji Poenkare je poštovao narod koji se svojim poštovanjem i svojom vlastitom voljom oslobodio i stvorio svoju nezavisnu državu, a Jugoslaviju je smatrao kao glavni oslonac jednog zdravog poretka i mirnog razvika na Jugo Istoku Evrope. Ovaj veliki državnik visoko je cenio čvrstinu, čestitost i zdrav duh našeg naroda i voleo njegovo viteštvo i pravdoljublje. (Jednodušni usklici: Slava mu!)

Luj Bartu isto tako iskreno oduševljen za Srbiju, posle za Jugoslaviju i Jugoslovene pao je, uz neumrlog našeg Kralja, (Jednodušni i složni usklici: Slava im) u službi politike mira i savezničke vernosti u trenutku kada je s najvećim ubedjenjem i oduševljenjem zajedno s Njim, hrabren Njime, tu politiku hteo da učvrsti i zapečati u prestonici Francuske. Ostao nam je urezan u pameti njegov topli, iskren, iz srca potekao glas, kada je sa govornice naše Narodne skupštine, u ovoj istoj dvorani, uzviknuo: „Francuska vas voli“ (Složni usklici: Slava mu!). „Između dva naša naroda postoji solidarnost one odanosti čije je pravo ime bratstvo...“ Koliko je on verovao u Jugoslaviju, u njenu snagu i njena budućnost, svedoče u istoj prilici izgovorene ove druge prorocke reči: „Jedinstvo Jugoslavije... je jedna nacionalna istina, nezastariva i neotudjiva, od koje više niko ne može jači biti... Jugoslavija je otadžbina jedne čvrste i gorde rase, koja lažima pretpostavlja smrt, i tako čini čast čovečanstvu“.

Luj Bartu je ceo svoj život posvetio najlepšim i najuzvišenijim idejama i nikad politiku nije smatrao kao prostu karijeru koja treba da zadovolji lične ambicije, već kao službu najvišim interesima zemlje. To je idealist u najplemenitijem smislu te reči. U svoje ideale verovao je iskreno i, što je danas sve redje, zalagao se, koliko god su mu nesrećna vremena koja preživljujemo to dopuštala, da im nadje i praktična ostvarenja.

Pao je kao žrtva najnižih i najnečovečnijih instinkata, pod mučnim i podlim revolverskim metcima jednog zverskog ubice, on, ubedjeni apostol mira baš onda kada je oprezno i promišljeno vodjenom spoljnom politikom bio uveren da će obezbediti trijumf ljubavi, blagosti i čovečnosti među ljudima i među narodima. (Složni usklici: Slava mu!).

Remonu Poenkareu i Luju Bartuu slava i večna pamt! (Jednodušni usklici: Slava im! Večna im pamt!). Njihova uspomena nikad neće izbledeti u srcu našeg naroda. (Bolni i složni usklici: Slava im!).

Izgubili smo za proteklo vreme i jednog našeg poslaničkog druga, dr. Ignjata Tolića, koji je preminuo 21 jula ove godine u bolnici u Sarajevu. (Usklici: Slava mu!)

Karijera pokojnog Tolića, iako je mlad umro, bila je raznovrsna, burna i puna nacionalnih zasluga.

Sa četiri razreda gimnazije, on se upisao u vojnu školu u Kamenici, odatle je, pred sam svršetak, izbačen i sa još dva druga stavljen u pritvor zbog toga što je bio optužen da namerava srpskoj vojsci da izda planove Petrovaradinske tvrđave.

Docije, učestvovao je kao oficir u Svetskom ratu, a pri kraju i u borbama za oslobodjenje Medjumurja, pa je u Čikocu preuzeo prvu našu građansku vlast. Otišavši s vojnim jedinicama u Korušku, on se borio pod komandom generala Smiljanića protiv austrijskih trupa koje pokušavaju upad u Sloveniju.

Nakon tih operacija stupio je u našu aktivnu vojnu službu, ali u isto vreme upisao se na pravni fakultet u Zagrebu. Podneo je zatim ostavku na oficirski položaj, i završivši prava, postavljen je 1923 za načelnika sreza Podravska Slatina. Po tome je državnu službu napustio i posvetio se advokaturi.

Za narodnog poslanika izabran je prvi put na izborima 1931 godine u izbornom srezu Podravska Slatina i svoju poslaničku dužnost vršio je revnosno i savesno sve dok ga smrt nije otrgla.

Bog da mu dušu prosti! (Složni usklici: Slava mu!).

Izvolite čuti saopštenja.

Sekretar Ante Kovač (saopštava:) G. Ministar finansija dostavlja Skupštini za njenu arhivu po jedan potvrđen primerak Zakona o državnom pravobranioštvu i Zakona o državnom računovodstvu;

G. Ministar pravde dostavlja Skupštini za njenu arhivu po jedan potvrđen primerak Zakona o razrešenju porodičnih fideikomisa; Zakona o izmenama i dopunama u Zakonu o uredjenju redovnih sudova; Zakona o sudskom vanparničnom postupku i Uvodnog zakona za Zakon o sudskom vanparničnom postupku.

Predsednik dr. Kosta Kumanudi: Ova se saopštenja primaju na znanje. Izvolite čuti izveštaje Senata.

Sekretar Ante Kovač (saopštava:) Senat Kraljevine Jugoslavije izveštava Narodnu skupštinu da je usvojio u celini i bez ikakvih izmena upućene od Narodne skupštine zakonske predloge i to:

Na svom 25 redovnom sastanku od 5 jula 1934 godine: Zakonski predlog o tromedji između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Rumunije; zakonski predlog o osnivanju Medjunarodnog u eda za hemiju u Parizu; zakonski predlog o sporazumu o regulisanju uzajamnih reklamacija između Kraljevine Jugoslavije i Republike Turske;

Na svom 26 redovnom sastanku od 9 jula 1934 godine: zakonski predlog o ugovoru o prijateljstvu, o nenapadanju, o sudskom raspravljanju, o arbitraži i o koncilijaciji zaključenom i potpisanom u Beogradu 27 novembra 1933 godine između Kraljevine Jugoslavije i Republike Turske; zakonski predlog o izmeni Zakona o biračkim spiskovima; zakonski predlog o obrazovanju novog Sreza subotičkog;

Na svom 27 redovnom sastanku od 12 jula 1934 godine: zakonski predlog o državnom pravobranioštvu; zakonski predlog o državnom računovodstvu; zakonski predlog o konvenciji o likvidaciji poreza i da bi se izbeglo dvostruko oporezivanje za vreme od 3 novembra 1918 godine do 31 decembra 1932 godine u smislu čl. 43 opštih sporazuma o izvršenju Rapalskog ugovora sa završnim protokolom zaključenim i potpisanim u Rimu 26 aprila 1924 godine između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Italije;

Na svom 28 redovnom sastanku od 13 jula 1934 godine: zakonski predlog o gradskim opštinama;

Na svom 27 redovnom sastanku od 12 jula 1934 godine: zakonski predlog o međunarodnoj konvenciji o unificiranom meničnom zakonu sa aneksom I i II i protokolom; zakonski predlog o međunarodnoj konvenciji o rešavanju izvesnih sukoba meničnih zakona sa protokolom zaključenim i potpisanim u Ženevi 7 jula 1930 godine.

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Ovi izveštaji primaju se na znanje. Izvolite čuti zakonske predloge.

Sekretar Ante Kovač (saopštava): G. g. Ministar inostranih poslova i Ministar trgovine i industrije podnose Narodnoj skupštini predlog zakona o trgovinskom sporazumu zaključenom i potpisanim u Ankari 3 jula 1934 godine između Kraljevine Jugoslavije i Republike Turske (Vidi prilog);

G. g. Ministar trgovine i industrije i Ministar inostranih poslova podnose Narodnoj skupštini na rešavanje predlog zakona o trgovinskom ugovoru između Kraljevine Jugoslavije i Republike Kosta Rike potpisan 4 maja 1934 godine u Vašingtonu (Vidi prilog);

G. g. Ministar trgovine i industrije i Ministar inostranih poslova podnose Narodnoj skupštini na rešavanje predlog zakona o naknadnom sporazumu usvojenom razmenom nota od 10 novembra 1933 godine kao dodatak protokolu uz trgovinski sporazum od 29 jula 1933 godine usvojenom razmenom nota od 14 septembra 1933 godine u Berlinu između Kraljevine Jugoslavije i Republike Nemačke (Vidi prilog).

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Ovi zakonski predlozi uputiće se odboru za proučavanje zakonskih predloga o trgovinskim ugovorima i sporazumima.

Izvolite čuti uredbe Ministarskog saveta.

Sekretar Ante Kovač (saopštava): Gospodin Predsednik Ministarskog saveta, u smislu § 63 Finansijskog zakona za 1934/35 godinu, podnosi Skupštini na saglasnost: Uredbu Ministarskog saveta od 9 maja 1934 godine o prekidu zastarelosti seljačkih menica (Vidi prilog);

Uredbu Ministarskog saveta od 3 avgusta tek. godine o zabrani opravljavanja odela i obuće po industrijskim (fabričkim) radnjama odeće i obuće i njihovim podružnicama (Vidi prilog);

Uredbu Ministarskog saveta od 3 avgusta tek. godine o maksimiranju kamatne stope (Vidi prilog);

Uredbu Ministarskog saveta od 3 avgusta tek. godine o kartelima (Vidi prilog);

Uredbu Ministarskog saveta od 3 avgusta tek. godine o zaštiti zemljoradnika (Vidi prilog).

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Za proučavanje ovih uredaba izabraće se naročiti odbor kad to Skupština reši.

Izvolite čuti dalje.

Sekretar Ante Kovač (saopštava): G. Ministar finansija podnosi Skupštini na saglasnost Uredbu Ministarskog saveta od 10 avgusta 1934 godine o nadzoru proizvodnje i upotrebi plemenitih metala, donetu u smislu § 63 Finansijskog zakona za 1934/35 godinu (Vidi prilog).

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Ova Uredba Ministarskog saveta uputiće se na proučavanje Finansijskom odboru.

Izvolite čuti rešenje Ministarskog saveta.

Sekretar Ante Kovač (saopštava): G. Ministar finansija, na osnovu čl. 15 zakona o opštoj carinskoj tarifi, podnosi Skupštini na odobrenje rešenje Ministarskog saveta br. 17172 od 5 jula 1934 godine o doda-

vanju primedbe posle Tar. br. 212 uvozne tarife uz predlog zakona o opštoj carinskoj tarifi Br. 23310, i rešenje Ministarskog saveta Br. 534 od 26 septembra 1934 godine o ukidanju primedbe za Br. 664 tač. 3 — A uvozne tarife predloga Zakona o opštoj carinskoj tarifi (Vidi prilog)

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Ova rešenja Ministarskog saveta uputiće se Finansijskom odboru.

Izvolite čuti interpelacije g. g. narodnih poslanika.

Sekretar Ante Kovač (saopštava): G. Miloš Dragović, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra pravde o postupcima Viktora Antonovića, starešine Sreskog suda iz Vlasenice, Drinske banovine (Vidi prilog);

G. Stjepan Valjavec, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra poljoprivrede o izgradnji vodovodnog kanala na potoku Radoboječica, srez Krapina, Savska banovina (Vidi prilog);

G. dr. Milan Metikoš, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra socijalne politike i narodnog zdravlja o uništavanju narodnog zdravlja održavanjem jedne bare za ribljak u Bačkom Jarku, srez Novi Sad (Vidi prilog);

G. dr. Milan Metikoš, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra finansija o zataškavanju korupcije u duvanskoj stanici u Širokom Bregu u Hercegovini (Vidi prilog);

G. dr. Milan Metikoš, narodni poslanik upućuje interpelaciju na g. Ministra unutrašnjih poslova o nasilnoj naplati opštinskog prireza na području Šavske banovine (Vidi prilog);

G. Svetislav Hodjera, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra unutrašnjih poslova o fizičkom napadu na g. Rašida Filipovića zastupnika sreskog načelnika u Konjicu i g. Hajrudina Bilala, činovnika Poreske uprave, od strane narodnog poslanika g. Saliha Baljića i predsednika opštine u Konjicu g. Smaje Ljubovića (Vidi prilog);

G. dr. Stjepan Bačić, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na Ministra finansija o protuzakonitim globama obveznika za naplatu takse na račune (Vidi prilog);

G. dr. Stjepan Bačić, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra unutrašnjih poslova o protuzakonitom radu opštinske uprave u Mariji Bistrici (Vidi prilog);

G. Miloš Dragović, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra socijalne politike i narodnog zdravlja o neupošljavanju domaćih radnika u našim industrijama i privatnim preduzećima (Vidi prilog);

G. Vladimir Krstić, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Predsednika Ministarskog saveta o korupcionoj aferi na štetu državne kase od strane dispenzata Našičke d. d. kod Okružnog suda u Osijeku (Vidi prilog);

G. dr. Nikola Kešeljević, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra unutrašnjih poslova o nasilju i tuči predsednika opštine Ključke, Banovine vrbaske, nad Huseinom Sejarićem, zemljoradnikom iz sela Hripovca (Vidi prilog);

G. dr. Milan Metikoš, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra finansija o teškom opterećenju seljačkih kotlova za pečenje rakije porezom tečevine (Vidi prilog);

G. Miloš Dragović, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra gradjevina o donošenju nezakonitog Pravilnika u Novo-Bečejskoj vodnoj zadruzi (Vidi prilog);

G. Miloš P. Dragović, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra unutrašnjih poslova o zloupotrebama u opštini Novo Bečejskoj, Dunavska banovina (Vidi prilog);

G. dr. Milan Metikoš, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra finansija i g. Ministra šuma i rudnika o upropašćenju Prvobanske imovne opštine u Glini zaplenom kupovine kod dražbe stabala, 10 septembra 1934 godine, za dužnu porezu (Vidi prilog);

G. dr. Milan Metikoš, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra poljoprivrede o potrebi donošenja Zakona o pomorskom ribarstvu (Vidi prilog);

G. dr. Milan Metikoš, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra saobraćaja o potrebi što skorije izgradnje Unske pruge (Vidi prilog);

G. dr. Milan Metikoš, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra saobraćaja o sniženju putničke tarife za prevoz putnika III klase na železnicama (Vidi prilog);

G. dr. Milan Metikoš, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra unutrašnjih poslova o nepravilnom izdavanju dozvola za seču hrastova u šumi Zemljišne zajednice Desinec, srez Jastrebarsko (Vidi prilog);

G. dr. Milan Metikoš, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra finansija i g. Ministra poljoprivrede o neuvažavanju propisa § 48 tač. 3 Fin. zakona za 1934/35 godinu na području Savske banovine u pogledu opraštanja neplaćenih taksa od direktno rodeće loze (Vidi prilog);

G. Milan A. Božić, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra šuma i rudnika o prenošenju rudarske direkcije iz Sarajeva u Beograd (Vidi prilog);

G. Milan A. Božić, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra poljoprivrede o raspodeli zemljišta dobrovoljcima u Pančevačkom ritu (Vidi prilog).

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Sve pročitane interpelacije dostavljene su nadležnim g. g. Ministrima. Izvolite čuti izveštaj g. g. Ministara.

Sekretar Ante Kovač (saopštava): G. Ministar unutrašnjih poslova izveštava da će odgovoriti kad prikupi potrebne podatke na interpelacije narodnih poslanika:

G. Svetislava Hodjere o izbornom rezultatu u opštini Kam. Bistrica, srez Kamničkog;

G. dr. Ivana Lončarevića i drugova o depolitizaciji pretstojnika gradske policije u Bjelovaru, dr. Gregureka Franje;

G. dr. Ivana Lončarevića i drugova o postupku žandarmerijskih organa na proštenju u selu Cigleni, srez Bjelovarski;

G. Nikole Preke o lišenju slobode građana varoši Diakovca u srezu Djakovačkom;

G. dr. Nikole Kešeljevića o policijskim merama na zborovima Jugoslovenske narodne stranke;

G. dr. Nikole Nikića i drugova o otpustu iz službe dr. Benkovića Maksa, lekara društva „Merkur“ u Novoj Gradskoj;

G. dr. Milana Metikoša o naplati egzekutora za opštinske prireze na području Savske banovine.

G. Svetislava Hodjere o fizičkom napadu na R. Filipovića, zastupnika sreskog načelnika u Konjicu i H. Bilala, činovnika Poreske uprave u Konjicu od strane narodnog poslanika g. Salih Baljića i S. Ljubovića, predsednika opštine u Konjicu;

G. dr. Stjepana Bačića o radu opštinske uprave u Mariji Bistrici, srez Donjo-Stubički;

G. dr. Nikole Kešeljevića o nasilju i tuči predsednika Opštine ključke, Vrbaska banovina, nad Serajićem Huseinom iz Hribovca, zemljoradnikom.

G. Miloša Dragovića o učinjenim zloupotrebama u opštini Novo-Bečejskoj.

G. Ministar unutrašnjih poslova izveštava da ne može odgovoriti, jer ne spadaju u njegovu nadležnost, na interpelacije narodnih poslanika;

G. Milana Božića o radu Jugoslovenske destilacije d. d. u Tesliću;

G. dr. Milana Metikoša o nepravilnom izdavanju dozvola za seču hrastova u šumi Zemljišne zajednice Desinec, srez Jastrebarsko.

G. Ministar finansija izveštava da će odgovoriti kad prikupi potrebne podatke na interpelacije narodnih poslanika:

G. Djure Leušića o neurednom isplaćivanju penzija državnim penzionerima sreza Samobor—Pisarovina;

G. dr. Nikole Kešeljevića o izigravanju Zakona o zaštiti zemljoradnika od strane Narodne banke i drugih banaka;

G. Stjepana Valjaveca o neplaćanju opštinskog nameta opštini Radoboj, srez Krapina, banovina Savska, od strane ugljenokopa „Mira“ d. d. u Zagrebu.

G. Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja izveštava da će odgovoriti, kad prikupi potrebne podatke, na interpelacije narodnih poslanika:

G. dr. Nikole Nikića i drugova o otpuštanju iz službe dr. Benkovića Maksa, lekara društva „Merkur“ u Zagrebu;

G. Miloša P. Dragovića o neupošljavanju domaćih radnika u našim privrednim industrijskim preduzećima.

G. Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja izveštava da će odgovoriti, kad bude stavljena na dnevni red, interpelacija narodnog poslanika g. dr. Milana Metikoša o uništavanju narodnog zdravlja održavanjem jedne bare za ribnjak u Bačkom Jarku, srez Novi Sad.

G. Ministar gradjevina izveštava da će odgovoriti, kad budu stavljene na dnevni red, na interpelacije narodnih poslanika:

G. dr. Milana Metikoša o previsokim troškovima kod postupka za koncesioniranje seljačkih potočnih mlina;

G. Stjepana Valjaveca o izgradnji opštinskog puta Pregrada—Krapina;

G. Miloša P. Dragovića o donošenju nezakonitog pravilnika u Novo—Bečejskoj vodnoj zadruzi.

G. Ministar šuma i rudnika izveštava da će odgovoriti, kad bude stavljena na dnevni red, na interpelaciju g. dr. Milana Metikoša, narodnog poslanika, o prilikama u Prvobanskoj i drugobanskoj imovnoj opštini.

G. Ministar poljoprivrede izveštava da će odgovoriti, kad prikupi potrebne podatke, na interpelaciju narodnog poslanika g. dr. Nikole Kešeljevića o izigravanju Zakona o zaštiti zemljoradnika od strane Narodne banke i drugih banaka.

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Pročitani izveštaji primaju se na znanje.

Izvolite čuti zahteve g. Ministra pravde za izdavanje sudu g. g. narodnih poslanika.

Sekretar Ante Kovač (saopštava): G. Ministar pravde traži ovlašćenje za produženje krivičnog postupka protiv narodnih poslanika: g. dr. Milovana Grbe zbog dela iz § 301 od. 3 k. z.; g. Popovića Milana zbog dela iz § 301 kriv. zak.; g. Hadži Todora Dimitrijevića zbog dela iz §§ 52 u vezi 54 odelj. Zak. o štampi, g. dr. Milenka Markovića zbog dela iz § 297 od. 2

kriv. zak.; g. Brkića Stepana zbog dela iz §§ 301 i 297 kriv. zak.; g. Misirlića Jovana zbog dela iz § 383 kriv. zakona; g. Benka Josipa zbog dela iz §§ 52 i 53 Zak. o taksama; g. dr. Grbe Milovana zbog dela iz § 52 Zakona o štampi; g. dr. Grbe Milovana zbog dela iz § 52 Zakona o štampi; g. Stanojevića Milutina zbog dela iz § 147 k. z.; g. Ureka Ivana zbog dela iz §§ 302 i 127 k. z.; g. Djokića Riste zbog dela iz čl. 65 z. o štampi; g. Kajmakovića Omera zbog dela iz § 302 k. z.; g. Baljića Saljiha zbog dela iz § 180 k. z.; g. Nikodijevića Arandjela zbog dela iz § 297 k. z.; g. dr. Hansa Mozera za delo iz § 301 k. z.

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Ovi zahtevi gospodina Ministra pravde uputiće se Imunitetnom odboru.

Izvolite čuti odsustva g. g. poslanika.

Sekretar Ante Kovač (saopštava): G. Ivan Urek narodni poslanik, moli za 14 dana odsustva zbog bolesti; g. Milan Čuković, narodni poslanik, izveštava da zbog bolesti ne može prisustvovati sednicama Narodne skupštine; g. Ljudevit Pivko, narodni poslanik, moli za odsustvo od 9 do 24 novembra.

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Odobrava li Narodna skupština tražena odsustva? (Odobrava). Odsustva su odobrena.

Izvolite čuti molbe žalbe.

Sekretar Ante Kovač saopštava sledeće molbe i žalbe: Grgura Škrabića, Danice Ristić, Stojana Miloševića, Vladeta Vukičevića, Vladimira Miselja, Ivana Rupčića, Ilije Petkovića, Dušana Dučića, Kreculovića Svetislava, Eugena Prohaske, Sime Todorovića, Božidara A. Gregovića, Martina Cimermana, Radisava Ilića dr., Stojanče Zlatkovića i drug., zemljoradnika na području opštine Vrapče, Franje Jerkunice, Bogdana Litričina, Milorada M. Petrovića, Modraga V. Topalovića, Jelene Đorđević-Marjanović, Sime Milojevića, Ljubice Konački, Andreje Zorića, Apolomije Višnjić, Tome Milovanovića, Dobrice Filipovića, Milice Karginove, Temeljka Stojanovića, Dimitrija Đušića, Darinke Vojinović, Šćepana Lazovića, i drug., Svetozara T. Andrejića, Donke S. Blagojević, Ljubice S. Stopanja, Nikole Trajkovića, Drage S. Pešić, Pavla Hristića, Maksima Banovackog, Nikole Serbijekova, dr. Vuka. Krajača, Miloša J. Arapovića, Sadika Ameta, Leposave Marinković ud., Paraća M. Ante, Smilje Majstorović, Mate Cvetkovića, Side Milošev, Jana Volinke, Milenije Milanović, Cvete Repić, Bosiljke M. Savić, Andrije Savić, Milutina Petrašinovića, Petra Petronija Đorđevića, Marije Žgar, Dušana M. Ilića i drug., Mande Aurijans, Bende R. Asanovića, Rađaša Tomice, Jovana Đurića, Petrovića Pere, Miloševića Milutina, Vukosave Tadić, Lekse Tornjanska, Marije Gašpar, Franje M. Senca, Vake Cipurkog, Danice Pavlović, Rosalije Ziteršlager, Teodora Ljubičića, Agate Sakač, Tota Bagi Franje, Ante Živalježića, Sejfe Arifhođića, Ostoje Mikića i drug., Ljubomira Đorđevića, Jakoba Grčića, Miljka Nikolića, Trezije Kurnik, Danke Dimović, Milutina Jankovića, Stevana Srečkovića, Stane Kreca, Milana Janića, Pante Đambalovića, Sofronija Ilića, Đure Novakovića, Stojice Veljkovića, Miladina Vasiljevića, Kosare Stošić, Save Vujašinovića, Velisava Šijanovića, Jovana M. Kostića, Stojana Ljuštine, Mare Rajičević, Sultane Ristić, Pečara (Tomana) Josipa, Trajče Serafimovića, Mihajla Tričkovića, Milana G. Đurkovića, Salisa Sevisa Ivana, Ožineka Bogomira, Španjola Simunelića, Đure I. Petrovića, Stane Jovanović, Maksima L. Jovovića, Bartola i Antona Čudine, Marjana Horvata, Antona Brešera, Huse Pale, Marije Kavajin, Ljubice

Mitković, Cvijete Čulić, Ande S. Nedeljković, Ivana Festina, Nedeljka Perišića, Pavla L. Stevića, Stanke Milutinović, Vladanke Perić, Adama Vejzag ča, Dragutina Nikolića, Radomira Radovanovića, Karanfila Jankovića, Pavla Ergovca, i Ante Paravije, Mileve R gojević, dr. Kimoveca advokata, Milke P. Firulović, Pavla Mohorića, Save Bajkovića, Sotira T. Stankovića, i dr., Teodosija Ljubojevića, Mihaila Jermakova, Darinke Brković, Proke Kocića, Marka Begovića, Sultane Manojlović, Svetozara Milčića, Šime Barkovića, Jelke dr. I. Tolića, Miroslava Jakšića, Vidosave R. Marković, Mane Dona, Velike J. Rožnatović, Anke Šuligoj, Zvonimira Dvornika, Milutina Đurovića, Julke Jelačić, Đure Treška, Dragutina Boškovića, Jovana Rapovca, Josipa Kosača, Novke Aksentijević, Ljubice D. Ilić, Tadije Đurića, Stanke Simić, Anke Rakoš, Cvete Bešević, Lovra Forstnera, Velke Torver, Todora Lj. Ergića, Grge I. Zuckana, Kalija Kapetanovića, Anđelka Tore, Jefe Gošić, Janka Jocića, Dragutina N. Nikolića, Nikole Kosmajca, Dervića, Mehad ča, Atmara Mance, Mihelić, Zlate, Save Kleupa, M. ha Kovača, Julke Aleksić, Josipa Košuta, Živane Tanasković, Marije Šanerović, Stanke Jerem č, Milenka Pjevčevića, Živorada Markovića, Roze Štefanek, Stevana Lađevića, Mihaila Ilibašića, Marina Plestine, dr. Branka Nižetića, Milana S. Kovačevića, Nikodija Malenovića, Julijusa Kneževića, Obrena Gavrilovića, Josipa Kovačevića, Mihovila Antunova, Jerotija K. Markovića, Sevd-mike Zdravković, Mile Ljubotina.

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Sve ove molbe i žalbe uputiće se Odboru za molbe i žalbe. Izvolite čuti razna akta.

Sekretar Ante Kovač pročita sledeća razna akta: Nezaposlenih kamenarskih radnika Selca na ostrvu Braču, Jugoslovenskog ženskog saveza — Beograd, Radnika i građana Zenice, Radničkih sindikata „Jugoslovenska zemlja“, Bačinačke zemljoradničke nabavljачke zadruge Bačinac, Hotela „Kristić“ i dr. Lopud-Dubrovnik, Građana grada Skoplja, Firme Bonačić, Split, Građana grada Velesa, Suda opštine Perast, Zemaljskog saveza poljoprivrednih radnika, Novi Vrbas, Radenica Telegrafsko-Telefonske centrale, Beograd, Nasiljenika sresa Đakovičkog, Vinogradarsko-vinarske zadruge, Vis, Sveslovenskog pčelarskog Saveza, Beograd, Odbora za pomoć postradalih od poplave, B. Kostajnica, Invalida i invalidskih porodica, Lebane, Građana Opštine Kusadak, Opština sela Šainovci, Šainova, Udruženja Trgovaca Čačak, Saveza zemaljskih poljoprivrednih radnika — Sombor, Građana Opštine Jasenovacke, Saveza Zemaljskih Poljoprivrednih radenika, Senta, Zanatlijskog Udruženja, Ljig, Invalidske porodice Drlup, Udruženja trgovaca — Veliko Gradište, Udruženja Trgovaca — Čajniče, Opštine Kladušničke — Kladušnica, Dobrovoljca i kolonista za srez Višački, Akcionog odbora ratnih invalida, Sombor, Udruženja trgovaca, Prokuplje, Udruženja ratnih invalida, Zvornik, Udruženja Zanatlija, Križevci, Građana varoši Aleksinca, Agrarne Zadruga, Ovče polje, Udruženja Zanatlija, Bela Palanka, Dušana Todorića, Zemun, Radničke Komore, Beograd, Udruženja zanatlija i trgovaca, Crikvenica, Udruženja zanatlija i privrednika, Mostar, Udruženja ratnih invalida, Karlovac, Udruženja trgovaca i zanatlija, Mostar, Agrarne zadruge, Petrovac, Privrednika sresa Rumskog, Upravnog odbora Crikvenoopštinskog saveta, Caribrod, Uprave pravoslavne Srpske crkve, Miklučevci, Udruženja zanatlija, Bjeljina, Agrarne zadruge, Kosovska Mitrovica, Agrarne zadruge, Podujevo, Dušana Todorovića, Zemun, Zemaljskog saveza

poljoprivrednih radnika, Novi Sad, Agrarne zadruge „Stari Ras“, Novi Pazar, Udruženja trgovaca i zanatlija za srez Kosanički, Kuršumlija, Slovenske dijaške zadruge u Pragu, Udruženja zanatlija i trgovaca, Mostar, Agrarne zajednice „Petar Mrkonjić“, Udovo, Agrarne zadruge „Šumadija“, Prizren, Invalida iz sreza Kačerskog i Takovskog, Dr. Kimovca, advokata, Kranj, Udruženja ratnih invalida, Tuzla, Udruženja zanatlija za srez Kruševački, Udruženja trgovaca za srez Činjski, Ibarske Agrarne zadruge, Šipolje, Trgovačko industrijske komore, Zagreb, Jugoslovenskog šumskog udruženja, Zagreb.

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Pročitana razna akta primaju se na znanje.

Izvolite čuti odborske izveštaje.

Sekretar Ante Kovač (saopštava): Verifikacioni odbor podnosi Skupštini na rešenje svoj izveštaj o dolasku g. Milana Jurišića za narodnog poslanika na mesto poživšeg dr. Ignjata Tolića. Taj izveštaj glasi:

NARODNOJ SKUPŠTINI

Verifikacioni odbor primio je preko Predsedništva Narodne skupštine vest o smrti dr. Ignjata Tolića, advokata iz Podravske Slatine, izabranog za narodnog poslanika u srezu Slatinskom, Banovine Savske.

Po rasmatranju izbornih akata i kandidatske liste Verifikacioni odbor utvrdio je, da je na kandidatskoj listi za srez Slatinski čiji je sreski kandidat poč. dr. Ignjat Tolić, advokat iz Podravske Slatine, njegov zamenik g. Milan Jurišić, gostioničar iz Slatine.

Na osnovu prednjeg i § 66 Zakona o izboru narodnih poslanika, Verifikacionom odboru je čast predložiti Narodnoj skupštini da izvoli oglašiti i pozvati za narodnog poslanika g. Milana Jurišića, gostioničara iz Podravske Slatine.

Sekretar,
Tričko Ninković s. r.

Potpredsednik
Verifikacionog odbora,
P. Ivanišević s. r.

Članovi:

Jakim Kunjašić s. r., Dobr. Jovičić s. r., dr. Bogdan Vidović s. r., Vjekoslav Spindler s. r., Vukašin Spasović s. r.

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Prima li Narodna skupština pročitani izveštaj Verifikacionog odbora? (Prima). Oglašujem da je izveštaj Verifikacionog odbora primljen i da je g. Milan Jurišić proglašen za narodnog poslanika na mesto poživšeg dr. Ignjata Tolića.

Izvolite čuti dalje.

Sekretar Ante Kovač pročita izveštaj Administrativnog odbora, koji glasi:

NARODNA SKUPŠTINA

Kraljevine Jugoslavije

ADMINISTRATIVNI ODBOR

Br. 97

19 oktobra 1934 godine

u Beogradu

Narodnoj skupštini

Administrativni odbor Narodne skupštine preko svoja tri člana izvršio je pregled kase, knjiga i novčanih dokumenata Narodne skupštine za vreme od 17 aprila do 30 jula 1934 godine zaključno i na osnovu § 128 Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini ima čast podneti svoj izveštaj o nadenom stanju.

O STANJU KASE

A. Da je po proverenom dnevniku kase za 1934/35 godinu naden ostatak državne i depozitne gotovine	Dinara 3,812.517-98
B. Da je pregledom kase utvrđeno, da se ovaj ukupan saldo sastoji:	
1) iz gotovog novca	u Dinara 622.794-22
2) „ ulož. knjiž. D. H. B.	2,600.000—
3) „ kaucija	68.300—
4) „ privrem. izd.	422.016—
5) „ depozita	99.407-76
Ukupno Dinara	3,812.517-98

3,812.517-98

1) Izvršen je pregled knjiga i dokumenata primanja i izdavanja i nađeno: da su knjige pravilno vodene sa tačnim iznosima, da su sva dokumenta i izdavanja tačna — ispravna a sume pokazane u dnevniku kase pravilno knjižene i sumirane, s toga Administrativni odbor Narodne skupštine pored svih ostalih izdataka odobrava izdatke učinjene na osnovu rešenja R. Br. 1218 od 12 jula 1934 godine i A. Br. 92 od 16 jula 1934 godine.

2) Prilaže se pod (1) izvod primanja i izdavanja iz koga se vidi stanje po mesecima.

Administrativni Odbor
dokumentacija

11

O STANJU PARTIJALNIH RAČUNA

a) po kreditu za budžetsku	1933/34 god.	primljeno je	Dinara	36,344 838 —
b) " "	1934/35 " "	" " " " " " " "	"	10,037.0.075.
c) po rešenju Gospodina Predsednika Narodne skupštine R. Br. 1268/34				
preneta je gotovina iz 1933/34 godine			"	3.630.5199-3
		Svega primljeno	Dinara	50,012.378-68

Od ove sume je utrošeno:

a) Na narodne poslanike:	od 1-IV-1933 do 30-VII-1934 godine	Dinara	26.306.000,92
	" 1-IV-1934 " 30-VII-1934 "	"	8.037.30—
b) Na osoblje Narodne skupštine:	od 1-IV-1933 do 30-VII-1934 "	"	3.063.964,05
	" 1-IV-1934 " 30-VII-1934 "	"	987.836,56
c) Na materijalne troškove:	od 1-IV-1933 do 30-VII-1934 "	"	3.344.353,10
	" 1-IV-1934 " 30-VII-1934 "	"	997.583,90
d) Rešenjem R. Br. 1268-34	ostatak gotovine iz 1933/34 god. prenet je u		
	1934/35 godinu	"	3.630.519,93
	Svega utrošeno Dinara:		46.367.568,46

a ostalo za 31 juli 1934 god. kao saldo državne gotovine	Dinara 3.644 810.22
--	---------------------

Prilažu se pod (2) i pod (3) pregledi primljenih i utrošnih kredita; pod (4) završni račun za 1933/34 god. i pod (5) rešenje R. Br. 1268/34 o prenosu gotovine iz 1933/34 godine u 1934/1935 godinu.

III

O STANJU DEPOZITNE GOTOVINE

Na dan 30 jula 1934 godine nađeno je gotovine depozita u iznosu . . . Dinara 167.707·76

- 1) Depoziti pravilno knjiženi i isplaćivani, a stare obveznice Ratne štete zamenjene novim.
2) Prilaže se pod (6) izvod iz koga se vidi čiji su depoziti.

IV

UKUPNO STANJE DRZAVNE I DEPOZITNE GOTOVINE

Kad se saberu ostaci ovih partijskih računa i to:

a) po računu primljenog kredita	Dinara	3,644 810.22
b) po računu depozitnih suma	"	167.707.76
dobija se isti ukupan ostatak od	Dinara	3,812,517.98

koji je pokazan po dnevniku kase kao saldo na dan 30 jula 1934 god.

Prema ovome i sume partijalnih računa su ispravno pokazane.

Administrativni odbor u sednici svojoj od 16 oktobra 1934 godine primio je ovaj pregled računa kao ispravan kao i da je prenos gotovine iz budžeta 1933/34 godine u iznosu Dinara 3.630.519'93, koja je bila angažovana rešenjem P. Br. 573/34 i odobrena od Narodne skupštine na svom 48. redovnom sastanku od 7 jula 1934 godine, ušao kao sastavni deo gotovine za 1934/35 godinu i da je se Administrativni odbor sa ovim stanjem u svemu saglasio. S toga je čast Administrativnom odboru predložiti Narodnoj skupštini da izvoli odobriti izneto stanje u ovom izveštaju i samim tim izdati razrešnicu odgovornim licima za račune pregledane od 17 aprila do 30 jula 1934 godine zaključno, pošto su računi do 16 aprila 1934 godine pregledani i odobreni od strane Narodne skupštine na sednici svog 49. redovnog sastanka od 7 jula 1934 godine.

Za sekretara,
Mustafa A. Mulalić, s. r.

Pretsednik
Administrativnog odbora,
Vasilije Trbić, s. r.

Predsjednik dr. Kosta Kumanudi: Prima li Narodna skupština pročitati izveštaj Administrativnog odbora? (Prima). Izveštaj Administrativnog odbora primljen je.

Izvolite čuti dalje.

Sekretar Ante Kovač saopštava Ukaz o postavljenju g. Ognjena B. Kuzmanovića za Ministra saobraćaja. (Vidi prilog).

Predsednik dr. Kosta Kumanudl: Dnevni red je iscrpljen. Izvolite čuti jedan predlog rezolucije.

Sekretar Ante Kovač (čita): Predlažem Narodnoj skupštini sledeću rezoluciju:

Narodna skupština odlučuje: da se prenesu u redovan saziv Narodne skupštine od 20 oktobra 1934 godine do 20 oktobra 1935 godine: svi nesvršeni vladini i poslanički zakonski predlozi; svi zahtevi Ministra pravde za izdavanje sudu narodnih poslanika; svi odborski izvštaji o nesvršenim vladinim i poslaničkim zakonskim predlozima; sve odluke Odbora za molbe i žalbe po pojedinim molbama i žalbama kao i sve molbe i žalbe upućene Skupštinskom odboru za molbe i žalbe od 19 oktobra 1934 godine; sve neodobrene uredbe Ministarskog saveta donete na osnovu § 6 Zakona o produženju važnosti zakona o zaštiti zemljoradnika i § 63 Finansijskog zakona za 1934/35 godinu, koje su još na snazi i svi nesvršeni predmeti koji spadaju u

nadležnost Finansijskog odbora Narodne skupštine po finansijskim i drugim zakonima.

**Pretsednik
Narodne skupštine
Dr. K. Kumanudi, s. r.**

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Prima li Narodna skupština predloženu rezoluciju? (Prima.) Objavljujem da je predložena rezolucija primljena.

Gospodo narodni poslanici: Po čl. 6 Ustava Narodna skupština sutra, na dan 20 oktobra, sastaje se u 9 časova ujutru radi izbora Predsedništva Narodne skupštine, pa molim za ovlašćenje da mogu zapisnik današnje sednice potpisati i objaviti. Prima li ovo Skupština? (Prima.)

Izvolite čuti jedan Ukaz gospode Kraljevskih namešnika.

Ima reč g. Ministar unutrašnjih poslova da Ukaz pročita.

Ministar unutrašnjih poslova Živojin Lazić, (čita:)

**U IME
NJEGOVOG VELIČANSTVA
PETRA II**

po milosti Božjoj i volji narodnoj
Kralja Jugoslavije,
KRALJEVSKI NAMESNICI

Na predlog Ministra unutrašnjih poslova, a po saslušanju Ministarskog saveta i na osnovu čl. 32 i 60 Ustava, rešili su i rešavaju:

Da se sednice Narodne skupštine sazivane Ukazom od 17 oktobra 1933 godine u redovan saziv za 20 oktobar i otvorene Ukazom od 20 oktobra 1933 godine, zaključe čitanjem ovog Ukaza, i da se Narodna skupština sazove u redovan saziv za 20 oktobar 1934 godine.

Ministar unutrašnjih poslova neka izvrši ovaj Ukaz.

19 oktobra 1934 godine
u Beogradu.

Ministar unutrašnjih poslova,
Živ. A. Lazić, s. r.

PAVLE, s. r.

Dr. R. STANKOVIĆ, s. r.

Dr. I. PEROVIĆ, s. r.

**Pretsednik Ministarskog saveta,
Nik. T. Uzanović, s. r.**

**Ministar poljoprivrede,
Dr. Drag. S. Kojić, s. r.**

**Ministar prosvete,
Dr. I. Šumenković, s. r.**

Ministar pravde,

Bož. Ž. Maksimović, s. r.

**Ministar fizičkog vaspitanja naroda,
Dr. B. Andjelinović, s. r.**

**Ministar trgovine i industrije,
Juraj Demetrović, s. r.**

**Ministar finansija,
Dr. Mil. Djordjević, s. r.**

**Ministar gradjevina,
Dr. Stjepan Srkulj, s. r.**

**Ministar inostranih poslova,
B. Jevtić, s. r.**

**Ministar unutrašnjih poslova,
Živ. A. Lazić, s. r.**

Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja,

Dr. Fran Novak, s. r.

Ministar vojske i mornarice,
armijski djeneral,

Milan Ž. Milovanović, s. r.

Ministar šuma i rudnika,

Dr. Milan Ulmanski, s. r.

Ministar saobraćaja,

Ognjen Kuzmanović, s. r.

(Svi narodni poslanici saslušali su čitanje Ukaza stojeći i odazvali se složnim uzvicima: Živeo Kralji!)

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Današnju sednicu zaključujem.

Sednica je zaključena u 17,40 časova.

P R I L O Z I

MINISTARSTVO INOSTRANIH POSLOVA

Kraljevine Jugoslavije

Pov. Br. 18343

Beograd, 14 avgusta 1934 godine.

Gospodinu

DR. KOSTI KUMANUDI

Pretsedniku Narodne skupštine

Gospodine Predsedniče,

U prilogu pod ./1 čast nam je dostaviti Vam originalni Ukaz Njegovog Veličanstva Kralja od 11 avgusta 1934 godine, kojim smo ovlašćeni u smislu člana 63 Ustava Kraljevine Jugoslavije da možemo podneti na rešenje Narodnom predstavništvu Predlog

zakona o Trgovinskom sporazumu sa Kliringom koji čini njegov sastavni deo, zaključenom i potpisanom u Ankari 3 jula 1934 godine, između Kraljevine Jugoslavije i Republike Turske.

U prilogu pod ./2 čast nam je dostaviti Vam deset primeraka gorepomenutog Predloga zakona sa obrazloženjem, s molbom da isti izvolite izneti na rešenje pred Narodnu skupštinu.

Izvolite primiti, Gospodine Predsedniče, i ovom prilikom uverenje našeg osobitog poštovanja.

Ministar trgovine i industrije,

Juraj Demetrović s. r.

Ministar inostranih poslova,

B. D. Jevtić s. r.

MI

ALEKSANDAR I

po milosti Božjoj i volji narodnoj

Kralj Jugoslavije

Na predlog Našeg Ministra trgovine i industrije i Našeg Ministra inostranih poslova, a po saslušanju Našeg Ministarskog saveta, rešili smo i rešavamo:

Ovlašćuje se Naš Ministar trgovine i industrije i Naš Ministar inostranih poslova da mogu, na osnovu člana 63 Ustava Kraljevine Jugoslavije, podneti Narodnom predstavništvu na rešavanje:

Predlog zakona o Trgovinskom sporazumu sa Kliringom, koji čini njegov sastavni deo, zaključenom i potpisanom u Ankari 3 jula 1934 godine, između Kraljevine Jugoslavije i Republike Turske.

Naš Ministar trgovine i industrije i Naš Ministar inostranih poslova neka izvrše ovaj Ukaz.

11 avgusta 1934 godine

Niška banja

ALEKSANDAR s. r.

Ministar trgovine i industrije,

Juraj Demetrović s. r.

Ministar inostranih poslova,

B. D. Jevtić s. r.

MINISTARSTVO INOSTRANIH POSLOVA
Kraljevine Jugoslavije
Pov. Br. 19198
Beograd, 24 avgusta 1934 god.

Gospodinu

DR. KOSTI KUMANUDI

Pretsedniku Narodne skupštine

Gospodine Predsedniče,

U prilogu pod ./1 čast nam je dostaviti Vam originalni Ukaz Njegovog Veličanstva Kralja od 31 jula 1934 godine kojim smo ovlašćeni u smislu člana 63 Ustava Kraljevine Jugoslavije da možemo podneti

na rešavanje Narodnom Predstavništvu Predlog zakona o trgovinskom ugovoru, zaključenom i potpisanom u Vašingtonu, 4 maja 1934 godine, između Kraljevine Jugoslavije i Republike Kosta Rike.

U prilogu pod ./2 čast nam je dostaviti Vam deset primeraka gorepomenutog predloga zakona sa obrazloženjem, s molbom, da isti izvolite izneti na rešenje Narodnoj skupštini.

Izvolite primiti, Gospodine Predsedniče, i ovom prilikom uverenje našeg osobitog poštovanja.

Ministar trgovine i industrije,

Juraj Demetrović s. r.

Ministar inostranih poslova,

B. D. Jevtić s. r.

MI

ALEKSANDAR I

po milosti Božjoj i volji narodnoj
Kralj Jugoslavije

Na predlog Našeg Ministra trgovine i industrije i Našeg Ministra inostranih poslova, a po saslušanju Našeg Ministarskog saveta, rešili smo i rešavamo:

Ovlašćuje se Naš Ministar trgovine i industrije i Naš Ministar inostranih poslova, da mogu na osnovu člana 63 Ustava Kraljevine Jugoslavije, podneti Narodnom predstavništvu na rešavanje:

Predlog zakona o Trgovinskom ugovoru, zaključenom i potpisanom u Vašingtonu 4 maja 1934 godine, između Kraljevine Jugoslavije i Republike Kosta Rike.

Naš Ministar trgovine i industrije i Naš Ministar inostranih poslova neka izvrše ovaj Ukaz.

31 jula 1934 godine
Niška banja.

Ministar trgovine i industrije,

Juraj Demetrović s. r.

Ministar inostranih poslova,

B. D. Jevtić s. r.

ALEKSANDAR s. r.

MINISTARSTVO INOSTRANIH POSLOVA
Kraljevine Jugoslavije
Pov. Br. 19199
Beograd, 24 avgusta 1934 godine

Gospodinu

DR. KOSTI KUMANUDI

Pretsedniku Narodne skupštine

Gospodine Predsedniče,

U prilogu pod ./1 čast nam je dostaviti Vam originalni Ukaz Njegovog Veličanstva Kralja od 13 avgusta 1934 godine, kojim smo ovlašćeni u smislu člana 63 Ustava Kraljevine Jugoslavije da možemo podneti na rešenje Narodnom predstavništvu Predlog zakona o Naknadnom sporazumn usvojenom razmenom

nota od 10 novembra 1933 godine, kao dodatak Protokolu uz Trgovinski sporazum od 29 jula 1933 godine, usvojenom razmenom nota od 14 septembra 1933 godine u Berlinu, između Kraljevine Jugoslavije i Republike Nemačke.

U prilogu pod ./2 čast nam je dostaviti Vam 10 (deset) primeraka gore pomenutog Predloga zakona sa obrazloženjem, s molbom, da isti izvolite izneti na rešenje pred Narodnu skupštinu.

Izvolite primiti, Gospodine Predsedniče, i ovom prilikom uverenje o našem osobitom poštovanju.

Ministar trgovine i industrije,

Juraj Demetrović s. r.

Ministar inostranih poslova,

B. D. Jevtić s. r.

MI

ALEKSANDAR I

po milosti Božjoj i volji narodnoj
Kralj Jugoslavije

Na predlog Našeg Ministra trgovine i industrije i Našeg Ministra inostranih poslova, a po saslušanju Našeg Ministarskog saveta, rešili smo i rešavamo:

Ovlašćuje se Naš Ministar trgovine i industrije i Naš Ministar inostranih poslova, da mogu na osnovu člana 63 Ustava Kraljevine Jugoslavije podneti Narodnom predstavništvu na rešavanje:

Predlog zakona o Naknadnom sporazumu usvojenom razmenom nota od 10 novembra 1934 godine kao dodatak Protokolu uz Trgovinski sporazum od 29 jula 1933 godine, usvojenom razmenom nota od 14 septembra 1933 godine u Berlinu, između Kraljevine Jugoslavije i Republike Nemačke.

Naš Ministar trgovine i industrije i Naš Ministar inostranih poslova neka izvrše ovaj Ukaz.

19 avgusta 1934 godine
Beograd

ALEKSANDAR s. r.

Ministar trgovine i industrije,
Juraj Demetrović s. r.
Ministar inostranih poslova,
B. D. Jevtić s. r.

KRALJEVINA JUGOSLAVIJA
PRETSEDNIŠTVO MINISTARSKOG SAVETA
Opšte odelenje

Ad. br. 1295.
14 septembra 1934 godine
Beograd

ljačkih menica, koju je Uredbu, na predlog Ministra trgovine i industrije, propisao Ministarski savet na svojoj sednici od 9 maja t. g. i koja je obnarodovana u „Službenim Novinama“ od 15 maja ove godine, s molbom, da je izvolite podneti u smislu § 63 Finansijskog zakona za 1934/35 god. Narodnom predstavništvu na saglasnost.

Izvolite primiti, Gospodine Pretsedniče, i ovom prilikom uverenje o mom osobitom poštovanju.

Gospodinu

DR. KOSTI KUMANUDIĆ,
Pretsedniku Narodne skupštine

Pretsednik Ministarskog saveta,
Nik. T. Uzunović s. r.

Beograd

Gospodine pretsedniče,

U prilogu pod ./. čast mi je dostaviti Vam u overenom prepisu Uredbu o prekidu zastarelosti se-

Na osnovu § 63 Finansijskog zakona za 1934/35 godinu Ministarski savet na predlog Ministra pravde i Ministra trgovine i industrije propisuje

UREDBU

o prekidu zastarelosti zemljoradničkih menica

Čl. 1

(1) U slučaju kad bi menica zemljoradnika (članovi 1 i 2 Uredbe o zaštiti zemljoradnika), prvobitna ili prolongirana, imala da zastari u toku 1934 godine bilo prema glavnom meničnom dužniku bilo prema regresnim dužnicima, zastarelost ostaje prekinuta (čl. 79. Meničnog zakona) ako je potraživanje već prijavljeno nadležnom sudu u smislu čl. 1 Uredbe o produženju rokova za utuženje menica od 18 maja 1933 godine, odnosno se zastarelost prekida ako potraživanje bude prijavljeno do kraja 1934 godine, s tim da, kako u prvom tako i u drugom slučaju, poverilac podnese tužbu najdalje do isteka iste godine.

(2) Prijavljena potraživanja sud će zvesti u spisak predviđen Uredbom o produženju rokova za utuživanje menica.

(3) Odredbe stava prvog vrede i za sva već prijavljena menična potraživanja, bez obzira da li menični dužnik uživa zaštitu po Uredbi za zaštitu zemljoradnika.

Čl. 2

Stupanjem na snagu ove Uredbe prestaje da važi Uredba o produženju rokova za utuživanje menica.

Čl. 3

Ova Uredba dobija obaveznú snagu kad se obnaroduje u „Službenim novinama.“

9 maja 1934 godine
Beograd

Ministar pravde,
B. Maksimović s. r.
 Ministar trgovine i industrije
Juraj Demetrović s. r.

Pretsednik Ministarskog saveta
Nikola T. Uzunović s. r.
 Ministar poljoprivrede
Dr. Drag. S. Kojić s. r.
 Ministar prosvete,
Dr. I. Šumenković s. r.
 Ministar pravde,
B. Maksimović s. r.
 Ministar saobraćaja
S. Milosavljević s. r.
 Ministar fizičkog vaspitanja naroda,

Ministar trgovine i industrije
Juraj Demetrović s. r.

Ministar finansija,
Dr. Mil. Djordjević s. r.
 Ministar gradjevina
Dr. Srkulj s. r.

Ministar inostranih poslova,
B. Jevtić s. r.

Ministar unutrašnjih poslova
Živ. A. Lazić s. r.

Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja
Dr. Fran. Novak s. r.

Ministar vojske i mornarice
 Armijski djeneral
M. Milovanović s. r.,

Ministar šuma i rudnika
Dr. Ulmanski s. r.

KRALJEVINA JUGOSLAVIJA
 PRETSEDNIŠTVO MINISTARSKOG SAVETA

Opšte Odeljenje
 Ad. br. 1395
 14 septembra 1934 god.
 Beograd

Gospodinu

DR. KOSTI KUMANUDIĆ,
 Predsedniku Narodne skupštine

Beograd

Gospodine Predsedniče,

U prilogu pod ./, čast mi je dostaviti Vam u overenom prepisu Uredbu o zabrani opravljanja odela i obuće po industrijskim (fabričkim) radnjama odeće i

Na osnovu § 63 Finansijskog zakona za 1934/35 god., a na predlog Ministra trgovine i industrije Ministarski savet propisuje ovu

U R E D B U

O zabrani opravljanja odela i obuće po industrijskim (fabričkim) radnjama odeće i obuće i njihovim podružnicama i prodavnicama.

obuće i njihovim podružnicama i prodavnicama, koju je Uredbu, na predlog Ministra trgovine i industrije, propisao Ministarski savet na svojoj sednici od 3 avgusta t. g. i koja je obnarodovana u „Službenim novinama“ br. 190 od 18 ovog meseca, s molbom, da je izvolite podneti u smislu § 63 Finansijskog zakona za 1934/35 god. Narodnom predstavništvu na saglasnost.

Izvolite primiti, Gospodine Predsedniče, i ovom prilikom uverenje o mom osobitom poštovanju.

Pretsednik Ministarskog saveta,
Nik. T. Uzunović s. r.

§ 1

Industrijskim (fabričkim) radnjama odela i obuće kao i njihovim podružnicama i prodavnicama zadraženo je opravljavanje odela odnosno obuće kao i primanje porudžbina za njihovu opravku. Od ove zabrane izuzimaju se samo sitne izmene koje se vrše na robi u prodavnicama prilikom prodaje u cilju da se roba prilagodi potrebama kupca.

Postojeće radionice pomenutih radnja za opravku odela i obuće moraju se likvidirati u roku od tri meseca po stupanju na snagu ove Uredbe.

Industrijske radnje koje proizvode gumenu obuću mogu njenu opravku vršiti samo u svojim fabričkim radionicama.

§ 2

Za istupe protivu ove Uredbe primenjivaće se odredbe o istupima i kaznama Zakona o radnjama.

§ 3

Ova Uredba stupa u život na dan obnarodovanja u „Službenim novinama.“

II Br. 27946/V
3 avgusta 1934 god.
u Beogradu.

Ministar trgovine i industrije
Juraj Demetrović, s. r.

Pretsednik Ministarskog saveta,
Nikola T. Uzunović, s. r.

Ministar poljoprivrede.

Dr. Drag. S. Kojić, s. r.

Ministar prosvete,

Dr. Ulija Šumenković, s. r.

Ministar pravde,

B. Maksimović, s. r.

Ministar fizičkog vaspitanja naroda,

Ministar trgovine i industrije,
Juraj Demetrović, s. r.

Ministar finansija,

Dr. Milorad Djordjević, s. r.

Ministar gradjevina

Dr. Srkulj, s. r.

Ministar inostranih poslova,

B. Jevtić, s. r.

Ministar unutrašnjih poslova,

Živ. Lazić, s. r.

Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja,

Dr. Fran Novak, s. r.

Ministar vojske i mornarice,

Armijski djeneral,

M. Milovanović, s. r.

Ministar šuma i rudnika,

Dr. Ulmanski, s. r.

Ministar saobraćaja,

Ognjen Kužmanović, s. r.

Kraljevina Jugoslavija
PRETSEDNIŠTVO MINISTARSKOG SAVETA
Opšte odeljenje

Ad. Br. 1409
14 septembra 1934 god.
Beograd

Gospodinu

DR. KOSTI KUMANUDIĆ,
Pretsedniku Narodne skupštine

Gospodine Pretsedniče,

U prilogu pod ./. čast mi je dostaviti Vam u
overenom prepisu Uredbu o maksimiranju kamatne

stope, koju je Uredbu, na predlog Ministra trgovine i industrije, propisao Ministarski savet na svojoj sednici od 3 avgusta t. g. i koja je obnarodovana u „Službe, nim novinama“ br. 187 od 15 ovog meseca, s molbom da je izvolite podneti u smislu § 63 Finansijskog zakona za 1934/35 god. Narodnom predstavništvu na saglasnost.

Izvolite primiti, Gospodine Pretsedniče, i ovom prilikom uverenje o mom osobitom poštovanju.

Pretsednik Ministarskog saveta,
Nikola T. Uzunović, s. r.

Na osnovu § 63 Finansijskog zakona za 1934/35 godinu Ministarski savet na predlog Ministra trgovine i industrije propisao je ovu

UREDBU O MAKSIMIRANJU KAMATA

Član 1

- 1) Kamatna stopa na pozajmljeni novac utvrđuje se:
 - a) za novčane zavode i bankarske radnje sa najviše 4,5% nad eskontnom stopom Narodne banke;
 - b) za ostale verovnike sa najviše 8% godišnje.
- 2) Propis prvog stava utvrđuje i najveću visinu koristi koja se može ugovoriti pri davanju pozajmica u potrošnim stvarima.
- 3) U najvišu kamatnu stopu ili korist po stavu 1 ili 2 uračunana su i sporedna plaćanja ili davanja, na koja se dužnik obvezao pored kamate, kao što su provizije, režijski troškovi i naknade za činidbe iz naslova dužnog zajma. Ali verovnik ima pravo naplatiti od dužnika pored kamata još i stvarne troškove za pravljenje ugovora, takse, poštariu, kao i ostale efektivne izdatke, naročito troškove oko regulisanja, obezbedjenja i naplate duga.
- 4) Propisi stava 3 ovoga člana ne važe za zalagaonice, te se njima ne dira u naredjenje tač. 3 § 71 Zakona o radnjama.

Član 2

- 1) Kamatna stopa na uloge po knjižicama, tekućim računima i zapisima kod novčanih zavoda i bankarskih radnja ne može biti veća od eskontne stope Narodne banke smanjene za 1%.
- 2) Kamata na uloge po knjižicama, tekućim računima i zapisima (stav 1) ima se računati po ovoj Uredbi od 1 jula 1934 godine.

Član 3

- 1) Naredjenja člana 1 st. 1 i 2 ne odnose se na one dugove zemljoradnika koji su regulisani posebnim zakonskim propisima u pogledu roka isplate i kamate.
- 2) Novčani zavod ne može naplaćivati od drugog novčanog zavoda veću kamatnu stopu od 8% godišnje, u koliko se kredit sastoji u reeskontu meničnih potraživanja po kojima su dužnici zemljoradnici, a ta dugovanja su regulisana posebnim zakonskim propisima u pogledu roka isplate i kamate.
- 3) Naredjenje čl. 2 ne odnosi se na uloge po knjižicama, tekućim računima i zapisima kod zavoda, za koji postoje posebni propisi u Uredbi o zaštiti novčanih zavoda i njihovih verovnika, u pogledu maksimiranja kamate za stara potraživanja.
- 4) Kamata na dugovanja novčanih zavoda po već izdanim hipotekarnim založnicama snižuje se na 6% godišnje ako je veća i to počev od prvog narednog kupona; od ovoga se izuzimaju založnice izdane u inostranstvu.

Član 4

Pod novčanim zavodom u smislu ove Uredbe podrazumevaju se novčane ustanove osnovane u vidu deoničkog društva ili društva sa ograničenom odgovornošću, kao i kreditne privredne zadruge, štedionice javno-pravnih tela, kao i one novčane ustanove, koje su osnovane po zakonima donesenim za svaku od njih posebno.

Član 5

- 1) Ugovor, kojim je određena veća kamata ili korist od one propisane u čl. 1 i 2 ništavan je za iznos prekoračenja najviše kamate ili korist prema čl. 1 i 2.
- 2) Više ugovorena kamata ili korist od one, predviđene u čl. 1 i 2 neće se dosudjivati, niti se može obezbedjivati ni izvršiti, pa ma bila utvrđjena pravovaljanom sudskom odlukom ili kojim drugim izvršnim aktom.

Član 6

Kamate po zajmovima u novcu ili koristi po pozajmicama potrošnih stvari, ugovorene ili određene pre no što ova Uredba dobije obaveznú snagu, mogu se kao takovi računati i naplaćivati ako nisu bile protivne odredbama zakona, koji su važili do stupanja na snagu ove Uredbe. Ali od dana, kad ova Uredba dobije obaveznú snagu, mogu se takove kamate računati i naplaćivati ako već nisu unapred obračunate ili naplaćene samo u koliko nisu u suprotnosti sa njenim propisima.

Član 7

Obračuni o dugovima imaju se vršiti pismeno na monopolisanoj hartiji. Njihov oblik propisuje Ministar finansija po sporazumu sa Ministrom trgovine i industrije. Ovim se propisom ne dira u povlastice, koje su u pogledu taksa zakonom predviđene.

Član 8

- 1) Ko umišljajem povredi propise ove Uredbe o visini kamatnih stopa na zajmove u novcu ili koristi po pozajmicama potrošnih stvari, kazniće će se za prestup po krivičnom zakonu zatvorom do šest meseci i novčano do 25.000 dinara, u koliko ne postoji delo strožije kažnjivo po krivičnom zakonu.
- 2) Ko plati veću kamatu na ulog po knjižicama, tekućim računima i zapisima od one predviđene u čl. 2 biće kažnjen od strane Ministra trgovine i industrije novčano do 50.000 dinara.

merama i odlukama sastavljajući ova organizacija. Zapisnici se imaju spremati po rednom broju i čuvati povezan deset godina, a jedan primerak ima se u roku od tri dana dostaviti Ministarstvu trgovine i industrije.

2) Ministar trgovine i industrije ispitaće opravdanost donesenih mera i odluka. Ako u roku od meseci dana ne donese odluku o zabrani njihovog izvršenja i primenjivanja, ove mere i odluke imaju pravnu važnost.

ISPITNI POSTUPAK

Čl. 8

1) U slučaju da se posle odobrenog osnivanja kartela pokaže da je primena kartelnog ugovora i mera i odluka donesenih na osnovi ugovora štetna po interese narodne privrede, po opšte narodno blagostanje zemlje ili po druge javne interese, ili da može narodnu privredu, opšte blagostanje ili javan interes ugroziti Ministar trgovine i industrije dužan je da odredi naročiti ispitni postupak i da donese potrebne odluke prema odredbama ove Uredbe. Kod određivanja ovog postupka Ministar trgovine i industrije može istovremeno za braniti primenu kartelnog ugovora, odnosno mera i odluka donesenih na osnovi ugovora.

2) Ukoliko su u pitanju karteli koji se odnose na privredne grane koje spadaju u nadležnost drugih resora, postupak i odluke iz st. 1 donosiće Ministar trgovine i industrije po prethodnom sporazumu sa Ministrom dotičnog resora.

3) Državna i javna samoupravna tela, kao i njihovi zavodi i ustanove koje u svojim poslovanjima oko nabavke svojih potreba u toku izvršenja licitacije ili pogodbe, ili ih docnije u toku izvršenja samih ugovora, primete i posumnjaju da između ponudjaca, odnosno obaveznih isporučilaca, postoji ugovor ili dogovor, sporazum, a poznato im je da ovi nisu pismeno sastavljeni i registrovani, dužne su da o tome izveste Ministarstvo trgovine i industrije odnosno Bansku upravu radi daljeg postupka.

Čl. 9

1) Ministar trgovine i industrije će odmah po donošenju ove odluke o ispitnom postupku od ugovornih strana odnosno predstavnika kartelskih organizacija tražiti da mu podnesu izveštaj i sve potrebne podatke za ocenu postojećeg stanja. Rok u kome se izveštaj i podatci imaju dostaviti Ministarstvu ne sme prekoračiti osam dana. Kada se ukaže potreba Ministar je ovlašćen da preko nadležnih banskih uprava ili neposredno odredi pregled rada preduzeća dotičnih ugovornih strana odnosno organizacije. Ovaj pregled može se vršiti s pravom uvidjaja u sve trgovačke poslovne knjige i sva ostala pismena (zapisnike, račune i t. sl.) koja se vode. Isto tako se može saslušati i pomoćno osoblje koje je uposlono u preduzećima kao i lica za koja se ukaže potreba.

2) Ispitni postupak predviđen § 8 ne može se protegnuti na tehničke uređaje, postrojenja ili proizvodne metode preduzeća koja se smatraju kao poslovna tajna dotičnog preduzeća.

Čl. 10

1) Lica kojima bude povereno vršenje postupka iz § 8 dužna su čuvati kao službenu tajnu poslovne podatke za koje doznaju prilikom svog rada. Lice koje postupi protivno ovoj odredbi odgovaraće disciplinski ukoliko ne preodleži krivična odgovornost.

2) Podatci dobiveni na osnovi ispitnog postupka mogu se upotrebiti samo za rad oko primene odredaba ove Uredbe.

MERE ZA SUZBIJANJE ŠTETNIH UGOVORA

Čl. 11

1) Kada se ispitnim postupkom utvrdi da preduzeća na osnovi kartelnog ugovora odnosno načina primenjivanja ugovornih odredaba i mera ugrožavaju interese pomenute u § 8 ove Uredbe, Ministar trgovine i industrije u saglasnosti sa Ministarskim savetom može: 1) zabraniti da se primenjuju ugovorom utvrđene cene (tarife) pri proizvodnji i prodaji robe odnosno radu kreditnih osiguravajućih i saobraćajnih preduzeća; 2) zabraniti da se primenjuju u celini ili pojedinačno poslovni uslovi zaključeni kartelnim ugovorom; 3) ukinuti ugovorno ograničenje ili isključenje, određeno nekom preduzeću ili licu u pogledu proizvodnje, cene (tarife) robe pri kupovini ili prodaji; 4) zabraniti ugovornim stranama da trećim licima nameću primanje propisane ili preporučene kupovne ili prodajne cene robe, te zabraniti da se usled ovakvih propisa ili preporuka vrši na bilo koga privredni ili poslovni pritisak; 5) proglasiti u slučaju potrebe kartelne ugovore u celini ili u pojedinostima ništavnim odnosno odrediti da se kartelna organizacija raspusti odnosno likvidira.

2) U slučajevima st. 2 § 8 Ministar trgovine i industrije sporazumevaće se prethodno sa Ministrima dotičnih resora.

3) Protivu odluka Ministra trgovine i industrije donesenih na osnovu ovog § nezadovoljna strana nema prava tužbe na Državni savet. Odluke donesene na osnovi ovog § imaju se na trošak dotičnih ugovornih strana odnosno kartelnih organizacija objaviti u Službenim novinama.

Čl. 12

1) U cilju stalne kontrole nad radom kartelnih organizacija Ministar trgovine i industrije može postaviti kod ovih organizacija svoga komesara. Dužnost komesara biće da vrši neposrednu kontrolu nad čitavim radom kartelne organizacije i da na taj način pazi da ova organizacija ne ugrozi interese označene u § 8. On će imati pravo da kontroliše celo poslovanje kartelne organizacije, da učestvuje u svim sednicama njihovog predstavnništva (uprava), da traži sve potrebne izveštaje i podatke i da po svim merama i odlukama organizacija

stalno izveštava Ministra trgovine i industrije. U naročito važnim slučajevima on može privremeno odgoditi izvršenje mera i odluka koje su štetne po označene interese do konačne odluke u smislu § 11.

2) Troškovi komesara padaju na teret kartelne organizacije. Nagradu komesara određuje Ministar trgovine i industrije.

Čl. 13

1) Odredbe §§ 8, 9 i 11 mogu se shodno primenjivati na slučajeve gde nisu u pitanju kartelni ugovori ako je za pojedini proizvod (robu) ili činidbu utvrđena nesrazmerno visoka ili niska cena (tarifa), omogućena naročitim proizvodnim ili poslovnim prilikama koje isključuju ili mogu isključiti slobodnu utakmicu (privatni monopol).

2) Po slučajevima iz st. 1 ovog § provodiće postupak i donositi odluke nadležni ban, a na području Uprave grada Beograda — upravnik grada Beograda. Kada je u pitanju preduzeće koje radi na opisan način na području više banovina ili cele Kraljevine, donosiće odluku Ministar trgovine i industrije.

ODUSTANAK OD UGOVORA

Čl. 14

1) Ugovorna strana može u svako doba odustati od utanačenja kartelnog ugovora, ako se kod izvršenja pokaže da bi njena privredna delatnost bila otežana ili onemogućena, i ako to ugovorna strana kod zaključivanja ugovora sa pažnjom dobrog trgovca nije mogla predvideti. Kod toga treba uzeti u ocenu ne samo štetu koja bi nastala ugovornoj strani koja odustaje od ugovora nego i moguću štetu koja bi bila prouzrokovana ostalim ugovornim stranama. Od ovog prava odustanka ne može se niko odreći.

2) Odredbom st. 1 ovog § ne dira se u pravo odustanka koje pripada ugovornoj strani na osnovi kakvih drugih pravnih odredaba ili posebnih ugovora ili pravila kartelne organizacije.

Čl. 15

1) Ugovorna strana koja odustaje od kartelnog ugovora dužna je da svoj odustanak iz § 14 st. 1 pismeno prijavi ostalim ugovornim stranama odnosno kartelnoj organizaciji i u toj prijavi navede razloge i naznači činjenice radi kojih odustaje od ugovora. Odustanak je pravosnažan kada ostale ugovorne strane odnosno kartelna organizacija u roku od 15 dana od dana kad prime prijavu, ne stave protiv odustanka nikakav prigovor. U slučaju prigovora strana koja odustaje od ugovora dužna je da u roku od 15 dana, pošto primi prigovore, podnese tužbu za priznanje prava na odustanak. U ovom odustanku dobiva pravnu valjanost onog dana kada presuda po uloženoj tužbi postane pravosnažna. Prijave i prigovori o odustanku imaju se dostaviti preporučenim pismom.

2) Parnični predmeti po tužbama iz st. 1 kao i imovinski sporovi između ugovornih strana nastali usled odustanka od ugovora ili usled donošenja odluke na osnovi § 11 spadaju bez obzira na vrednost spornog predmeta, pred trgovачke sudove odnosno pred trgovачka veća okružnih sudova na čijem području tužena stranka ima svoje sedište.

3) Kada postoji opasnost da bi za vreme rasprave mogla privredna delatnost tužiočeva biti ozbiljno ugrožena obavezama koje proističu iz kartelnog ugovora od koje odustaje, sud može na predlog tužioca doneti privremenu odluku da se tužilac do donošenja konačne presude može razrešiti svih ili samo izvesnih obaveza, koje će sud odrediti. Na privremenu odluku donesenu u smislu ove Uredbe mogu se shodno primeniti odredbe Zakona o izvršenju i obezbeđenju. Po potrebi može sud predlagачu staviti u dužnost da položi novčano obezbeđenje.

Čl. 16

Dok se po tužbama iz § 15 st. 1 ne donesu pravosnažne presude ne mogu se ostvarivati obezbeđenja bilo koje vrste položena na osnovu ugovora:

KAZNENE ODREDBE

Čl. 17

1) Novčanom kaznom do 20.000— dinara kazniće se:

1 — ko kod donošenja mera i odluka iz § 7 st. 1 ne sastavlja zapisnik ili im u zapisniku ne označi sadržaj ili ga ne podnese u označenom roku Ministarstvu trgovine i industrije, ili ko postupi po ovoj odluci ili se iste pridržava i ako zna da nije zapisnički donesena ili da joj nije označen sadržaj u zapisniku;

2 — ko komesaru Ministra trgovine i industrije postavljenom po § 12 uskraćuje izveštaj i podatke.

Čl. 18

Novčanom kaznom do 50.000— dinara kazniće se ko protivno odluci donesenoj u smislu § 13 traži i naplaćuje višu ili nižu cenu (tarifu) za robu odnosno činidbu ili se inače ogreši o odluke donesene u smislu §§ 8 i 9.

Čl. 19

1) Novčanom kaznom od 250—25.000— dinara ili kaznom zatvora od 8 dana do 3 meseca, kazniće se lica (organi), kojima je povereno vršiti postupka po § 9 i 10 st. 1, ko se ogreši o odredbe čuvanja službene tajne

2) Novčanom kaznom od 500 — 100.000— dinara ili kaznom zatvora od 14 dana do 6 meseci kazniće se lica iz st. 1 koja se koriste poslovnom ili tehničkom (proizvodnom) tajnom preduzeća za koju su

saznali vršenjem službe u smislu ove Uredbe, ili ako postupkom iz st. 1 poslovne odnosno tehničke tajne saopšte drugim preduzećima.

Čl. 20

1) Kazneno postupanje radi istupa iz §§ 17, 18 i 19 spada u nadležnost opštih upravnih vlasti prvog stepena a na području opštine grada Beograda u nadležnost Uprave grada Beograda. U pogledu kaznenog postupka primenjivaće se shodno odredbe §§ 410 do 417 Zakona o radnjama.

2) U slučaju da učinilac ne može da plati novčanu kaznu, kazna mu se pretvara u zatvor. Kazna zatvor ne može biti duža od tri meseca.

Čl. 21

Novčanom kaznom od 5.000— — 250.000— dinara ili kaznom zatvora od 14 dana do 6 meseci kazniće se za prestupak:

1 — ko u svojoj prijavi podnesenoj u smislu § 4 ili § 7 st. 1 naznači namerno netačne ili u bitnim tačkama nepotpune podatke;

2 — ko u izveštaju i podacima iz § 9. st. 1 i § 13 st. 1 namerno naznači netačne podatke ili, ukoliko se ne radi o slučajevima iz § 11, namerno naznači u bitnim tačkama nepotpune podatke.

Čl. 22

1) Novčanom kaznom od 20.000 do 1.000.000.— dinara ili kaznom zatvora od 14 dana do 1 godine kazniće se za prestupak:

1 — ko osnuje kartel i izvrši izmene ugovora u kome bilo vidu bez odobrenja (§ 1 st. 2);

2 — ko održava kartel i primenjuje ga protivno odredbama ove Uredbe.

2) U težim slučajevima iz st. 1 može se izreći pored novčane kazne i kazna zatvora od mesec dana do 1 godine.

Čl. 23

Ukoliko ne predleži krivično delo koje se ima i po krivičnom zakonu teže kazniti, kazniće se za prestupak novčanom kaznom od 300 do 9.000— dinara ili kaznom zatvora od 14 dana ko sprečava ili pokušava sprečiti vršenje dužnosti organa određenog u smislu § 8 odnosno komesara iz § 12.

Čl. 24

Krivični postupak radi prestupaka iz § 21 do 23 vršiće sudovi nadležni prema odredbama zakona o krivičnom sudskom postupku.

Čl. 25

Lica ili preduzeća koja budu u smislu §§ 21 do 23 ove Uredbe kažnjena mogu se privremeno ili za i vek isključiti od svih licitacija i nabavaka koje određuju država i javna samoupravna tela, kao i njihovi zavodi ustanove. Isto tako mogu im se u smislu postojećih zakonskih propisa ukinuti date poreske, carinske i ostale državne pogodnosti.

Čl. 26

1) Svaki pokušaj istupa ili prestupka označen u ovoj Uredbi kažnjiv je kao i sam istup ili prestupak. Kod odmeravanja kazne uzeće se pokušaj kao ublažavan razlog.

2) Sve novčane kazne izrečene po istupima ili prestupcima učinjenim po ovoj Uredbi idu u korist fonda za pomaganje stručnih škola nadležne banske uprave odnosno Uprave grada Beograda (§ 406 Zakona o radnjama).

3) Za sve novčane kazne koje su izrečene na osnovi ove Uredbe protiv organa ili zastupnika ugovornih strana ili kartelne organizacije jamči onaj u čijem je zastupanju počinilo krivicu dotično lice.

ZAKLJUČNE I PRELAZNE ODREDBE

Čl. 27

Kada stupi na snagu ova Uredba, prestaju važiti odredbe svih zakona i propisa koje su protivne odredbama ove Uredbe.

Čl. 28

1) Stupanjem na snagu ove Uredbe prestaju važiti i gube pravnu snagu svi postojeći karteli.

2) Postojeći karteli koji žele da nastave sa radom dužni su da traže odobrenje za osnivanje kartela i da postupaju prema odredbama ove Uredbe.

3) Ukoliko ugovorne strane odnosno kartelne organizacije ne postupe po odredbama st. 2 i nastave sa radom, protivu krivaca primeniće se shodno kaznene odredbe ove Uredbe.

Čl. 29

Za udruženja osnovana po Zakonu o zborovima i udruženjima koja vrše zadatak kartela važe sve odredbe ove Uredbe.

Čl. 30

Poslove koji su u smislu ove Uredbe povereni banu vršiće kod Banske uprave odeljenja (otseci) za trgovinu, obrt (zanatstvo) i industriju (§ 418 st. 2 Zakona o radnjama), a na području Uprave grada Beograda Odeljenje za radnje Uprave grada.

Čl. 31

Blže odredbe za izvršenje ove Uredbe propisace Pravilnikom Ministar trgovine i industrije. On će propisivati opšta uputstva za tačno i pravilno primenjivanje ove Uredbe.

Čl. 32

Ova Uredba stupa na snagu na dan obnarodovanja u Službenim novinama.

II. Br. 27. 945/u

3 avgusta 1934 godine

u Beogradu

Ministar trgovine i industrije

Juraj Demetrović, s. r.

Pretsednik Ministarskog saveta,

Nikola T. Uzunović, s. r.

Ministar poljoprivrede,

Dr. Drag. S. Kojić, s. r.

Ministar prosvete,

Dr. Ilija Šumenković, s. r.

Ministar pravde,

B. Maksimović, s. r.

Ministar fizičkog vaspitanja naroda,

Ministar trgovine i industrije,

Juraj Demetrović, s. r.

Ministar finansija,

Dr. Milorad Djordjević, s. r.

Ministar gradjevina

Dr. Srkulj, s. r.

Ministar inostranih poslova,

B. Jevtić, s. r.

Ministar unutrašnjih poslova,

Živ. Lazić, s. r.

Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja,

Dr. Fran Novak, s. r.

Ministar vojske i mornarice,

Armijaski djeneral,

M. Milovanović, s. r.

Ministar šuma i rudnika,

Dr. Ulmansk, s. r.

Ministar saobraćaja,

Ognjen Kuzmanović, s. r.

KRALJEVINA JUGOSLAVIJA
PRETSEDNIŠTVO MINISTARSKOG SAVETA

Opšte odeljenje

Ad. Br. 1555

2 oktobra 1934 godine

Beograd

Gospodinu

DR. KOSTI KUMANUDI, U,

Pretsedniku Narodne skupštine

Beograd

Gospodine Predsedniče,

U prilogu pod ./. čast mi je dostaviti Vam u overenom prepisu Uredbu o zaštiti zemljoradnika, koju

je Uredbu, na predlog Ministra trgovine i industrije, propisao Ministarski savet na svojoj sednici od 3 avgusta t. g. i koja je obnarodovana u „Službenim novinama“ br. 197 od 27 avgusta 1934 godine, s molbom, da je izvolite podneti u smislu § 63 Finansijskog zakona za 1934/35 godinu Narodnom predstavništvu na saglasnost. Izvolite primiti, Gospodine Predsedniče, i ovom prilikom uverenje o mom osobitom poštovanju.

Pretsednik Ministarskog saveta,

Nik. T. Uzunović, s. r.

Na osnovu § 63 Finansijskog zakona za 1934/35 godinu, Ministarski savet, na predlog Ministra poljoprivrede, Ministra pravde i Ministra trgovine i industrije propisuje ovu

U R E D B U O ZAŠTITI ZEMLJORADNIKA

Član 1

- (1) Zemljoradnici će plaćati svoje dugove po propisima ove Uredbe.
(2) Ova Uredba predviđa način isplate dugova zemljoradnika, koje su oni učinili pre 20 aprila 1932 god., a odnosi se na lica, koja su uverenjem (čl. 6) dokazala, da su u vremenu zaduženja bila zemljoradnici.

Član 2

(1) Zemljoradnik u smislu ove Uredbe smatra se svako lice koje obradjuje zemlju samo ili sa članovima svoje porodice i čiji oporezovani prihodi proističu pretežno iz poljoprivrede (vinogradarstva, voćarstva, vrtarstva, stočarstva i t. d.) ako njegov posed ne prelazi površinu od 75 hektara ziratne (obrađive) zemlje, odnosno kod porodične zadruge 200 hektara ziratne (obrađive) zemlje.

(2) Udata žena, koja živi u zajednici sa svojim mužem, smatra se zemljoradnikom samo ako se njezin muž ima po propisima ove Uredbe smatrati zemljoradnikom, ili ako njihovi zajednički oporezovani prihodi pretežno proističu iz poljoprivrede.

(3) U maksimum ziratne zemlje uračunava se lično imanje zemljoradnika i imanje njegove žene i dece ako žive s njima u kućnoj zajednici.

(4) Kao zemljoradnici u smislu ove Uredbe smatraće se takodje:

a) lica, koja zbog bolesti ili nemanja dovoljno radne snage svoje ili svoje porodice ili iz drugih neotklonjivih smetnja moraju obradivati svoju zemlju pomoću drugih lica, dalje maloletna deca zemljoradnika za vreme trajanja njihove maloletnosti, kao i zaostavštine zemljoradnika dok ne budu predate naslednicima;

b) lica, koja sama ili sa članovima svoje porodice obradjuju tuđu zemlju, ako im je poljoprivreda glavno zanimanje, a ne plaćaju, osim službeničkog, nikakav drugi porez;

v) lica, koja se kao starešine zadruge ili inokosne porodice ili kao članovi ovih, živeći u kućnoj zajednici, bave drugim sporednim privrednim poslovima kao preprodajom, kućnom industrijom, ribarstvom, vozioštvom (kiridžijanje), brodarstvom i t. d., da bi svojoj zadruzi, ili porodici, koja je zadržala sva obeležja zemljoradnika, pribavila više zarade.

(5) Ne uzima se u obzir pri oceni oporezovanog prihoda porez koji zemljoradnik plaća na kuću, u kojoj stanuje, a koja se nalazi u reonu varoši (varošice, trgovišta), ako godišnji čisti prihod koji služi kao poreska osnovica za tu kuću, ne prelazi 10.000.— dinara.

Član 3

(1) Zemljoradnici će isplatiti svoje dugove verovnicima na sledeći način:

1) Novčanim zavodima i bankarskim radnjama platiće:

a) 6% kamata za vreme od 23 novembra 1933 godine do 15 novembra 1934 godine na dug utvrdjen u smislu stava 5 ovoga člana;

b) za vreme počev od 15 novembra 1934 godine u 12 godina godišnji otplatni obrok (anuitet) prema priloženom planu A. Prvi anuitet ima se platiti najdalje do 15 novembra 1935 godine, a ostali najdalje do 15 novembra svake godine.

OTPLATNI PLAN A.

Na bazi ukamaćenja sa 6% plaća se kroz 12 godina počev od 15 novembra 1935 godine anuitet (godišnji otplatni obrok) označen u skrizaljci za svakih 100 dinara duga:

Godina	Glavnica	Anuitet	6% kamata	Otplata duga	Ostatak duga
1.	100.—	7.—	6.—	1.—	99.—
2.	99.—	8.—	5.94	2.06	96.94
3.	96.94	9.—	5.82	3.18	93.76
4.	93.76	10.—	5.63	4.37	89.39
5.	89.39	12.—	5.36	6.64	82.75
6.	82.75	12.—	4.96	7.04	75.71
7.	75.71	14.—	4.54	9.46	66.25
8.	66.25	14.—	3.97	10.03	56.22
9.	56.22	16.—	3.37	12.63	43.59
10.	43.59	16.—	2.62	13.38	30.21
11.	30.21	16.—	1.81	14.19	16.02
12.	16.02	17.—	0.98	16.02	/
151.—		51.—	100.—		

Za deo duga ispod 100 dinara plaća se anuitet u srazmernoj visini.

2) Ostalim verovnicima platiće:

- a) 3, 5% kamata za vreme od 23 novembra 1933 godine do 15 novembra 1934 godine na dug utvrđen u smislu stava 5 ovoga člana;
- b) za vreme počev od 15 novembra 1934 godine u 12 godina godišnji otplatni obrok (anuitet) prema priloženom planu B. Prvi anuitet ima se platiti najdalje do 15 novembra 1935 godine a ostali najdalje do 15 novembra svake godine.

OTPLATNI PLAN B.

Na bazi ukamaćenja sa 3, 5% plaća se kroz 12 godina počev od 15 novembra 1935 godine anuitet (godišnji otplatni obrok) označen u skrižaljci za svakih 100 dinara duga.

Godina	Glavnica	Anuitet	3, 5% kamata	Otplata duga	Ostatak duga
1.	100.—	6.—	3.50	2.50	97.50
2.	97.50	7.—	3.41	3.29	93.91
3.	93.91	8.—	3.28	4.72	89.19
4.	89.19	9.—	3.12	5.83	83.31
5.	83.31	10.—	2.92	7.08	76.23
6.	76.23	10.—	2.67	7.33	68.90
7.	68.90	12.—	2.41	9.53	59.31
8.	59.31	12.—	2.08	9.92	49.39
9.	49.39	12.—	1.73	10.27	39.12
10.	39.12	13.—	1.37	11.63	27.49
11.	27.49	14.—	— .96	13.04	14.45
12.	14.45	15.—	— .55	14.45	/
		128.—	23.—	100.—	

Za deo duga ispod 100 dinara plaća se anuitet u srazmernoj visini.

(2) Ako je dužnik sa verovnicima ugovorio za sebe povoljnije uslove, u pogledu kamate ili otplate, plaćaće te ugovorene iznose. Ako je pak ugovoren duži rok isplate duga od onog predviđenog prvim stavom, onda će dužnik isplate vršiti u ugovorenom roku, s tim da se u tome slučaju kamatna stopa, ukoliko je veća, snižava na kamatu predviđenu u stavu 1.

(3) U maksimalni iznos godišnje kamate imaju se uračunati i sva ostala sporedna plaćanja ili davanja, na koja se dužnik obavezao pored kamate kao što su provizije, konvencionalne kazne, režijski troškovi i slično.

(4) Kamate će dužnik plaćati jedanput ili u više puta u toku svake godine, kako je za njega najpovoljnije. Izuzetno po meničnim dugovima kod novčanih zavoda i bankarskih radnja plaćaće dužnik kamate u dva tromesečja, koja dužnik sam izabere u toku svake godine, a u godini 1934 platiće kamatu najdalje do 15 novembra 1934 godine. Prvu otplatu glavnice platiće dužnik najdalje do 15 novembra 1935 godine, a ostale godišnje otplate u toku godine, a najdalje do 15 novembra svake godine. Kod dugoročnih amortizacionih hipotekarnih dugova plaćaće dužnik otplate sa kamatom o rokovima kako su ugovoreni.

(5) Glavnici duga, kako postoji na dan stupanja na snagu ove Uredbe, priračunaće se neplaćena i još nezastarela kamata do 23 novembra 1933 godine, i to kamata do 20 aprila 1932 godine ukoliko nije prelazila visinu dopuštenu postojećim zakonima, a kamata od 20 aprila 1932 godine do 23 novembra 1933 godine, ukoliko ne prelazi visinu dopuštenu propisima § 3 stava 1 do 3 Zakona o zaštiti zemljoradnika od 19 aprila 1932 godine. Glavnici duga priračunaće se takodje i pravomoćno dosudjeni parnični i izvršni troškovi nastali do 23 novembra 1933 godine, zatim stvarni izdatci za premije osiguranja, javne dažbine, takse za stavljanje hipoteke ili pribeležke (uknjižbe i predbeležbe), kao i ostala plaćanja, koja je verovnik izvršio u mesto dužnika. Na ovaj način uvećana glavnica uživa isti red prvenstva kao i prvobitna glavnica hipotekovana ili pribeležena (uknjižena, predbeležena).

(6) Verovniku koji je posle 20 aprila 1932 godine naplatio od dužnika zemljoradnika kamatu protivno propisima § 3 stav 1 do 3 Zakona o zaštiti zemljoradnika od 19 aprila 1932 godine, odbiće se višak od glavnice duga.

(7) Po meničnim dugovima imaju se pored plaćanja otplate duga i kamate u smislu stava 4 izdavati još i nove menice i to sa potpisima kao i na ranijoj menici, a ako to nije moguće sa potpisima jednake vrednosti. Novčanim zavodima i bankarskim radnjama imaju se izdavati nove menice sa tromesečnim rokom, ako povoljniji rokovi za zemljoradnike nisu ugovoreni, a ostalim poveriocima sa godišnjim rokom, računajući od dospećka ranijih menica. Ako dužnik to ne učini, verovnik ima pravo da podigne tužbu za naplatu meničnog potraživanja. Dužnik ima pravo u roku od petnajest dana, od dana saopštenja tužbe, izdati verovniku novu menicu, no

troškove protesta i tužbe ima podmiriti u gotovom. Ako propusti da tako postupi u dva tromesečna roka, gubi zaštitu po ovoj Uredbi. Spor o vrednosti novih potvora rešice, na zahtev jedne ili druge strane Sreskog sud, odnosno gde ovog nema, Prvostepeni (Okružni) sud, koji je nadležan za tužbu u vanparničnom postupku.

(8) Pre stupanja na snagu ove Uredbe već utužene a nenaplaćene menice obavezni su dužnici zameniti novim menicama u roku od 30 dana od dana uredno predate mu pismene opomene, a menice, koje su prijavljene sudu i uvedene u spisak u smislu Uredbe o produženju rokova za utuženje menica zemljoradnika obnarodovane 19 maja 1933 godine, i Uredbe o prekidu zastarelosti zemljoradničkih menica, obnarodovane 11 maja 1934 godine, obavezni su zameniti novima u roku od 30 dana uredno predate mu pismene opomene, od strane verovnika, da ovu zamenu učini. Dužnik, koji ne postupi po prijemu opomene u daljem roku od 30 dana gubi pravo da se koristi zaštitom po ovoj Uredbi. Naredjenje stava 7 primenjivaće se shodno i ovde. Primanje ove menice verovnik ne gubi obezbedjenja već ranije stečena izvršnim putem.

(9) Jemac ili solidarni dužnik, i ako nije zemljoradnik odgovara obavezama jednako kao i glavni dužnik odnosno sadužnik zemljoradnik.

(10) Ako verovnik ne bi hteo da primi svote, koje mu dužnik ponudi u smislu propisa stava 4, odnosno i novu menicu prema propisu stava 7 i 8 dužnik će te svote odnosno i menicu položiti kod Sreskog suda, a gde takvog nema, kod Sreskog načelnika, u čijem se području ima obaveza ispuniti. Ovo polaganje ima isto pravno dejstvo kao polaganje kod suda po opštem građanskom pravu. O opravdanosti polaganja odlučuje sud u vanparničnom postupku, ako je polaganje kod njega učinjeno.

(11) Ako dužnik ne položi godišnji obrok duga u roku od 30 dana od dana dospelosti, verovnik ima pravo prinudne naplate toga obroka u smislu člana 6 st. 1. Dužnik od koga tu zastopna godišnja obroka budu naplaćivana prinudnom naplatom gubi pravo da se koristi propisima ove Uredbe.

(12) Ako su na osnovi potraživanja protiv zaštićenih zemljoradnika izdane hipotekarne založnice, rok za njihovu isplatu produžuje se, u koliko dospeva ranije, do kraja otplatnog roka po stavu 1 ovoga člana.

Član 4

(1) Izuzetno od člana 3 zemljoradnik koji po jednom dugu ili po više dugova zajedno ne duguju više od 2.000 — dinara, isplatiće taj dug u roku od četiri godine jednakim godišnjim obrocima, od kojih se prvi ima platiti do 15 novembra 1935 godine, a ostali do 15 novembra svake naredne godine. Za takve dugove dužnik ima platiti kamatu od 6% na način naveden u stavu 4 čl. 3. U godini 1934 ima zemljoradnik za takav dug platiti kamatu od 6% do 15 novembra 1934 godine na visinu duga utvrdjenu u smislu st. 5 čl. 3.

(2) Ako dugovi takvog dužnika zemljoradnika premašuju ukupni iznos od 2.000.— dinara, pripada mu pravo otplate po čl. 3 st. 1, u koliko visinu ukupnog duga dokaže uverenjem opštinske vlasti, potvrđenom od sreskog načelnika. Opštinske vlasti izdavaće ova uverenja na osnovi potvrda verovnika o dosadašnjim plaćanjima (priznanice, menice, obračuni i t. d.) koje im dužnik podnese, kao i na osnovi pismenih saslušanja ili pismenih izjava verovnika koje dužnik navede.

(3) Ako dužnik ne položi godišnji obrok duga u roku od 30 dana od dana dospelosti, verovnik ima pravo prinudne naplate toga obroka u smislu čl. 6 st. 1. Dužnik od koga dva zastopna godišnja obroka budu naplaćivana prinudnom naplatom, gubi pravo da se koristi propisima ove Uredbe.

Član 5

(1) Ugovor o kamati na dugove, pomenute u čl. 1 st. 2 ništavan je u koliko ugovorene kamate prelaze stopu utvrdjenu u čl. 3 st. 1 odnosno u čl. 4 stav 1. Veća kamata ne sme se dosudjivati ni obezbedjivati ni izvršenjem naplaćivati, pa ma bile kamate utvrdjene kakvim bilo osnovom (izvršnim naslovom).

(2) Ukoliko se po krivičnom zakoniku ne kazni strožijom kaznom, kazniće se za prestup u smislu krivičnog zakonika zatvorom do šest meseci i novčano do 10.000.— dinara verovnik koji naplati veću kamatu od one, koja je predviđjena ovom Uredbom.

Član 6

(1) Stupanjem na snagu ove Uredbe, odlažu se sve prinudne prodaje (ovršne dražbe), pokretnog i nepokretnog imanja zemljoradnika osim onih koje se odnose na tražbine iz čl. 8 stav 1 prva rečenica. Jednovremeno obustavljaju se sve prinudne uprave (sekvestracije) kao i oduzimanje pokretnih stvari (transferacije) provedene u cilju izvršenja ili obezbedjenja tih tražbina, no izvršenom plenidbom (popisom) stečena založna prava ostaju na snazi. Nove se prinudne prodaje i prinudne uprave (sekvestracije), nepokretnog imanja kao i nova oduzimanja pokretnih stvari (transferacija), mogu dozvoliti jedino radi prinudne naplate verovničkih potraživanja, po kojima dužnik nije postupio po naredjenjima ove Uredbe.

(2) Odluku o odlaganju prodaje odnosno o obustavi transferacije i sekvestracije donosi izvršni sud (izvršna vlast) na zahtev stranke. Sekvestrovanu nepokretnu imanja vratiće se dužniku odmah. Ako je sekvistar nepokretna imanja sam obradio ili dao pod zakup, vratiće se dužniku tek, po što se skinu plodovi. Do donošenja pravosnažne odluke u smislu st. 1 zaustavlja se izvršni postupak odnosno postupak obezbedjenja (osiguranja).

(3) Uverenje o tome, da li je neko lice zemljoradnik, izdaju opštinske vlasti (opštinski sud, opštinsko po-glavarstvo). U uverenju imaju biti navedene stvarne činjenice iz kojih se može nesumnjivo utvrditi, da dužnik ispunjava uslove iz čl. 1 st. 2 i čl. 2 ove Uredbe. Naročito je opštinska vlast dužna pribaviti od nadležne poreske uprave zvanične podatke o visini pojedinih oporezovanih prihoda dužnikovih. Obrazac uverenja propisao se Pravilnikom. Svaka zainteresovana stranka može tražiti da sreski načelnik ispita izdano uverenje, i poništi ga ako nadje, da ne odgovara stvarnom stanju. Protiv odluke sreskog načelnika može se nezadovoljna stranka žaliti Banu odnosno i dalje Upravnom sudu. Ako je uverenje izdao gradski načelnik koji vrši dužnost prvostepene

upravne vlasti (čl. 19 st. 2 tač. 1 Zakona o unutrašnjoj upravi) smatraće se takvo uverenje kao odluka Sreskog načelnika.

(4) Ispitivanje uverenja u smislu st. 3 nema uticaja na postupak po st. 2. Ali ako je pravosnažnom odlukom uverenje poništeno, sud (izvršna vlast) će na zahtev verovnika staviti van snage određeno odlaganje prodaje odnosno određenu obustavu sekvestracije ili transferacije.

Član 7

(1) Dužnik je obavezan izdati na zahtev verovnika ispravu, sposobnu za obezbedjenje verovnikova potraživanja na dužnikovom nepokretnom imanju. Ako dužnik ne udovolji tome traženju, verovnik ima pravo tražiti to obezbedjenje u vanparničnom postupku kod suda nadležnog prema mestu plaćanja obaveze.

(2) Dokaže li dužnik, da je verovnik za svoju tražbinu već dovoljno obezbedjen na nepokretninama dužnika, odbiće sud predlog verovnika za obezbedjenje.

Član 8

(1) Od propisa čl. 1, 3, 4 i 6 izuzeti su: javne dažbine i zakonom propisane pristojbe, robni dugovi do 500 dinara nastali posle 20 oktobra 1931 godine, u koliko nisu pretvoreni u menične tražbine; svi ostali dugovi zemljoradnika nastali posle 20 aprila 1932 godine; tražbine za izdržavanje, koje nekom licu pripada protiv dužnika zemljoradnika na osnovu dužnikove dužnosti izdržavanja; tražbine, koje proističu iz krivičnog dela; tražbine na ime poljske štete (potrice); tražbine na ime plate (nadnice) lica zaposlenih u kućanstvu ili gospodarstvu dužnikovom; zakupnine i kirije (stanarine); tražbine zanatlija za izvršene zanatske radnje nastale posle 20 oktobra 1931 godine. Priznanice; obligacije i druge pismene isprave, kojima se dokazuje postojanje i visine tražbine, ne dokazuju u isto vreme, da je tražbina zaista nastala iz kupovine robe.

(2) Od propisa člana 1, 3, 4 i 6 ove Uredbe izuzimaju se i tražbine, koje proističu iz nasledja. U slučaju, da se jedan deo zaostavštine u naturi ili nužni deo ima isplatiti u novcu, novčana tražbina po tom osnovu izuzima se samo u tom slučaju ako naslednik pristane, da se ona ima isplatiti po vrednosti toga dela u vreme isplate.

(3) Kao dugovi nastali posle 20 aprila 1932 godine smatraju se samo oni, koji su stvarno novi, a ne i takvi, koji su postali novacijom (prinovom) starog duga kao na primer uobičajenim prolongiranjem menice ili slično.

(4) Za dokazivanje činjenica pomenutih u stavu 1 poslednja rečenica i u st. 3 mogu se stranke i na području važenja srpskog zakona o sudskom postupku i građanskim parnicama poslužiti svedocima, a sud će, obazirući se na rezultat celokupne rasprave i provedenih dokaza, po slobodnom uverenju oceniti da li se navedene činjenice imaju smatrati dokazima ili ne.

Član 9

(1) Ako dužnik, u slučaju kad se tražbina utuži, odmah prizna dug i dokaže da je, pre podnošenja tužbe, svojim obavezama prema verovniku odgovorio po propisima ove Uredbe, trošak parnice snosiće sam verovnik.

(2) Sporovi o postojanju duga zemljoradnika, koji ne budu povedeni ili ne budu pravosnažno rešeni kad ova Uredba stupi na snagu, mogu se kod nadležnih sudova voditi odnosno produžiti, ali se presude po njima mogu izvršiti samo po propisima ove Uredbe.

(3) U parnicama, isvršenjima i obezbedjenjima protiv zemljoradnika zbog dugovanja u smislu ove Uredbe u slučajevima, u kojima je obavezno zastupanje advokatom, verovniku pripada pravo naknade advokatskih troškova od dužnika zemljoradnika, koje će utvrditi u zasebnoj tarifi Ministar pravde.

Član 10

Propisi ove Uredbe neće se primenjivati na tražbine Narodne banke Kraljevine Jugoslavije, Državne hipotekarne banke i Privilegovane agrarne banke.

Član 11

Dužnik zemljoradnik, koji je otudjio ili opteretio svoju imovinu u nameri, da ošteti svoga verovnika, gubi pravo na zaštitu po ovoj Uredbi pored posledica po Zakonu o pobijanju pravnih dela izvan stečaja i po Krivičnom zakoniku. Isto tako gubi pravo na zaštitu i njegov potstrekač i pomagač, ako je zemljoradnik u smislu ove Uredbe.

Član 12

(1) Agrarni subjekti, koji su odobrenjem Ministra za agrarnu reformu, odnosno Ministra poljoprivrede, na osnovu čl. 38 Finansijskog zakona od 31 jula 1925 godine u budžetskim dvanaestinama za mesec avgust—novembar 1925 godine, čl. 291 Finansijskog zakona za budžetsku godinu 1927/28 § a 76 Zakona o produženju važnosti odredaba dosadašnjih finansijskih zakona i zakona o budžetskim dvanaestinama od 16 avgusta 1929 godine i §§ 6 i 7 Zakona o zabrani otudjivanja i opterećivanja zemljišta velikih poseda od 20 maja 1922 godine, fakultativnim otkupom kupili zemljište stavljeno pod udar agrarne reforme i za kupovnu cenu ugovorili obročne isplate u gotovom novcu, mogu dospeli deo ugovorene kupoprodajne cene, ukoliko do dana stupanja ove Uredbe na snagu nije isplaćen, kao i buduće otplate, platiti prodavcu onom količinom pšenice, koju su mogli kupiti sa ugovorenim iznosom otplate po kursu pšenice, koji je na dan potpisa ugovora notiran na najbližoj domaćoj produktnoj berzi.

(2) Agrarni subjekti, koji su fakultativnim otkupom kupili zemlju od velikih poseda, a kupovnu cenu ugovorili u određenoj količini poljoprivrednih proizvoda (a obročne otplate te cene bilo u naturi bilo u novcu), mogu dospeli i do stupanja na snagu ove Uredbe neplaćene kao i buduće godišnje obroke (otplate) platiti prodavcu onom količinom pšenice, koju su po ugovoru dužni davati o dospelim rokovima, odnosno, ako je isplata obroka bila ugovorena u novčanoj vrednosti proizvoda (po kursu najbliže domaće produktne berze), onom količinom pšenice, koju bi dotični iznosom otplate mogli kupiti (po kursu najbliže domaće produktne berze) na dan potpisivanja ugovora.

(3) I za sve ostale zemljoradnike, koji su do 19 aprila 1932 godine kupili zemljišta velikih poseda (sa ili bez odobrenja Ministra za agrarnu reformu odnosno Ministra poljoprivrede), ako su ugovorili otkupnu cenu u gotovom novcu, važe propisi stava 1, a ako su ugovorili otkupnu cenu u određenoj količini poljoprivrednih proizvoda, važe propisi stava 2.

(4) Do stupanja na snagu ove Uredbe dospeli a nenaplaćeni kao i još nedospeli obroci bilo u novcu ili u naturi zajedno sa dospelom i zastarelom kamatom i drugim sporednim plaćanjima u smislu člana 3 stava 5, sve proračunato u smislu stava 1 i 2 ovoga člana, čine glavnicu duga, koja se ima isplatiti u 12 jednakih godišnjih obroka, sa kamatom određenom u članu 3 stavu 1 izuzev (u pogledu kamate) one slučajeve, kod kojih je već pri sklapanju kupoprodajnog ugovora uračunata kamata u kupovnu cenu. Prvi obrok platiće dužnik 15 novembra 1934 godine, odnosno 15 novembra 1935 godine, ako je kupljena zemlja pod sekvestrom u korist prodavca (bilo da je sam sekvestar radi, bilo da ju je dao u zakup), a sekvestar se ukida krajem oktobra 1934 godine.

(5) Zemljišta, na koja se odnosi stav 1, 2 i 3 smatraju se sva ona, koja su na dan 27 februara 1919 godine prethodnim odredbama za pripremu agrarne reforme od 25 februara 1919 godine odnosno Uredbom o zabrani otudjivanja i opterećivanja zemljišta velikih poseda od 21 jula 1919 godine stavljena pod udar agrarne reforme.

(6) Uverenja o tome, da li je izvesno zemljište po prednjem stavu bilo stavljeno pod udar agrarne reforme na dan 27 februara 1919 godine, izdaju banske uprave kao agrarne vlasti.

(7) Za dužnike (kupce zemlje), koji o roku ne plate dospeli obroci i kamate, važi propis čl. 3. st. 11.

(8) Agrarni subjekti i drugi zemljoradnici, koji se koriste odredbama ovoga člana, ne mogu se u pogledu ovih dugova koristiti drugim povlasticama predviđenim ovom Uredbom.

Član 13

Ukida se Zakon od 23 ramazana 1286 godine (1869) o naplati tražbine iz mirijskih zemljišta ili kuća za slučaj snrti dužnika (Zbornik zakona i naredaba za Bosnu i Hercegovinu god. 1878-80 II str. 330 i sled koji danas važi na području Vrhovnog suda u Sarajevu, stim da se dugovi iz umrlog dužnika mogu naplati iz zaostalih mirijskih nepokretnina jednako kao i iz ostalih mulkovih nepokretnina.

Član 14

Overa potpisa nepismenog zemljoradnika oslobođena je plaćanja svake takse.

Član 15

Potraživanjima verovnika na osnovu dugova zemljoradnika na koje se ova Uredba odnosi, priznaje se prvenstveno pravo na reeskont odnosno lombard kod svih državnih i privilegovanih novčanih ustanova pod normalnim uslovima i to do visine od 50% tih potraživanja.

Član 16

Ovlašćuje se Ministar poljoprivrede, da u sporazumu sa Ministrom pravde, Ministrom finansija i Ministrom trgovine i industrije propiše Pravilnik za izvršenje ove Uredbe. Pored toga, i Ministar pravde ovlašćuje se, da u sporazumu sa zainteresovanim Ministarstvima izdaje autentična tumačenja propisa ove Uredbe, a naročito, ko se ima smatrati zemljoradnikom u smislu ove Uredbe i šta se ima podrazumevati pod porodičnom zadrugom u smislu ove Uredbe.

Član 17

Ova Uredba stupa na snagu na dan kada se obnaroduje u „Službenim novinama“. Istoga dana prestaje važiti Uredba o zaštiti zemljoradnika od 22 novembra 1933 godine osim odredbe njenog člana 16 u pogledu produženja važnosti 1 stava prve rečenice i 2 do 4 stava Zakona o zaštiti zemljoradnika i o stavljanju na snagu pojedinih propisa § 4 i § 5 Zakona o izvršenju i obezbeđenju od 19 aprila 1932 godine. Isto tako prestaju važiti i svi ostali propisi protivni ovoj Uredbi.

II Br. 29362/K

3 avgusta 1934 godine
u Beogradu.

Ministar poljoprivrede,
Dr. Drag. S. Kojić, s. r.

Ministar pravde,
B. Maksimović, s. r.
Ministar trgovine i industrije,
Juraj Demetrović, s. r.

Ministarski savet na sednici održanoj na dan 3 avgusta 1934 god. usvojio je gornji predlog.

Pretsednik Ministarskog saveta,
Nikola T. Uzunović, s. r.

Ministar poljoprivrede,

Dr. Drag. S. Kojić, s. r.

Ministar prosvete,

Dr. Ilija Šumenković, s. r.

Ministar pravde,

Bož. Maksimović, s. r.

Ministar fizičkog vaspitanja naroda,

Dr. B. Andjelinović, s. r.

Ministar trgovine i industrije,

Juraj Demetrović, s. r.

Ministar finansija,

Dr. Milorad Djordjević, s. r.

Ministar gradjevina,

Stjepan Srkulj, s. r.

Ministar inostranih poslova,

Bogoljub Jevtić, s. r.

Ministar unutrašnjih poslova,

Živ. Lazić, s. r.

Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja,

Dr. Fran Novak, s. r.

Ministar vojske i mornarice,

Armijski djeneral,

Mil. Ž. Milovanović, s. r.

Ministar šuma i rudnika,

Dr. Ulmanski, s. r.

Ministar saobraćaja,

O. Kuzmanović, s. r.

MINISTARSTVO FINANSIJA

Kraljevine Jugoslavije

Opšte Odeljenje

Br. 3358

I

11 oktobra 1934

Beograd

Gospodinu

PRETSEDNIKU NARODNE SKUPŠTINE

Gospodine Predsedniče,

Na osnovu § 63 Finansijskog zakona za 1934/35 godinu čast mi je dostaviti u prepisu Uredbu o nadzoru

proizvodu je i upotrebi plemenitih metala, koja je obnarodovana u „Službenim novinama“ br. 183/XVIII od 10 avgusta 1934 s molbom, da je izvolite uputiti Finansijskom odboru Narodne skupštine na dalji rad.

Primate, Gospodine Predsedniče, uverenje o mom osobitom poštovanju.

Ministar finansija,

Dr. Mil. Djordjević, s. r.

MINISTARSTVO FINANSIJA

Kraljevine Jugoslavije

Opšte Odeljenje

Br. 3358

I

4 avgusta 1934 god.

u Beogradu

MINISTARSKOM SAVETU,

Ministarski savet ovlašćen je § 63 Finansijskog zakona za 1934/35 godinu da može donositi dbeeUr sa zakonskom snagom u cilju sredjivanja i olakšanja ekonomskih prilika u zemlji kao i uopšte unapredjenja privredne delatnosti.

Proizvodnja, promet i upotreba plemenitih metala, danas je za svaku državu jedno od najvažnijih pitanja, koje ima neposrednog uticaja na državne finansije, vrednost nacionalnog novca, i na ekonomske prilike zemlje uopšte. Stoga mi je čast predložiti da Ministarski savet na osnovu navedenog zakonskog ovlašćenja, u cilju regulisanja proizvodnje i prometa plemenitih metala u zemlji, izvoli propisati niže izloženu Uredbu.

Ministar finansija,
Dr. Mil. R. Djordjević, s. r.

Ministarski savet, na osnovu § 63 Finansijskog zakona za 1934/35 godinu na sednici održanoj avgusta 1934 god., usvojio je prednji predlog i propisuje Uredbu o nadzoru proizvodnje i upotrebi plemenitih metala, koja glasi:

U R E D B A

o nadzoru proizvodnje i upotrebi plemenitih metala.

Čl. 1

Plemeniti metali mogu se u Kraljevini Jugoslaviji upotrebljavati isključivo za opšte korisne svrhe. Upotreba plemenitih metala u industrijske ili druge opravdane svrhe dopušta se samo izuzetno, prema odredbama Pravilnika o regulisanju prometa devizama i valutama.

Čl. 2

Plemeniti metali u smislu ove Uredbe jesu: platina, sa platinskom grupom (osmium, iridium, paladium, rutenium, rodium), zlato i srebro.

Čl. 3

Pravo otkupa celokupne proizvodnje plemenitih metala u zemlji ima Narodna banka Kraljevine Jugoslavije u ime države.

Čl. 4

Rudarska i druga preduzeća u zemlji koja proizvode plemenite metale kao glavni i sporedni proizvod, ili čiji produkti sadrže plemenite metale, bez obzira da li se oni dobijaju u zemlji ili van nje, dužna su ponuditi Narodnoj banci na otkup celokupnu svoju proizvodnju. Ponuda mora se staviti bar jedanput mesečno.

Pod rudarskim preduzećima razumevaju se sva lica ili preduzeća koja imaju rudarske povlastice, rudarska prava istraživanja, rudarske zakupe i sve ostalo što spada pod odredbe rudarskih zakona.

Čl. 5

Proizvode ponudjene u smislu prethodnog člana, Narodna banka može otkupiti po svetskoj tržišnoj ceni. Isplata otkupljenih proizvoda vršiće se u dinarima.

Izuzetno, Ministar finansija može odobriti otkup ponudjenih proizvoda i u stranoj valuti. Odobrenje za otkup u stranoj valuti može se dati do najviše 35% ponudjene proizvodnje; ostatak se otkupljuje za dinare.

Čl. 6

Radi izvršenja ove Uredbe, sva preduzeća navedena u čl. 4 stoje pod državnim nadzorom odnosno pod nadzorom Narodne banke.

Način izvršavanja ovog nadzora propisuje Ministar finansija u sporazumu sa Ministrom šuma i rudnika i Narodnom bankom, posebno za svako preduzeće prema metodi kojom se dobijaju plemeniti metali u dotičnom preduzeću.

Nadzorni organi dužni su čuvati sve profesionalne tajne preduzeća.

Čl. 7

Svako raspolaganje sa plemenitim metalima ili njihova upotreba, protivno odredbama ove Uredbe, smatraće se kriumčarenjem.

Prekršaji propisa ove Uredbe kazniće se novčano do 1.000.000 dinara, a preko toga iznosa, ako je vrednost kriumčarenog metala veća od tog iznosa.

U ponovljenom slučaju može se na predlog Ministra finansija i Narodne banke, rešenjem Ministarskog saveta, organu preduzeća u prekršaju oduzeti pravo administracije preduzećem, a zatim i sama rudarska povlastica odnosno pravo rada preduzeća.

Čl. 8

Kazne po ovoj Uredbi izriče Ministar finansija. Izvidjanje prekršaja Uredbe i izricanje kazni vršiće se po postupku propisanom Pravilnikom o regulisanju prometa devizama i valutama. Odredbe čl. 19 do 19 g) ovog Pravilnika primenjivaće se i kod primene ove Uredbe, u koliko to bude potrebno.

Čl. 9

Ova Uredba stupa na snagu kad bude objavljena u „Službenim novinama“. U roku od mesec dana posle obnarodovanja ove Uredbe, sva preduzeća pomenuta u čl. 4 ove Uredbe, dužna su prijaviti se Narodnoj banci radi propisivanja načina nadzora u smislu st. 2 čl. 6 ove Uredbe.

Ministar pravde,
B. Maksimović s. r.

Ministar trgovine i industrije
Juraj Demetrović s. r.

Predsednik Ministarskog saveta
Nikola T. Uzunović s. r.

Ministar poljoprivrede
Dr. Drag. S. Kojić s. r.

Ministar prosvete,
Dr. I. Šumenković s. r.

Ministar pravde,
B. Maksimović s. r.

Ministar saobraćaja
S. Milosavljević s. r.

Ministar fizičkog vaspitanja naroda,

Ministar trgovine i industrije
Juraj Demetrović s. r.

Ministar finansija,
Dr. Mil. Djordjević s. r.

Ministar gradjevina
Dr. Srkulj s. r.

Ministar inostranih poslova,
B. Jevtić s. r.

Ministar unutrašnjih poslova
Živ. A. Lazić s. r.

Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja
Dr. Fran. Novak s. r.

Ministar vojske i mornarice
Armijski djeneral

M. Milovanović s. r.,

Ministar šuma i rudnika
Dr. Ulmanski s. r.

MINISTARSTVO FINANSIJA

Kraljevine Jugoslavije

Odeljenje Carina

Br. 26429

9 oktobra 1934 god.

Beograd

PRETSEDNIŠTVU NARODNE SKUPŠTINE,

Na osnovu čl. 15 Predloga zakona o opštoj carinskoj tarifi, koji je dana 20 juna 1925 stupio na

MINISTARSTVO FINANSIJA

Kraljevine Jugoslavije

Odeljenje Carine

Br. 22790

IV

30 avgusta 1934 god.

Beograd

MINISTARSKOM SAVETU

Gospodin Ministar trgovine i industrije aktom svojim III br. 28406, od 17 avgusta 1934 godine, zvestio me je da je komisijski ustanovljeno da Munja A. D., iz Zagreba, izradjuje olovne elektrode u dovoljnoj

snagu čast mi je u prilogu pod ./ podneti Narodnoj skupštini na odobrenje rešenje Ministarskog saveta br. 534 od 26 septembra 1934 god.

Navedenim rešenjem ukida se primedba za broj 664 tač. 3 a uvozne tarife Predloga zakona o opštoj carinskoj tarifi.

Ministar finansija,
Dr. M. Djordjević, s. r.

količini i moli da se primedba iza broja 664 uvozne carinske tarife, kojom je bilo predviđeno da se na olovne elektrode plaća 20 din. od 100 kgr. dok se ne budu počele u zemlji izradjivati u dovoljnoj količini, stavi van snage, pošto nema više potrebe za njeno postojanje.

Na osnovu izloženoga, čl. 15 Predloga zakona o opštoj carinskoj tarifi, a u vezi sa § 2 tač. 2 Zakona o ukidanju izmeni i dopuni zakonskih propisa, koji se odnose na Vrhovnu državnu upravu čast mi je predložiti Ministarskom savetu, da izvolite doneti sledeće

REŠENJE:

Ukida se primedba za br. 664 tič. 3a uvozne tarife predloga zakona o opštoj carinskoj tarifi.

Ovo rešenje stupa na snagu na dan obnarodovanja u „Službenim novinama“, izuzev za one elektrode koje su do toga dana prijavljene carinarnici opštom prijavom.

Ministar finansija,
Dr. Mil. R. Djordjević, s. r.

Ministarski savet na sednici svojoj od 26 septembra 1934 godine, usvojio je u svemu prednje rešenje Gospodina Ministra finansija.

MINISTARSKI SAVET

M. G. M. S. br. 534

u Beogradu.

Predsednik Ministarskog saveta,

Nik. T. Uzunović, s. r.

Ministar poljoprivrede,

Dr. Drag. S. Kojić, s. r.

Ministar prosvete,

Dr. I. Šumenković, s. r.

Ministar pravde,

Ministar fizičkog vaspitanja naroda,

Dr. Andjelinović, s. r.

Ministar trgovine i industrije,

Juraj Demetrović, s. r.

Ministar finansija,

Dr. Mil. R. Djordjević, s. r.

Ministar gradjevina,

Dr. Srkulj, s. r.

Ministar inostranih poslova,

Ministar unutrašnjih poslova,

Živ. A. Lazić, s. r.

Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja

Dr. Fran Novak, s. r.

Ministar vojske i mornarice

Armijski djeneral

Mil. Ž. Milovanović, s. r.

Ministar šuma i rudnika,

Dr. Ulmanskij,

Ministar saobraćaja,

MINISTARSTVO FINANSIJA

Kraljevine Jugoslavije

Odeljenje carina

Br. 18870

11 jula 1934 god.

Beograd

PRETSEDNIŠTVU NARODNE SKUPŠTINE

Na osnovu čl. 15 predloga zakona o opštoj carinskoj tarifi, koji je dana 20 juna 1925 godine stupio

na snagu, čast mi je u prilogu pod ./. podneti Narodnoj skupštini na odobrenje rešenje Ministarskog saveta doneto na sednici održanoj na dan 5 jula 1934 godine. Ovim rešenjem dodata je primedba posle Tar. Br. 212 uvozne tarife uz predlog zakona o opštoj carinskoj tarifi.

Ministar finansija,
Dr. Milorad Djordjević s. r.

MINISTARSTVO FINANSIJA

M. G.
Kraljevine Jugoslavije
Odeljenje Carina
23 juna 1934 god.
Br. 17172
Beograd

MINISTARSKOM SAVETU

Gospodin Ministar trgovine i industrije pismom svojim III Br. 21536, od 20 juna 1934 godine, poslao je prepis molbe rudnika zlata „Slišane“ a. d. iz Beograda, prema kojoj „Slišane“ moli da se pitanje povlastica reagensija za flotaciju zlatne rude, srednjeg ulja, vodenog stakla i natrijum sulfita izdvoje od ostalih pitanja i hitno iznesu na rešavanje, jer se zbog toga čeka i rudnik ne može početi rad. U napred pomenutom aktu, Gospodin Ministar daje svoj pristanak, da se ovo pitanje hitno reši, nezavisno od ostalih povlastica, na način predložen aktom III Br. 14763. od 18 maja 1934 godine, a s obzirom na hitnost potrebe ovih reagensija rudniku.

Aktom III Br. 14763 od 18 maja 1934 godine, Gospodin Ministar je predložio da se iza Br. 212 unese primedba za bescarinski uvoz natrijum silikata (vodenog stakla) i natrijum sulfata za flotaciju rude, a iza Br. 176 za srednje ulje.

Uvozna carinska tarifa deli ulja od katrana kamenog uglja na laka i teška. Laka su ulja ona čija je specifična težina manja od 1 tj. lakša su od vode i na teška čija je specifična težina veća od 1.

Sva srednja ulja imaju specifičnu težinu iznad 1 i ista su po 176 broju uvozne tarife teška ulja, a kako su teška ulja po tarifi slobodna od carine, to nije ni potrebno unositi za njih nikakvu primedbu iza Br. 176 uvozne carinske tarife.

Na osnovu izloženoga, člana 15 predloga zakona o opštoj carinskoj tarifi a u vezi sa §2 tač. 2 Zakona o ukidanju, izmeni i dopuni zakonskih propisa, koji se odnose na Vrhovnu državnu upravu, predlažem Ministarskom savetu, da izvoli doneti sledeće

REŠENJE:

Da se iza Br. 212 uvozne tarife predloga zakona o opštoj carinskoj tarifi unese primedba ove sadržine:

Natrijev sulfat i natrijev silikat (vodenog stakla) slobodni su od carine kad ih uvoze rudarska preduzeća za koncentraciju izdobljene rude (flotaciju) pod uslovima koje propiše Ministar finansija.

Ministar finansija,

Dr. Mil. R. Djordjević, s. r.

Ministarski savet na sednici svojoj od 5 jula 1934 godine usvojio je u svemu prednje rešenje Gospodina Ministra finansija.

MINISTARSKI SAVET

M. S. Br. 368
u Beogradu

Pretsednik Ministarskog saveta,

Nikola T. Uzunović, s. r.

Ministar poljoprivrede,

Dr. Drag. S. Kojić, s. r.

Ministar prosvete,

Dr. I. Šumenković, s. r.

Ministar pravde,

B. Maksimović, s. r.

Ministar saobraćaja,

Ministar fizičkog vaspitanja, naroda,

Ministar trgovine i industrije,

Juraj Deme'rović, s. r.

Ministar finansija,

Dr. Mil. R. Djordjević, s. r.

Ministar gradjevina,

Dr. St. Srkulj, s. r.

Ministar inostranih poslova,

Ministar unutrašnjih poslova,

Živ. A. Lazić, s. r.

Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja,

Dr. Fran Novak,

Ministar vojske i mornarice

Armijski djeneral,

Mil. Ž. Milovanović, s. r.

Ministar šuma i rudnika,

Dr. Ulmanskij, s. r.

INTERPELACIJE

INTERPELACIJA

Miloša P. Dragovića, narodnog poslanika, na Ministra pravde o postupcima Viktora Antonovića, starešine Sreskog suda iz Vlasenice, Drinska banovina.

GOSPODINE MINISTRE,

Još 27 jula 1930 godine, na osnovu izvršnog ugovora zaključenog pred sudom, zaplijenjene su po rešenju Sreskoga suda u Vlasenici nekretnine šumske industrije Cigoj i Komp. iz Pjenovca a u korist Barbare Cigoj za njeno potraživanje od 1.400.000 dinara, pa su zaplijenjene stvari u vrednosti od 2.000.000 dinara predate određenom staraocu na čuvanje.

Međutim starešina Sreskog suda u Vlasenici, g. Viktor Antonović, na interpelaciju protivzainteresovane stranke nezakonito je postupio na štetu Barbare Cigoj, odnosno njenin naslednika, sprečavajući je raznim izmišljenim i pristrasnim odlukama da ona svoje pravo realizuje, unoseći svoju ličnu inicijativu u neobjektivan rad na korist protivzainteresovanih.

Tako je starešina Sreskoga suda g. Antonović, po svojoj ličnoj želji, bez ikakvog predloga poverioca i bez njegovog mišljenja neosnovano smenio prvašnjeg staroca i postavio čoveka, koji se njemu sviđao, koji je za kratko vreme upropastio svu poverenu mu imovinu na čuvanje. Zatim g. Antonović u svakom aktu po ovome predmetu unosi svoje lično raspoloženje i čak, što se nikada u sudskoj praksi nije desilo, uz izjavljenu utok protivne strane daje svoje mišljenje obrazlažavajući opravdanost utoka.

Iz raznih akata po ovome predmetu, koja se akta nalaze kod Sreskog suda u Vlasenici i kod oštećenog poverioca, jasno će se videti da je g. Antonović radio nezakonito i da su svi ovi navodi ovde potpuno dokumentovani u više slučajeva.

Usled takvog njegovog rada, koji je bio često protivan čak i odlukama viših nadležnih sudova po stvari Cigoj, već pet godina ne može da se dode do prava, i dok se je tako od starešine sreskoga suda stvar odugovlačila i otežavala, sve zaplijenjene stvari su

upropastili i razneli protivzainteresovani uz nehat staraoca, koga je sam g. Antonović odredio tako da na dan određene dražbe nije imalo šta ni da se prodaje.

Na izloženi način poverilac Cigoj je potpuno upropašćen, blagodareći samo nehatnome radu jednoga sudijske.

Isto tako nadležni državni tužilac protivu odgovornih za upropašćenje zaplijenjenih stvari ne preduzima ništa, već odustaje od krivičnoga gonjenja ma da je u krivičnim prijavama podneto dovoljno osnovanih dokaza protivu krivaca.

Na izloženi način ne samo da je poveriocu Cigoju osujećeno njegovo pravo i naneta ogromna šteta, već je tako nedozvoljenim radom jednog sudskog funkcionera zaljuljano poverenje u objektivnost i nepristrasnost suda, a to je neoprostimo delo, jer zadire u naš javni život i ljulja inače slab kreditni saobraćaj.

Krivica je u toliko veća što je naše sudstvo bilo na dostojnoj visini i savesno vršilo svoju dužnost tako, da je veoma čudnovato, da se ovako nešto dogodi.

Sa izloženog, Gospodine Ministre, slobodan sam uputiti Vam sledeća pitanja:

1) Da li Vam je bio poznat napred izloženi nezakoniti rad starešine Sreskog suda u Vlasenici, g. Viktora Antonovića?

2) Da li ste što preduzeli protivu takvog rada?;

3) Da li ste voljni da povedete istragu preko Vaših organa za ovaj nedozvoljeni nezakoniti rad i da pribavite satisfakcije našem pravosuđu.

Molim da mi na ovu interpelaciju odgovorite usmeno u Narodnoj skupštini.

Tražim za ovu interpelaciju hitnost i prvenstvo ispred ostalih.

7 jula 1934 godine
Beograd

Miloš P. Dragović, s. r.
narodni poslanik.

INTERPELACIJA

Stjepana Valjaveca, narodnog poslanika, na Ministra poljoprivrede i voda o izgradnji vodovodnog kanala na potoku Radobojčica, srez Krapina, Banovina savska.

GOSPODINE MINISTRE!

Na teritoriji opštine Radoboj, u Srezu krapinskom, u neposrednoj blizini ovoga mesta, izvire i protiče potok Radobojčica, u čijoj se blizini nalazi ugljenokop „Mirna d. d.“, također na teritoriji ove opštine.

Ovaj potok služi godinama ovoj siromašnoj opštini za pranje rublja i napajanje stoke, koje u Hrvatskome zagorju ima mnogo, jer je ona najveće i upravo jedino vrelo privrede za tamošnji narod. Međutim usled neobzirnosti i samovolje ugljenokopa „Mirna d. d.“, koji izvaža iz ugljenokopa zemlju i istu baca u sam

potok, u njegovo korito, voda je u potoku Radobojčica potpuno neupotrebiva i za pranje rublja, a pogotovo sa napajanje stoke. Šta više, ovaj polok iz dana u dan postaje prava kaljuža, zatrpava nečistoćom okolne livade i polja, širi okolo smrad, te ne samo da je voda neupotrebiva, već je njen smrad štetan i za zdravlje okolišnog žiteljstva.

Seljaci opštine Radoboj i njene okoline već se godinama obraćaju upravnim vlastima Sreza krapinskog, kao i Kr. banskoj upravi u Zagrebu po ovoj stvari, ali, nažalost, svi ti njihovi protesti i molbe ostale su glas vapijućeg u pustinji, jer do sada nije ništa

određeno, da se ovome siromašnom stanovništvu pomogne. Ovaj potok i njegova dobra voda upravo su životni interes za ovo stanovništvo, a ugljenokop „Mirna d. d.“, koji se koristi prirodnom blagodat i dnevno do deset vagona uglja izvaža, nije toliko uviđavan, da ne šteti ovome siromašnom seljačkom narodu one blagodati, koje su mu Bog i priroda dali i koje isključivo služe napretku njegove privrede i životnog održanja.

Stoga mi je čast, Gospodine Ministre, obratiti Vam se kao narodni poslanik i predstavnik Sreza krapinskog, da mi izvolite dati usmeni odgovor u Narodnoj skupštini i to:

1) Jeste li, Gospodine Ministre, voljni ovaj slučaj dati ispitati po svojim stručnim organima, na licu mesta, i narediti, da se zabrani ugljenokop „Mirna d. d.“ ovako samovlašće, koje je na štetu životnih i privrednih interesa mesta Radoboja?

2) Jeste li, Gospodine Ministre, voljni narediti ugljenokopu „Mirna d. d.“, da očisti potok Radobojčicu i u buduće zemlju iz ugljenokopa iznaša na neki drugi prostor, gde neće biti oštećeni interesi ovoga siromašnog i vrednog žiteljstva?

3) Jeste li, Gospodine Ministre, voljni narediti, da ovo društvo provede potrebnu kanalizaciju spomenutog potoka, bar na onome delu, gde se nalazi odnosni ugljenokop tako, da voda potoka Radobojčice bude u buduće upotrebljiva za pranje rublja tamošnjem žiteljstvu, a pogotovo za napajanje stoke, koja je okolnost od životne važnosti ovoga žiteljstva.

Primito, Gospodine Ministre, uverenje moga osobitog poštovanja.

20 jula 1934 godine
Beograd.

Stjepan Valjavec, s. r.
narodni poslanik,

INTERPELACIJA

Dr. Milana Metikoša, narodnog poslanika na Ministra socijalne politike i narodnog zdravlja o uništavanju narodnog zdravlja održavanjem jedne bare za ribnjak u Bačkom Jarku, srez Novi Sad.

GOSPODINE MINISTRE,

Stanovnici iz Bačkog Jarka žale se na postupak nadležnih upravnih i zdravstvenih vlasti, radi toga što se u Bačkom Jarku nalazi jedna smradna bara, koja je oticala sve do 1931 godine. Kada je došao za predsednika opštine Jakob Morgentaler, isti je ovu baru dao pod zakup svome rođaku Nikoli Šuru, iz Bačkog Jarka, koji je samovoljno ovu baru zagradio i napravio u njoj ribnjak, u kome odgaja ribu. Od ovoga zakupa opštinska blagajna nema nikakove koristi, pa je jasno zašto je predsednik opštine ovo dao svome rođaku. To se, međutim, ne bi nikoga ticalo da ta bara ne uništava zdravlje svega okolnog stanovništva, koje ne može da izdrži od smrada i onoga silnoga gada, što ga ta bara širi, a u kojoj se sada odgaja riba. Ne bi se iz zdravstvenih razloga smelo dozvoliti da se ta riba prodaje tamošnjem stanovništvu, niti bi se smelo trpeti

taj užasni smrad koji uništava zdravlje okolnog stanovništva.

Pošto se narod opravdano žali na nemar upravnih i zdravstvenih vlasti, to Vas molim da mi izvolite u Narodnoj skupštini usmeno odgovoriti.

1) Je li Vam poznato, da je bara u Bačkom Jarku, koja je oticala do 1931 godine predana Nikoli Šuru u zakup za stvaranje ribnjaka, te da sada narod iz te okolice trpi štetne posledice na svom zdravlju i od ribe istog ribnjaka i od smrada iz te bare?

2) Što kanite odrediti da ta nezdrava bara opet dobije mogućnost da otiče i da se kazne svi krivci, koji su od te smradne bare stvarali ribnjak u svrhu uništavanja narodnog zdravlja?

Izvolite primiti uverenje moga osobitog poštovanja.

26 jula 1934 godine
Begrad.

Dr. Milan Metikoš, s. r.
narodni poslanik.

INTERPELACIJA

Dr. Milana Metikoša, narodnog poslanika na Ministra finansija o zataškavanju korupcije u duvanskoj stanici u Širokom Brijegu u Hercegovini.

GOSPODINE MINISTRE,

Podneo sam Vam interpelaciju radi utvrdene korupcije kod otkupa duvana i kod davanja zaposlenja radnicima, što vrši šef otkupne stanice u Širokom Brijegu. Kada se je taj postupak poveo potrebno je bilo da se ukloni taj šef otkupne stanice, jer je potrebno saslušati sve potrebne radnike unatrag tri godine otkako je počela korupcija šefa dotične stanice, a potrebno će biti da se goni korupcija i da se saslušaju isto radnici kao i sadioci duvana koji su ga nosili na

otkup u ranijim stanicama, gde je isti šef duvanska stanice bio i otkup duvana od naroda vršio, da se ustanovi koliko je od koga primio sa ciljem da mu prizna bolju cenu kod otkupa duvana i koliko je od koga primio kao radnika prije primanja u posao kod iste duvanske stanice. Mesto da se on udalji sa toga položaja, on se ostavlja da upliviše na svedoke koji imaju razloga da se ne zamere, jer ove godine su sadioci duvana pa će im on udarati otkupnu cenu, odnosno jer su mnogi od svedoka i danas radnici, koji znaju šta znači ako priznaju svoj udeo u korupciji dok su službu

dobili. Istragom, koliko sam obavešten, koja je mogla samo delomično da se provede, ipak je utvrđeno ovo: 1) Šimun Bundić, trgovac, izjavio je, da je kod njega uzajmio Brzica Vicko i Macan Grgo, oba iz Nomića, u godini 1932 svaki po hiljadu dinara, na dan prije predaje duvana u otkupnoj stanici, a njemu su rekli da taj novac moraju dati upravniku Levickome, da im udele bolju procenu duvana. Isti Brzica je iste godine pred Franjom Zadrom u njegovoj kući kazao, da je dao Levickome 1000 dinara za bolju procenu kod otkupa duhana. Kod preslušanja sada i Brzica i Macan su to zaniijekali, ali je trgovac Bundić izjavio da su ovi kod njega donosili i ostale razne stvari kao mito za upravnika, kod njega ih ostavljali i kasnije nosili upravniku; 2) Franjo Zadro, trgovac, izjavio je, da je dao upravniku Levickom 400 dinara mita da primi neke radnike koje je on preporučio. Kasnije je dao Levickome još 300 dinara mita, što je nekim sadiocima povisio za 18 hiljada strukove duvana; 3) Mikulić Ivan pok. Tome priznao je, da je davao mnogo novaca u raznim zgodama Levickome da primi radnike na posao, odnosno da dozvoli nekim sadiocima povišicu strukova duvana, a da obavi bolju procenu duvana Mate Medića iz Rasna dao mu je 500 dinara; 4) Kutle Markiša pok. Ivana priznao je, da je dao upravniku Levickom u raznim zgodama do 2000 dinara za upis i primanje radnika, a dao mu je 200 dinara za dozvolu (bolji otkup duvana) Kraljevića Ivana pok. Pere; 5) Zovko Maće, iz Uzorića, priznao je, da je dao istom Levickom 650 dinara za upis i primanje radnika u posao kod otkupne duvanske stanice. Zovko Marko, trgovac iz Lisa, priznao je da je Levickome davao novac da primi jadne radnike u posao; 7) Knezović Ilija pok. Ivana priznao je, da je istom upravniku Levickom dao oko 4000 din. za bolju procenu duvana, a za povećanje broja za sadnju dao mu je 200 dinara; 8) Zadro Božo je sve zanijekao, koga sam u ranijoj interpelaciji naveo, ali je rekao kasnije da će istom na sudu iskreno moći reći. 9) Zadro Mato iz Mamića priznao je, da je kupovao veći broj strukova za sadnju od upravnika i da mu je dao 300 dinara mita. 10) Prof. dr. Svetozar Petrić priznao je, da je dao upravniku Levickom 100 dinara za upis jedne siromašne radnice u posao kod duvanske stanice, i time se uverio, kako je istina što narod govori, da upravnik Levicki bez mita ne prima nikoga na rad. Isti je na svom preslušanju spomenuo i dozvolu dvojice sadioca duvana: Čužića Joze i Kraljevića Ivana, oba iz Mokroga, čiji su ocevi umrli i naslednim putem imali su dobiti pravo na sadnju du-

vana u godini 1933. Od njih dvojice dobio je pravo samo Kraljević Ivan jer je platio upravniku 200 dinara, dok je Čužić, koji nije imao odakle da daje mito, odbijen i nije mogao kao siromah da dobije koji broj strukova za sadnju duvana. Po svome položaju i po svojim ljudima organizirao je upravnik Levicki da su mnogi i mnogi, pozvani kao svedoci, odrekli da bilo šta svedoče, jer znaju šta ih čeka ako kažu istinu. Da se nisu bojali osвете sa njegove strane, bila bi istraga daleko potpunija i više bi se utvrdilo činjenica, koje bi pokazale rad toga činovnika. Dovoljno je naglasiti da je podneta Državnom tužioštvu u Mostaru krivična prijava koja će moći da unese više svetla u ovu tešku korupciju od koje stradava toliko hiljada porodica siromašne raje u Hercegovini, a to je bio slučaj i ranije u Čapljini i Stocu, gde je taj isti činovnik istu praksu vodio, pa bi trebalo narod pozvati preko opštine da se prijavi ko ima da što u tom pravcu prijavi i dokaže, i tada bi se dobila potpuna slika o stradavanju onoga siromašnog naroda u Hercegovini od koruptivnih činovnika monopolske uprave.

U Hercegovini govori se da se ne može ništa tome činovniku dogoditi, jer se on zove Levicki i ima svoje posebne prijatelje, koji ga u Ministarstvu finansija i u Upravi državnih monopola zaštićuju, a napose neki činovnik Manacki.

Pošto je u narodu u Hercegovini teško uzbuđenje radi takovoga rada i toga Levickoga i onih koji ga zaštićuju, to Vas, molim da mi izvolite u Narodnoj skupštini odgovoriti:

1) Koji su razlozi da je Levicki kao šef otkupne stanice u Širokom Brijegu ostao na svom položaju za vreme dok se vodila protivu njega istraga i ako su teške stvari tečajem istrage utvrđene od uglednih i verodostojnih osoba i zašto on nije bio uklonjen da se istraga uzmogne do kraja nesmetano provesti, nego je njemu prepušteno da upliviše na sve one koji su bili pozvani za svedoke?

2) Što kanite preduzeti da se upotpuni započeta istraga uz uklanjanje Levickoga u Širokom Brijegu, a isto tako u Čapljini i Stocu, da se uzmogne kažnjavanjem krivca umiriti narod i povratiti vera u ispravan rad nadležnih nadzornih vlasti?

Izvolite, Gospodine Ministre, primiti uverenje moga odličnog poštovanja.

26 jula 1934 godine
Beograd

Dr. Milan Metikoš, s. r.
narodni poslanik.

INTERPELACIJA

Dr. Milana Metikoša, narodnog poslanika, na Ministra unutrašnjih poslova o nasilnoj naplati opštinskog prireza na području Savske banovine.

GOSPODINE MINISTRE,

Iz Suhopolja, Sreza virovitičkog, Savske banovine, žale se tamošnji žitelji a napose i mnogi tamo naseleljeni siromašni dobrovoljci i agrarni interesenti kako se nečovečno i neobzirno vrši eksekucija za naplatu opštinskih prireza, nameta. Dana 21 VII 1934 god. kod jednog sirotana, koji ima sedam članova porodice, a

imao je nekoliko oranica žita i dobio samo nekoliko metara pšenice, što mu nije ni iz daleka dovoljno za prehranu njegovih članova porodice — Djukana Radakovića u Suhopolju, došli su eksekutor Karlo Novaković sa tri policajca, koji je odmah izjavio, da je došao po to žito radi opštinskog nameta. Odgovorio mu je Djukan Radaković da to žito ne može dati da se pleni jer mu je to jedino što ima za hranu svoje porodice,

a nesrećom ove godine ga je tako malo dobio, da ga ni za seme imati neće. Molio je da mu se to žito ostavi a neka mu se kaže koliko je dužan, pa će nastojati inače da svoj dug na opštinskom nametu podmiri što bude mogao pre. Isti eksekutor Novaković nije se obazirao na bedno stanje toga sirotana niti je obraćao pažnju na njegovu najponizniju molbu, već je naj-surovije nastupio, da se ta sva pšenica bez daljnega tovari u kola i da se vozi. Taj postupak uzrujao je zabrinutog roditelja, koji se stara da prehrani svojih sedam članova porodice, jer eksekutor nije hteo da čeka ni rok od mesec dana i ako je izjavio da neda silom da mu se to žito nosi, jer će ostati porodica bez zrna pšenice, dakle i bez sjemena i bez hleba, već su se opštinski policajci bacili svom snagom na njega, svu su na njemu odeću pocepali, te su uspjeli da mu svu pšenicu otmu i odvezu. Proti njemu podneli su i krivičnu prijavu.

Tako dobri naši građani a i zaslužni naši dobrovoljci kao i starosedelci pate od neobzirnih postupanja raznih eksekutora, koji ne pita da li čoveku ostaje potrebna hrana za njegovu decu i porodicu, ne pita da li mu ostaje potrebno seme za iduću setvu, nego mu nasilno oduzima sve do poslednjeg zrna, a takav postupak mora da zabrine sve patriote ove zemlje. Dokle to vodi kada se ne vodi računa ni o tome da se seljaku zemljoradniku ostavi bar onoliko hrane, koliko je potrebno za život njegov i njegove porodice i da mu ostane bar toliko žita, koliko treba za seme za iduću setvu. Zar se ne oseća potreba da se sačuva seljaku zemljoradniku minimum potreban za egzistenciju?

Vidi narod, koji zna i koji hoće da plaća i poreze i prireze da se to plaćati mora, ali narod traži da ti porezi i prirezi budu pravedno razrezani i da se snize onoliko prema ranijim godinama za koliko su se snizili seljački prihodi odnosno za koliko se snizila cena seljačkih proizvoda kroz više zadnjih godina. Narod traži reviziju poreskih zakona kao i reviziju svih dažbina državnih i samoupravnih prema sadanjem stanju privrednih prilika našega sela i varoši. Jugoslovenska narodna stranka traži da se uvede progresivni porez po dohotku i po imovini tako da se uzmogne sniziti porez zemljarine a da se poviši porez za sve velike posednike, velike banke i velike fabrike koje su danas u rukama

stranaca i da se svakoga oporezuje prema njegovoj snazi. Pravedno a da se svima sačuva minimum egzistencije. Ali, Nacionalna stranka ne vodi računa o teškim prilikama u narodu, ona je za povišenje zemljarine a nije za povišenje poreza na velike posednike, velike banke i velike industrije, koji su se organizirali kao i velika trgovina u dioničarska društva, koja prikraćuju državu već desetine godina za milijarde prihoda sastavom lažnih bilansa i iznašanjem lažnih verovnika u inostranstvu. Radi toga ovo današnje teško stanje ovakim postupkom eksekutora za opštinske namete izaziva teško raspoloženje u narodnim redovima i radi toga Narodna stranka diže glas da se zaštiti narod od ovakvih neobzirnih metoda eksekucije i naplate opštinskih nameta.

Molim Vas da mi izvolite u Narodnoj skupštini usmeno odgovoriti:

1) Je li Vam poznato da opštinski eksekutori sa policijom na području sreza Virovitica kao i po ostalim srezovima Savske banovine vrše neobzirne eksekucije kod seljaka nakon vršidbe, da im silom odnose i poslednje zrno pšenice koje je i onako ove godine malo, da ne ostavljaju u kući sa 7 članova ni jednog zrna ni za hranu ni za iduću setvu, a Bog zna kome ju i uz koju cenu takav eksekutor prodaje, radeći očito na upropaštenju jadnih sirotana naših seljačkih porodica?

2) Što kanite preduzeti u sporazumu sa nadležnim g. Ministrom finansija, da se u ova teška vremena prekinu bar do jeseni eksekutivna naplata za dužne prireze, i poreze, te da se očuva za narod ono, što je najpotrebnije za život i iduću setvu, a ujedno da se što pre predloži zakon za uvođenje progresivnog poreza o dohotku i imovini uz istovremeno sniženje poreza na zemlju po razmeru pada cena seljačkih proizvoda, a isto tako da se u istom načelu snize i svi općinski kao i svi ostali prirezi i dažbine raznih vrsti, da se seljaku očuva minimum potreban za egzistenciju?

Izvolite, Gospodine Ministre, primiti uverenje o mome osobitom poštovanju.

26 jula 1934 god.

Beograd.

Dr. Milan Metikoš, s. r.
narodni poslanik.

INTERPELACIJA

Svetislava Hodjere, narodnog poslanika, na Ministra unutrašnjih poslova o fizičkom napadu na g. Rašida Filipovića, zastupnika sreskog načelnika u Konjicu i g. Hajrudina Bilala, činovnika Poreske uprave, od strane narodnog poslanika g. Salih Baljića i Predsednika opštine u Konjicu g. Smaje Ljubovića.

GOSPODINE MINISTRE,

Naši partijski prijatelji iz Konjica, Banovine primorske, izvestili su nas o jednom žalosnom događaju koji se odigrao 23. ov. mes. u 10 časova u večer u Konjicu, a o kome je pisala i „Jugoslovenska Pošta“ iz Sarajeva, u svom broju 1565 od 25. jula tek. godine.

Prema opisu događaja u „Jugoslovenskoj Pošti“ a i prema obaveštenjima koje smo dobili od naših partijskih prijatelja, g. Salih Baljić, narodni poslanik, i g. Smaja Ljubović, predsednik opštine u Konjicu, napali su fizički na javnom mestu pred gostionicom Vase Lambića dva državna činovnika i to: g. Rašida Filipovića, zastupnika sreskog načelnika u Konjicu i g. Haj-

rudina Bilala, činovnika Poreske uprave u Konjicu. Kako je tekao događaj vidi se iz priloženog broja „Jugoslovenske Pošte“. Tom prilikom g. Hajrudin Bilala tučen je toliko rukama i štapom dok nije pao na zemlju. Kad je g. S. Baljić pušao i na g. Rašida Filipovića ovaj se mašio rukom za džep gde mu stoji revolver, što je urazumilo g. Baljića i odustao je od napada. Iz napisa „Jugoslovenske Pošte“ vidi se da je g. Baljić ranije isto tako fizički napao i upravnika osnovne škole u Konjicu.

Sve je ovo suviše i bedno i žalosno. Narodni poslanik napada u svome srezu fizički državne činovnike, a predsednik opštine usudjuje se da napada predstavnike svoje nadzorne vlasti.

Ovaj posve žalostan događaj, koji ilustruje priike u kojima živimo, koji je jedan dokaz više našeg čestog tvrdjenja u Narodnoj skupštini, da u zemlji nema pravne zaštite, koji je jedan dokaz više našeg opravdanog traženja da se činovništvo depolitizira i da se na taj način oslobodi od tutorstva senatora i narodnih poslanika, od kojih mnogi žele da im državni i samoupravni činovnici budu obični politički korteši i da im je stoga potrebno da nad istima imaju neograničenu vlast, da mogu ne samo da ih premeštaju, penzionišu i otpuštaju, već nalaze da im je dato i pravo da ih nekažnjeno javno lemaju i to sve zato, što im pojedini činovnici neće da državnu vlast, koju oni kao državni organi vrše, upotrebe za lične interese senatora i narodnih poslanika i njihovih prijatelja a na štetu države i celoga naroda. Često se čuje žalba narodnih poslanika i senatora kako nemaju autoriteta jer Ministarstva neće da izlaze na susret njihovim traženjima, koja se uvek sastoje u tome, da se smenjuju, penzionišu i otpuštaju državni činovnici koji se pridržavaju zakona i imaju kuraži da odbiju nezakonita i nepravedna traženja takvih narodnih poslanika i senatora?

U ovom konkretnom slučaju treba još podvući da je premlaćeni činovnik Hajrudin Bilala bio do skora sekretar Jugoslovenske nacionalne stranke, čiji je predstavnik u Konjičkom srezu g. Salih Baljić, narodni poslanik.

Dostavljajući Vam prednje, ja Vas molim, Gospodine Ministre, da mi u Narodnoj skupštini odgovorite na ova pitanja:

1) Da li Vam je poznat ovaj žalosni događaj u Konjicu kao i onaj raniji sa napadom na upravitelja osnovne škole?

2) Da li mislite da zbog ovih napada tužite sudu g. Saliha Baljića, narodnog poslanika, i g. Smajila Ljubovića, predsednika opštine u Konjicu?

3) Da li mislite da posle ovoga treba odmah smeniti predsednika opštine g. Ljubovića sa opštinske uprave, kada se drznuo da fizički napadne pretstavnika svoje nadzorne vlasti?

4) Da li mislite da je već došlo vreme da postanemo pravna država u kojoj će svako biti zaštićen od siledžija, bili oni senatori, narodni poslanici, državni činovnici, žandari ili privatna lica?

Za ovu interpelaciju tražim hitnost.

Izvolite primiti, Gospodine Ministre, uverenje moga osobitog poštovanja.

28 jula 1934 god.

Beograd.

Svetislav Hodjera, s. r.
narodni poslanik.

INTERPELACIJA

Dr. Stjepana Bačića, narodnog poslanika, na Ministra finansija o protuzakonitim globama obveznika za naplatu takse na račune.

GOSPODINE MINISTRE,

Na osnovu referata odeljka Finansijske kontrole za srez Donja Stubica, Savska banovina, primili su obveznici na naplatu takse iz tar. br. 34 T. tar. — njih 280, većinom siromašnih obrtnika odnosno zanatlija, presude Poreske uprave za srez Zagreb u Zagrebu, kojima im se izriče globa iz § 6 Zakona o izmenama i dopunama Zakona o taksama i to sa iznosima između 500 do preko 1500 dinara.

Prosječno dakle imao bi svaki mali privrednik da plati tih globa oko 1000 dinara ili za ceo Srez donjo-stubički iznašale bi te globe oko 280 000 dinara.

Ne samo da smatram uterivanja ovih globa u tome iznosu nemogućim sa materijalne strane, ne samo da bi ovo uterivanje značilo potpuno uništenje tih zanatlija u celom srezu, već ujedno smatram sve te presude o globama protuzakonitima.

Tu se naime radi u ogromnoj većini o sitnim zanatlijama postolarima, krojačima, stolarskim obrtnicima, kovačima i sličnima, koji ne teraju svoj zanat kao glavno ili jedino zanimanje, već usput i uzgredice, a faktično leti žive od zemljoradnje.

To su seljaci, koji svoj zanat vrše u doba kada zemljoradnik nema na polju nikakova posla a čak ako preko leta i izvrše koju sitniju radnju, sve je to bilo ispod 20 dinara uradjeno na veresiju ili pak za podavanja u naturi ili za podavanje radne snage — ne dakle za novčane iznose preko 20 dinara.

Baš usled toga te zanatlije, nešto iz neobaveštenosti, a više usled toga što nisu naplaćivali letos od

proglašenja gornjeg zakona nikakvih tražbina novčanih u iznosu preko 20 dinara — nisu niti nabavljali monopolskih računa, jer ih nisu imali prilike da upotrebe.

Ovakovo stanje konstatirali su organi finansijske kontrole i podneli u smislu uputa Ministarstva finansija — odeljenja poreza od 17 maja 1934 god. br. 35262 i 39368, te 29 maja 1934 Br. 41912 referate Poreskoj upravi o tome, da odnosne zanatlije odnosno obveznici nisu izdavali na naplaćene račune monopolskih taksiranih priznanica, — a Poreska uprava na osnovu tih referata izricala je presude o globama.

Ni u jednom slučaju nije ni dokazano a niti dapače istraživano, da li su dotični obveznici uopšte naplatili bilo koji račun ili potraživanja preko 20 dinara već se je okolnost, što tih monopolskih priznanica kod sebe imali nisu, uzela za dokazano da su u odnosnom vremenskom otseku morali naplaćivati potraživanje te ih i naplatili bez taksiranih priznanica.

Ovo gledište za naše prilike neispravno je iz gore navedenih razloga, a izricanje kazni protuzakonito je.

I tarini broj 34 Taks. tar. i § 6 Zakona u izmenama i dopunama Zakona o taksama odredjuju prinudnu naplatu taksa na račune, koje obveznik faktično u potvrdu naplaćivanja svojih potraživanja izdaje. Pretpostavlja se dakle da je obveznik imao takih tražbina odnosno potraživanja i da ih je faktično u iznosima od preko 20 dinara i naplatio, tek onda ako to nije učinio dolaze krivične sankcije iz § 6 citiranog zakona. Uputstvo dakle Ministarstva finansija, odeljenje poreza, od 26 maja 1934 godine br. 41912 ne tumači zakon ispravno, već je u direktnoj protivbi sa zakonom u to-

liko, što tim uputstvom nalaže finansijskim organima ne samo kontrolu već im naredjuje podnašanje ref-rata za slučaj da po paušalnoj proceni prometa sa dotični vremenski otek u omeru naprama celoj godini obveznik nije za to vreme izdao toliko priznanica.

Privreda i promet ne dadu se paušalirati, a po gotovo ne na selu, gde zanatlije rade sezonski.

Ne samo da seoski zanatlija usled pada cena, opšte privredne krize i potpune nemaštine zemljoradnika općenito imade manji promet od prijašnjih godina pa i od lanjske godine, već u proleće i leti, dakle od promulgacije zakona do sada, nije ni radio, jer njegova sezona počinje u jesen.

Pošto naše zanatlije nisu do sada ni imali sezone, nisu imali ni potraživanja, nisu dakle došli u priliku da izdaju taksirane račune, to nisu niti nabavljali monopske blokove a niti ih trebali nabavljati.

Poreska uprava trebala je dakle u smislu zakona proveriti i utvrditi krivicu obveznika ne u pravcu nemanja monopskih blokova, već u pravcu istraživanja, da li je dotični obveznik naplatio svoje potraživanje u novčanom iznosu od preko 20 dinara a propustio zakonski propis, da taj račun taksira.

Izricanjem kazni u tako silnom iznosu bez izvida i ustanovljenja krivice u protivbi je sa zakonom, a i ne-

pravedno je, pa stoga upućujem ovu interpelaciju te Vas, Gospodine Ministre, molim:

1) Da izvolite utvrditi istinitost ovih mojih navoda putem Vaših područnih finansijskih viasti.

2) Da izvolite sve Poreske uprave uputiti na striktno vršenje i primenu zakonskih propisa.

3) Da sva uputstva i tumačenja § 6 o izmeni tar. br. 34 Taks. tar. Zakona o izmenama i dopunama budu strogo u duhu zakona a ne u protivnosti, te da se zakon tumači liberalno.

4) Da poništite iz razloga zakonskih te iz razloga pravičnosti dosadanje presude Poreske uprave za srez, Zagreb u koliko se tiču Sreza donjostubičkog, odnosno da naredite, da se ureda radi po tim presudama obnovi postupak, te presude osnaže samo onim obveznicima, kojima se dokaže krivnja za izdavanje netaksiranih računa.

Izvolite, Gospodine Ministre, primiti uverenje moga osobitog poštovanja.

1 avgusta 1934 god.

Beograd.

Dr. Stjepan Bačić, s. r.
narodni poslanik.

INTERPELACIJA

Dr. Stjepana Bačića, narodnog poslanika, na Ministra unutrašnjih poslova o protuzakonitom radu opštinske uprave u Mariji Bistrici.

GOSPODINE MINISTRE,

Ljuba Rogar iz Marije Bistrice, ratna udovica, bila je posjednica i vlasnica jedne kuće na glavnog trgu u selu Marija Bistrica, Srez donjo-stubički, br. 59.

Kuća je bila jednokatna, sa podrumom, solidno građena, prizemlje zidano a prvi sprat iz solidne teške hrastovine. — U kući držala je kroz 30 godina gostionu.

Godine 1931., tadašnji općinski načelnik, po nagovoru drugih gostioničara, njenih konkurenata u istom mjestu, nagovorio je tadašnjeg sreskog načelnika, dr. Dragutina Solića, da joj oduzme obrtnicu na gostionu, jer da su tebože gostioničarske prostorije nehigijenske — prem su prostorije bile primjerne selskim prilikama i daleko ljepše i higijenskijske od prostorija drugih gostioničara u mjestu.

Međutim, nije ostalo kod toga, već je ovo selo stvorilo nekakovu regulatornu oznovu za svoj trg, po kojoj bi se trg imao zaokružiti u ravnu liniju, pa pošto je njena kuća bila izvan linije za dva metra, stvorilo je tadašnje općinsko zastupstvo zaključak, da se kuća imade porušiti a njoj općina isplatiti odštetu.

Sresko načelstvo u Donjoj Stubici potvrdilo je odlukom br. 3420/31 ovaj zaključak i naredilo prisilno rušenje ove kuće.

Povodom žalbenog postupaka povredene stranke kr. banska uprava Savske banovine ukinula je djelomično i rešenje općinskog zastupstva kao i odluku sreskog načelstva te obustavila prisilno rušenje ove kuće time, da stranka sama imade izvršiti na njoj izvjesne popravke.

Kad su sresko načelstvo u Donjoj Stubici kao i općinska uprava u Marija Bistrici početkom mjeseca januara 1934. saznali za ovo rešenje banske uprave, uručila joj je općinska uprava rešenje o prisilnom rušenju kuće na dan 17 januara 1934.

Povodom toga stranka je 12 januara 1934. podnijela pretstavku na Gospodina Bana, koji je ponovno izdao rešenje, da se kuća ne imade rušiti.

Uprkos toga općinski načelnik Pavao Kukulja dao je novu odredbu za rušenje za dan 23 januara 1934. i premda su stranka i njen zastupnik intervenirali kod sreskog načelstva i općinske uprave sa upozorenjem na protizakonitost tog postupka te na viša rešenja banske uprave koja su rušenje obustavila — ipak su općinska uprava i njen načelnik Pavao Kukulja nemilosrdno 23 januara 1934 u najvećoj zimi dali po svojim težacima Ljubu Rogar i njenu familiju izbaciti iz kuće te cijelu jednokatnu kuću do temelja srušiti.

Ova sirota žena lišena kuće, ognjišta i svog obrta kao ratna udovica sklonila se je kod drugih ljudi na njihovu milost i zatražila je od općine Marija Bistrica odštetu za porušenu kuću i kućno mjesto, koje je općina prisvojila.

Općinska uprava i predsjednik općine ne samo da nisu udovoljili odštetnom zahtjevu te taj zahtjev odbili, već su ovoj siroti naložili i ogromni i upravo nemogući trošak rušenja kuće u iznosu od 1.577 dinara 98 para.

Sve dosadanje pretstavke i žalbe u tom pogledu bile su bez uspjeha, jer ni Sresko načelstvo nije našlo za shodno, da ova bezakonja općinske uprave i predsjednika općine onemogući.

Gospodine Ministre, ovo je valjda jedinstven primer bezakonja i samosilja u jednoj pravnoj državi, a nije se na ovaj grubi način ovakovo bezakonje događalo ni pod turskom vlašću. —

Da se vlasnika može jednostavno lišiti njegove imovine, izbaciti ga iz kuće, porušiti mu je i zauzeti posjed zemljišta bez ikakve oštete i još na njegov trošak — a sve to u direktnoj protimbi sa rešenjem kr. banske uprave, dakle predpostavljene upravne vlasti, dokaz je kako ta općinska uprava i njen predsjednik nemaju ne samo osjećaja odgovornosti, već jednostavno prelaze preko zakonskih propisa i preko naredjenja predpostavljenih na jedan upravo i za naše prilike abnormalan način. —

Kako do danas upravne vlasti nisu bile u stanju, da takovom bezakonju učine kraj, prisiljen sam obratiti se na Vas, Gospodine Ministre, sa molbom:

1. Da stanje stvari izvolite nabavom odnosnih spisa provjeriti te obnaći kao istinito.

2. Da sve krivce dakle i direktnog počinioca predsjednika općinske uprave u Mariji Bistrici kao i nadzornu vlast privedete zasluženoj kazni.

3. Da dadete nalog općinskoj upravi u Marija Bistrici da u nemogućnosti uspostavljanja kuće općina uzme u pretres pravednu oštetu oštećenoj stranci te tu oštetu isplati.

4. Da me o rezultatu izvolite pismeno obavjestiti.

Izvolite primiti izraz mog osobitog poštovanja. —

Dr. Stjepan Bačić, s. r.
narodni poslanik:

INTERPELACIJA

Miloša Dragovića, narodnog poslanika, na Ministra socijalne politike i narodnog zdravlja, o neuposlenju domaćih radnika u našim industrijskim i privrednim preduzećima.

GOSPODINE MINISTRE,

Nije prvi put da su poslanici Jugoslovenske narodne stranke ukazivali na tu činjenicu, da se naša radna snaga zapostavlja u industrijskim i privrednim preduzećima postojećim na teritoriji Kraljevine Jugoslavije. Nije prvi put da smo u Narodnoj skupštini ukazivali na očajno stanje naših radnika usled besposlice. Nije prvi put da smo konstatovali činjenicu da se u našim industrijskim i privrednim preduzećima nalaze uposleni strani radnici i činovnici. Nije bilo jedanput da smo tražili reviziju danas postojećeg socijalnog zakonodavstva i elastičniji rad socijalnih institucija na zbrinjavanju naših domaćih radnika.

U martu o. g. bilo je prema statistici 300.000 nezaposlenih radnika, a sad se taj broj verovatno i udvostručio.

Dužnost je u prvom redu države preko Vašeg podružnog Mini tarstva da prvenstveno zahteva od sviju industrijskih i privrednih preduzeća uposlenje domaće radne snage, pa tek onda da se mogu na pretekla mesta primati i radnici — inostrani podanici.

Svi naši apeli i svi naši protesti u Narodnoj skupštini nisu do danas našli nikakvog razumevanja u podružnom Vam Ministarstvu, te se time dobija jasna slika birokratskog poslovanja.

Očaj i beda našega domaćega manuelnoga radništva prisiljava me da Vam, Gospodine Ministre postavim sledeća pitanja:

1) Jeste li voljni obrazovati komisiju koja će ispitati državljanstvo i podanstvo sviju radnika uposlenih u industrijskim i privrednim preduzećima na teritoriji Kraljevine?

2) Jeste li voljni po nalogu ove komisije odmah kategorički zahtevati da se svi inostrani radnici-podanici drugih zemalja — otpuste sa posla, a našima pruži mogućnost rada i zarade?

3) Jeste li voljni predložiti Narodnom predstavništvu Zakon o zaštiti domaćih radnika — naših državljana?

4) Jeste li voljni kao hitne prirode podneti Narodnom predstavništvu zakone o preuređenju svih socijalnih ustanova, kako bi se od njih mogle napraviti poželjene institucije, koje će ekspeditivno zbrinjavati naše domaće radnike? Ovo se naročito tiče Središnjeg ureda za osiguranje radnika.

Molim da mi na ovu interpelaciju, za koju tražim hitnost i prvenstvo ispred ostalih, što ću obrazložiti u Narodnoj skupštini, izvolite usmeno odgovoriti.

10 avgusta 1934 god.
Beograd

Miloš P. Dragović, s. r.
narodni poslanik

INTERPELACIJA

Vladimira Krstića, narodnog poslanika, na Predsednika Ministarskog saveta o korupcionoj aferi na štetu državne kase disponenata Našičke d. d. kod Okružnog suda u Osijeku.

GOSPODINE PRETSEDNIČE,

Kod Okružnog suda u Osijeku nalazi se u toku postupak proti Viktoru baruna Gutmana, Imre Šora, ge-

neralnog direktora Našičke d. d. u Zagrebu, dr. Filipa Šlezingera, direktora Podravine d. d. Donji Miholjac, Egona Lovrić Levija, disponenta Našičke d. d. u Beogradu, Adolfa Šlezingera iz Donjeg Miholjca, Milana

iPhlera, šumarskog savetnika iz Zagreba, Feliksa Vajnera, knjigovođe Podravine iz D. Miholjca, Josifa Grinvalda, načelnika Ministarstva šuma u Beogradu, Alfreda Špica, direktora Slaveksa iz Zagreba, Imre Ksuska, zeta barona Gutmana iz Belišća, Zoltana Zeke, direktora Našičke iz Banjaluke-Podradci, te direktora od iste Našičke d. d. Vinera, Hercoga, Lajndorfera i Gutmana kao i činovnika od Našičke Grajnera i Feke. a isto tako i proti advokata dr. Štefinovića Jozu iz Beograda i dr. Bratanića Đure iz Zagreba i ostalih drugova od poreskih uprava i Ministarstva šuma, radi teških zloupotreba i teške korupcije na štetu naše državne kase. Imbre Šor, generalni direktor Našičke d. d. u Zagrebu i ostali imaju u zatvoru izvanredno velike privilegije, tako da se građani Osijeka čude, kakove se sve pogodnosti ukazuju uhapšenoj toj velikoj gospodi. Ne samo to, izmenjen je i sudija u čiju nadležnost spada rejon Belišće Donji Miholjac za postupak te je navodno upućen u Osijek da ovaj postupak vodi jedan sudija Zagrebačkog okružnog suda, a da nisu poznati razlozi zašto se je ta smena izvršila, a ako ima razloga da se nadležnom sudiji oduzima rad u tome postupku, onda bi potrebno bilo da se znade koji su to razlozi. Pošto je ova teška korupcionaška afera oštetila našu zemlju sa više stotina miliona dinara i pošto su ti Šlezingeri, Grinvaldi i Gutmani kao i ostali njihovi saradnici dokazali u mnogo slučajeva kako su silno oštetili naše državne interese, ne samo preko provadanja agrarne reforme nego i preko svojih bilansa iz svojih knjiga

nadležnom Ministarstvu finansija kao i nadležnom Ministarstvu šuma i rudnika, to je potrebno da mi izvolite u Narodnoj skupštini po ovome pitanju usmeno odgovoriti:

1) Zašto se u javnosti nesme napisati ni javno štampati koja su to velika gospoda od velikih firma uhapšena, jer su oštetili za velike stotine miliona dinara državnu kasu?

2) Zašto se tim velikim industrijalcima i njihovim saradnicima u toj teškoj korupcionaškoj aferi kod Okružnog suda u Osijeku daju tako velike pogodnosti, koje nikada nisu imali druga lica pod suđenjem, u takvoj velikoj meri?

3) Zašto isleđenje ove afere ne vodi nadležni sudija Okružnog suda u Osijeku u čiju naležnost spada i Belišće i Donji Miholjac, te zašto je za taj postupak dodeljen jedan sudija Okružnog suda u Zagrebu?

4) Sto kanite preduzeti, da ova teška korupcionaška afera koja je i bez štampe došla do saznanja u sve krajeve naše zemlje ne bude zataškana, te da se o toku postupka i o utvrđenim činjenicama dadu potrebna obaveštenja preko štampe narodu, koji očekuje za sve krivce zasluženu kaznu?

Izvolite, Gospodine Pretsedniče, primiti uverenje o mome poštovanju.

Beograd, 20 avgusta 1934 godine.

Vladimir S. Krstić, s. r.
narodni poslanik

INTERPELACIJA

Dr. Nikole Kešeljevića, narodnog poslanika, na Ministra unutrašnjih poslova o nasilju i tuči pretседnika Opštine ključke, Banovine vrbaskе nad Huseinom Sejarićem, zemljoradnikom iz sela Hripavca.

GOSPODINE MINISTRE,

Bećo Hadžić, pretседnik Opštine ključke, Sreza ključkog, Banovine vrbaskе 30-VI-1934 godine u kancelariji Opštine ključke fizički je napao i istukao Huseina Sejarića, zemljoradnika iz sela Hripavca istog sresa i opštine bez ikakvog opravdanog povoda, dodajući uz to, kada ga je Sejarić pozvao na red i postupak po zakonu „Evo ti postupak, evo ti red! Ja sam tebi i red i Bog i šef i sve i ti ćeš znati kud si okrenuo!“ Izbacio ga je u hodnik i počeo njime lupati o zidove i zverski ga tući. Sejarić Husein podneo je tužbu sudu, gde su pozvani svedoci, seljaci koji su Sejarića posle tuče iznenadnog izneli na ulicu, i sud je saslušanjem svedoka utvrdio celu stvar.

Gospodine Ministre, podnosim ovu interpelaciju i

tražim da najhitnije preduzmete mere protivu ovakvih tipova, koji svoju silu i čef smatraju za jedini zakon, koji napadaju i tuku građane čiji bi zastupnici i pretstavnici trebali da budu, i koji mirno i dalje sede na svojim položajima, te nije nikakvo čudo, da posle ovakvih stvari, koje se češće dešavaju drugim krajevima, narod sve više gubi veru u zakon i zakonsku zaštitu i dolazi do ubeđenja da je potpuno ostavljen na čef i milost i nemilost pojedinaca i da nigde ne može naći zaštitu.

Molim Vas, Gospodine Ministre, da po ovome slučaju date odgovor u Narodnoj skupštini.

Beograd, 29 avgusta 1934 godine.

Dr. Nikola Kešeljević, s. r.
narodni poslanik

INTERPELACIJA

Dr. Milana Metikoša, narodnog poslanika, na g. Ministra finansija o teškom oporezivanju seljačkih kotlova za pečenje rakije porezom tečevine.

GOSPODINE MINISTRE,

Na području Finansijske direkcije Zagreb preko poreskih odbora obavljen je razrez poreza tečevine i na

seljačke kotlove za pečenje rakije. Kod Poreske uprave u Glini poreski odbor je uzimao kao osnovicu za razrez poreza tečevine za svaki kotao razlike na veličinu prihod oko 1500.— dinara od čega je razrezan porez, kao

i banski prirez i porez prometni, što iznosi kod svakog kotla preko 200 dinara za svaku godinu a taj se razrez vrši za više godina. Kada se uvaži da ove godine u srezu Glina, osim u par sela, šljiva uopće nije rodila, te kada se uvaži da su prijavljeni na razrez poreza svi sopstvenici kotlova bez obzira na to da li oni peku rakiyu za sebe ili za drugoga, to je ovaj novi teret izzvao opravdano uzrujanje u narodu. Opštinski činovnici, pozvani da prijave samo one sopstvenike kotlova koji peku rakiyu za račun drugoga, podneli su spiskove u kojima su upisani svi vlasnici kotlova bez razlike. Tako da će sada morati platiti porez tečevine i prometni porez kao i banski prirez i sve opštinske prireze svaki vlasnik kotla, a ta svota opterećenja je kod mnogih veća nego sav porez zemljarine sa svim prirezima. Kada se znade da šljiva nije rodila, a to se moglo obavestiti i preko poljoprivrednog referenta sreske vlasti, onda nije trebalo oporezovati ovako teškim porezom vlasnike kotlova, a to i iz razloga toga što ni jedan nije imao niti je mogao imati prihoda od 1500.— dinara, i ako je vršio pečenje rakiye drugome. Takovih je slučajeva malo, a treba uvažiti da je onaj seljak koji je kod drugoga ispekao svoju rakiyu istu prodao da isplati svoju ostalu porezu i ostale svoje javne dažbine, jer inače nema mogućnosti da dodje do gotovine. Pošto će ovo veliko oporezovanje na kotlove upropastiti te kotlove pa će narod morati izgubiti vrelo dohotka a time će se otežati i naplata javnih dažbina, radi toga svega potrebno je da se za male obične seoske kazane učini izuzetak i da se oslobode od tako teškog oporezivanja pogotovo jer nema nikakova dokaza o dohotku ili prihodu koji bi spadao pod oporezivanje.

Treba uzeti samo sve prijave svih opština jednoga sresa pa će se videti da su iz nekih opština stigle prijave radi tih kotlova a iz drugih opština gde stvarno ima više kotlova nema prijava, jer su savesni činovnici

ustanovili da se sopstvenici kotlova ne bave sa poslovima koji spadaju pod oporezivanje, pa je time i smanjen posao poreske uprave a isto tako nema nepotrebnog uzrujavanja u narodu. U drugim općinama, gde nisu sposobni činovnici, tamo su odredili po selima popis svih kotlova i onda su sve bez razlike prijavili poreskoj upravi za oporezivanje. Ta loša praksa nosi uzrujanje u narod u današnjim teškim prilikama, a ne donosi nikakove koristi, pa je potredno da se po tome pitanju radi seljačkih kotlova donese jedan raspis nadležnim organima i da se prekine praksa, koja je prepuštena samovolji općinskih činovnika.

Molim Vas, Gospodine Ministre, da mi izvolite u Narodnoj skupštini usmeno odgovoriti:

1) Je li Vam poznato da poreski odbori na području Savske finansijske direkcije razrezuju porez tečevine bez razlike na veličinu kotla i bez razlike da li kotao potpada pod to oporezovanje, sa poreskom osnovicom od najmanje hiljadu petstotina dinara prihoda, te je li Vam poznato da se osim razrezanog poreza na tome temelju razrezuju i sve općinske i banovinske dažbine i prirezi, što znači potpuno upropašćenje svih kotlova po selima?

2) Što kanite učiniti da se u ovim teškim prilikama narodu olakšaju tereti izuzimanjem seljačkih kotlova ispod oporezivanja tečevinom, a da se oporežuju samo oni kotlovi, koji postoje kao tečevno preduzeće od kojega sopstvenik isključivo živi ili je glavni dio njegovoga prihoda?

Izvolite, Gospodine Ministre, primiti uverenje moga osobitog poštovanja.

Beograd, 25 avgusta 1934 godine.

Dr. Milan Metikoš, s. r.
narodni poslanik.

INTERPELACIJA

Miloša P. Dragovića, narodnog poslanika, na Ministra gradjevina o donošenju nezakonitog pravilnika u Novo Bečejskoj vodnoj zadrugi.

GOSPODINE MINISTRE,

Vodne zadruge u Vojvodini osnovane su na vodnom pravu u zak. čl. XXIII iz 1885 god. koji je još i danas na snazi.

Po § 84 toga zakona neposredno pravo glasa na skupštinama imaju zadrugari prema stepenu zainteresovanosti, čiji je osnov odredjen za svaku zadrugu njenim osnovnim pravilima. Članovi čija je zainteresovanost manja od osnove, nemaju neposredno pravo glasa nego se mogu slobodno grupisati, da bi na taj način dostigli propisanu osnovu.

Osnovna pravila Novobečejske vodne zadruge predviđaju osnovu za neposredno pravo glasa za 2000.— din., dok ostalim članovima, čija je zainteresovanost manja, ostavlja pravo slobodnog grupisanja i davanja punomoći svojim punomoćnicima.

Kada ste izvoleli, Gospodine Ministre, razrešiti 14-godišnji neprekidni komesarijat nad Novobečejskom vodnom zadrugom, započeli su zadrugari slobodno grupisanje kako bi u što većem broju i sa što više za-

interesovanosti mogli učestvovati u budućem radu Zadruga.

Medjutim, Vi ste, Gospodine Ministre, dana 12 jula o. g. pod MG. Br. 18.050/1934 propisali za Novobečejsku vodnu zadrugu specijalni pravilnik za grupisanje zadrugara, kojim ste ukinuli dosadašnju praksu, na zakonu i pravilima zadruge zasnovanu — slobodno grupisanje, pa ste grupisanje poverili upravi Vodne zadruge.

Uprava Vodne zadruge je taj pravilnik objavila 15-VIII, a već 19-VIII izvršila je grupisanje u pet opština na kojima se nalazi područje te zadruge. Pored ostalih nedostataka i loših širana toga pravilnika, grupisanje su izvršili u svakoj opštini po dva člana razrešenog komesarijata, koji su i samo sebi tom prilikom skupljali punomoć.

To grupisanje je bio stvarno prepad na članove Zadruga, koji nisu bili dovoljno obavesteni o novom načinu grupisanja, pa su zato stajali kao nemoćni posmatrači sputavanja i izigravanja njihovog zakonom garantovanog prava.

GOSPODINE MINISTRE,

Pravilnik o grupisanju zadrugara Novobečkejske vodne zadruge kosi se sa zak. čl. XXIII iz 1885 god. i njegovim § 84, jer zakon dozvoljava slobodno i liberalno grupisanje zadrugara a ne poznaje nikakvo grupisanje pod tutorstvom zadrugne uprave, koja nije vlast nad zadrugarima nego njegovo činovništvo.

Pravilnik o grupisanju dezavuiše osnovna pravila te Zadruga koja priznaju jedno slobodno grupisanje, a nikakovo grupisanje po zvaničnoj dužnosti i pod egidom zadrugnih činovnika kojima zadrugari na skupštini imaju da cene rad i prema tome da im sude.

Pravilnikom ne mogu i ne smeju se menjati osnovna pravila, nigde pa ni kod Vodnih zadruga, jer osnovna pravila može menjati samo skupština zadrugara. Pošto je Vaš pravilnik donet mimo osnovnih pravila bez znanja i odobrenja skupštine, to je povredjen i § 92 Zakona o vodnom pravu u XXIII zak. čl. iz 1885 godine.

Radi ovako flagrantnih povreda postojećeg zakona i nedozvoljenog mešanja u poslove Vodnih zadruga, koje su autonomna tela, ja molim Gospodina Ministra da mi na skupštinskoj sednici izvoli odgovoriti:

1) Da li Vam je poznat taj Pravilnik MG. Br. 18050/1934 god. i da li znate da je isti u protivnosti sa postojećim zakonom.

2) Da li mislite povesti postupak protiv onih koji su Vam taj pravilnik predložili na odobrenje.

3) Šta je rukovalo Ministarstvo gradjevina da

propisuje ovakav pravilnik i to samo za Novobečkejsku vodnu zadrugu.

4) Kako Ministarstvo gradjevina nije dospelo da donese nov Vodni zakon nego se i dalje služi zastarelim mađarskim zakonom iz 1885 god., a dospeva doneti ovakav pravilnik, koji je u protivnosti sa zakonom i stalnom praksom kod ostalih zadruga.

5) Da li Gospodin Ministar zna, da je ovaj pravilnik donet jedino radi toga da se izigra pravo kontrole zadrugara i da se njihova reč na skupštini onemogućuje, pa tako sankcioniše olako dosadašnji rad raznih komesara, a naročito komesara iz prošlih godina.

6) Da li znate, Gospodine Ministre, da se ovim pravilnikom išlo zatim da se nekome omogućuje izbor za predsednika zadruge putem opštinskih predstavnika, i time stvori u zadruzi političko poprište za razna politička obračunavanja ili političke rehabilitacije.

7) Da li mislite Gospodine Ministre, povući svoj pravilnik MG. Br. 18050/1934 god. i dosadašnje grupisanje po „službenoj dužnosti“ oglasiti za nevažeće, a zadrugarima Novobečkejske vodne zadruge dozvoliti i od sada zakonom zagarantovano slobodno grupisanje bez tutora i komesara.

Za ovu interpelaciju tražim hitnost i prvenstvo ispred ostalih.

Beograd, 5 septembra 1934 g.

Miloš Dragović, s. r.
narodni poslanik.

INTERPELACIJA

Miloša P. Dragovića, narodnog poslanika, na Ministra unutrašnjih poslova o zloupotrebama u opštini Novo Bečkejskoj, Dunavske banovine.

GOSPODINE MINISTRE,

Kada je novoizabrana uprava opštine Novi Bečej Dunavske banovine primila dužnost, izvršila je pregled opštinske kase i tom prilikom ustanovila razne nepravilnosti u rukovanju sa opštinskim novcem i imanjem. Medju ostalim nepravilnostima nadjeno je: 1) manjak obveznica ratne štete u vrednosti 19.000.— dinara; 2) manjak novčanih dokumenata u sumi od 190.000.— dinara; 3) da su tuđi depoziti utrošeni; 4) da se knjiženje izdataka ne slaže sa obračunom liferanata; 5) da su tuđe zgrade opravljene bez znanja i odobrenja i za to utrošeno 50.000.— opšt. novca; 6) da je razan materijal nabavljan za opštinu a trošen na druge strane; 7) da su sadašnji predsednik opštine i bivši beležnik podigli iz opštinske kase po 400 din. za put u Niš na zbor Jugoslav. nac. stranke; 8) da je iz opšt. kase isplaćeno za neku muziku u Novom Sadu prilikom zbora J. n. s. din. 230; 9) da je iz opštinske kase plaćan podvoz agitatorima pri opšt. izborima, i. t. d. i t. d.

Zato su 21 član opšt. odbora podneli pretstavku Banu Dunavske banovine i tražili da obavi pregled blagajne i gazdinstva opštinskog u opštini Novi Bečej, što je 19 II 1934 g. i učinjeno, o čemu je podnet i izveštaj kako banovini tako i opštini Novi Bečej.

Kako od februara o. g. do danas po tome izveštaju nije ništa radjeno, i ako je njime u celosti potvrđen nalaz opštinskog odbora, šire se glasovi da krivci u opšte neće biti stavljeni pod odgovornost, što izaziva u građanstvu malo ogorčenje.

Saopštavajući Vam prednje, Gospodine Ministre, ja Vas molim da mi izvolite u Narodnoj skupštini odgovoriti:

1) Da li Vam je poznato nedozvoljeno, raskošno i rasipno gazdovanje sa opštinskim imanjem u opštini Novi Bečej;

2) Da li ste voljni narediti hitan postupak po ovome slučaju i krivce odmah suspendovati i staviti pod sudsku odgovornost za nesavesno rukovanje opštinskim imanjem;

3) Da li ste voljni povesti postupak protiv podređenih Vam organa, koji su čitavu ovu stvar do sada odugovlačili i onemogućili da se krivci stave pod odgovornost.

Sa obzirom na važnost za ovu interpelaciju tražim hitnost i prvenstveno pred ostalima.

Beograd, 5 septembra 1934 godine

Miloš P. Dragović, s. r.
narodni poslanik.

INTERPELACIJA

Dr. Milana Metikoša, narodnog poslanika, na Ministra finansija i Ministra šuma i rudnika o upropaštenju Prvobanske imovne opštine u Glini, zaplenom kupovine kod dražbe stabala 10 septembra 1934 za dužnu porezu.

GOSPODINE MINISTRE,

Prvobanska imovna opština u Glini ne plaća svoje činovnike, zvaničnike ni penzionere već par godina, jer nema prihoda, a država ne pomaže tu pasivnu imovnu opštinu u nikojem pogledu. Već ima 25 mjeseci da jedna sirota udovica nije primila ni pare od svoje penzije pa nema od čega da živi nego je upućena na milostinju dobrih ljudi. Treba znati da je prvobanska imovna opština javna ustanova i da su svi njeni činovnici i namještenici kao i penzioneri izjednačeni sa državnima još godine 1933, a sada se događa i trpi da ti službenici i penzioneri ne mogu da dobiju pripadajuće prinadležnosti. Država je bila obvezana još god. 1922, da budžetom osigura pomoć pasivnim imovnim opštinama ali to ni do danas nije učinjeno. Narod traži da se Imovne opštine preuzmu pod državnu upravu a narodu da se osiguraju ona prava koja je imao do segregacije Imovnih opština. Ništa se ne preduzima da se te ustanove spasu od propasti nego se preduzima sve ono što vodi konačnom upropaštenju tih imovnih opština. Država je ishodila za sebe pre par godina za svoje državne šume izuzetak od plaćanja javnih dažbina a zašto to država nije učinila i glede pasivnih Imovnih opština, kada im je naredbom od 1922 godine nametnula tako teške obaveze koje one snositi ne mogu.

Imovne opštine, jer nemaju prihoda, a pogotovo pasivne Imovne opštine, ostale su dužne na porezima ogromne svote a isto tako ostale su dužne svojim službenicima i penzionerima ogromne svote kroz zadnjih nekoliko godina. Nema prihoda pa nema od kuda da se plate e zaostale obaveze a nitko ne brine da ih pomogne i spase. Dešavaju se stvari koje zabrinjuju svakog patriotu ove zemlje. Dana 10 septembra 1934 odredila je Prvobanska imovna opština u Glini javnu licitaciju za četiri parcele svoje hrastove šume i očekivala prihod od kupovine sa oko 340.000 dinara. Međutim, došao je samo jedan kupac i to jedan Talijan, koji je kupio na dražbi samo jednu parcelu navedene šume za din. 87.250 — i ako je zastupstvo iste Imovne opštine rešavalo o prijemu te ponude, došli su činovnici Poreskih uprava, jedan iz Petrinja a drugi iz Gline i uručili su svaki u ime svoje Poreske uprave, navedenom kupcu Talijanu akt, sa zabranom da ne smije kupovinu isplatiti Imovnoj opštini od koje je kupio drvo, nego navedenim Poreskim upravama, svakoj po polovici od sume din. 87.250.— Ovaj korak poreskih vlasti, na samoj licitaciji, a prama navedenom strancu kao kupcu izazvao je težak dojam, ne samo na štetu ugleda naše javne ustanove Prvobanske imovne opštine, koja već 25 mjeseci ne može da plati svoje činovnike, zvaničnike ni penzionere, nego i na štetu našeg narodnog ponosa, obzirom na Talijana kupca.

Ovaj teški slučaj uznemirio je sve dobronamjerne građane ovoga kraja i žalosno je da se trpi da se ovaki slučajevi uopšte u našoj administraciji mogu da dešavaju. Zar nije mogla poreska vlast da izda pismeni akt

šefu Prvobanske imovne opštine kao zabranu na prijem i raspoložbu navedene kupovine, nego se morao takav akt uputiti baš strancu Talijanu, kupcu, jedinom kupcu koji je došao na licitaciju. Zar nema država osjećaja odgovornosti prama tolikim javnim namještenicima i penzionerima Prvobanske imovne opštine koji već 25 mjeseci ne mogu da prime svoje prinadležnosti, jer nema prihoda? Kakav se moral unosi u javne službenike ove Imovne opštine kada se njima ne da mogućnost primanja ni jednog dela zaostalih prinadležnosti, pa na kakav način se upućuju da ti službenici žive sa svojim porodicama?

Radi svega toga slobodan sam umoliti Vas, Gospodine Ministre, da mi izvolite u Narodnoj skupštini usmeno odgovoriti:

1) Je li Vam poznato da je Prvobanska imovna opština u Glini pasivna od svoga početka, a od naredbe iz god. 1922 njeno je stanje još daleko teže, dočim za državnu pomoć po budžetu ovoj Imovnoj opštini ništa do danas učinjeno nije.

2) Je li Vam poznato da javni namještenici: činovnici i zvaničnici te penzioneri Prvobanske imovne opštine već par godina ne primaju svoje prinadležnosti, jer nema prihoda za pokriće tih obaveza, a isto tako nema prihoda ni pokrića za javnopravne obaveze: za porez i prirez.

3) Je li Vam poznato da su na 10-IX-1934 god. kod licitacije za prodaju hrastovog drva kod Prvobanske imovne opštine u Glini poreski činovnici uručili kupcu Talijanu lično u ruke zabranu plaćanja kupovine Imovnoj opštini a ne na kasi Poreskih uprava, pa čime se kane isplatiti zaostale prinadležnosti javnim službenicima i penzionerima ove Imovne opštine kao javnopravne ustanove.

4) Jeste li voljni u sporazumu sa nadležnim g. Ministrom izneti pred Ministarski savjet predlog za sanaciju pasivnih Imovnih opština, te da se pasivna imovna opština oprosti plaćanja svih poreza i ostalih dažbina dok se po zakonu ne osigura u budžetu potrebna državna pomoć pasivnim imovnim opštinama, odnosno jeste li voljni staviti predlog za podržavljenje pasivnih imovnih opština čija zastupstva to pravovaljano zaključuje?

5) Što kanite učiniti da se spase ugled ove javnopravne ustanove pred strancem kupcem te da se provedena zabrana digne i da se stvore potrebna sredstva kao pomoć pasivnoj Imovnoj opštini, da uzmogne isplatiti zaostatke na platama i penzijama, u interesu autoriteta i ugleda vlasti u našoj zemlji?

Izvolite, Gospodine Ministre, primiti uverenje o mom osobitom poštovanju.

Glina 11-IX-1934.

Dr. Milan Metikoš, s. r.
narodni poslanik.

INTERPELACIJA

Dr. Milana Metikoša, narodnog poslanika, na Ministra poljoprivrede o potrebi donošenja zakona o pomorskom ribarstvu.

GOSPODINE MINISTRE,

Na našem moru razvijeno je ribarstvo u kome radi oko 16 hiljada ribara koji su u svoje ribarske ladje uložili oko 27 miliona dinara i koji su nabavili potrebni ribarski alat u vrednosti oko 38 miliona dinara. Godišnje se ulovi oko 7 miliona kg. ribe na našem moru, a sva pomoć državnog budžeta toj privrednoj grani našega naroda po državnom budžetu iznosi jedva oko 250 hiljada dinara. More naše pruža nam velike koristi i na svojoj površini i u svojim dubinama. Ono nam donosi velike zalihe riba, a za rasplod njihov ne trošimo ništa. Do dana današnjega nemamo našeg zakona, koji bi regulisao prava i dužnosti naših ribara u današnjim prilikama. Nažalost, vladaju kod nas i danas o ribarstvu propisi Mletačke republike, što je žalosna pojava. Ribarstvu treba dati svu onu važnost, što je ono ima za naš narod i za našu narodnu privredu.

Postoji već odavna izradjen moderni predlog zakona o ribarstvu, o tome projektu dali su svoje mišljenje ne samo nadležna komora u Splitu, nego i ostali privredni krugovi, pa je doista veliko čudo zašto se taj predlog zakona ne iznosi pred Narodno predstavništvo.

Nedostatak toga projekta zakona o ribarstvu jeste to, po mišljenju privrednih krugova, što se je nadležnost za pomorsko ribarstvo predala Ministarstvu poljoprivrede a oduzela iz nadležnosti pomorskih vlasti od-

nosno Ministarstva saobraćaja, jer je potrebno da se uprava i nadzor o pomorskom ribarstvu poveri pomorskim vlastima, ali je potrebno da se provede i reorganizacija Direkcije pomorske uprave u Splitu prema potrebama pomorskog saobraćaja i naše privrede u Primorskim krajevima, koja je vezana za pomorsku administraciju.

Pošto iz naroda stižu neprekidne žalbe i pritužbe što se ne donosi savremeni zakon o ribarstvu, to sam slobodan da Vas umolim, Gospodine Ministre, da mi izvolite u Narodnoj skupštini usmeno odgovoriti:

1) Zašto se ne donosi pred Narodno predstavništvo potrebni zakonski predlog o ribarstvu, koji bi imao regulisati prava i dužnosti naših ribara, kada se znade da i danas važe propisi nekadanje Mletačke republike, što je žalosna konstatacija.

2) Jeste li voljni da u sporazumu sa g. Ministrom saobraćaja što prije predložite Narodnoj skupštini savremeni zakon o ribarstvu koji će odgovarati današnjim prilikama i potrebama razvoja našeg pomorskog ribarstva?

Izvolite, Gospodine Ministre, primiti uverenje o mome osobitom poštovanju

Beograd, 14 septembra 1934 godine.

Dr. Milan Metikoš, s. r.
narodni poslanik.

INTERPELACIJA

Dr. Milana Metikoša, narodnog poslanika, na Ministra saobraćaja o potrebi što skorije izgradnje Unske pruge.

GOSPODINE MINISTRE,

Već je 70 godina aktuelno pitanje spoja Dalmacije sa sredinom narodne cjeline, a odavna se prave planovi i projekti i ništa se na gradnji ne radi. Dapače u Finansijskom zakonu za 1933/1934 ozakonjeni su ugovori za gradnju železnica, pa tako i za gradnju ove železničke pruge, ali od gradnje ništa nema ni do sada, nego se izradjuju novi nacrti i trasiraju nove linije. Jedna trasa da vodi na Zrmanju, druga na Knin, a treća trećim pravcem. Prema tome ovo odlaganje izgradnje ove vrlo važne pruge opravdano uznemiruje sve privrednike, jer je to pitanje već tri puta rešeno zakonom. Prvi put je doneo rešenje Ministarski savet pod GŽbr. 8481/31 zaljučkom koji je odobrio Predsednik vlade 20-VIII-1931 i to rešenje imalo je u tadanjim prilikama snagu zakona. Drugi put je to rešeno u § 17 Br. 5 Fin. zakona 26-III-1932 g. kada su firmi, koja je preuzela gradnju ove železničke pruge Bihać—Knin date mnogobrojne olakšice. Treći put je to pitanje rešeno u § 50 Fin. zakona za 1933/34, kada je odobren ugovor za izgradnju pruge Bihać—Knin (a ne Bihać—Zrmanja). Narod odavna traži tu željezničku prugu i doneta su sva potrebna rešenja, a ipak ne dolazi do

gradnje samo za volju nekih ličnih interesa koji sprečavaju izgradnju ove potrebne pruge koja je duga jedva 108 km. Kada se uvaži da je ovo pitanje tri puta zakonom rešavano, a pruga se ne gradi, ma da su u istom vremenu izgradjene u našoj zemlji hiljade kilometara novih pruga po raznim krajevima, opravdano je uzrujanje u narodu, kada se vidi da se gradnja ove potrebne pruge zavlači bez ikakove potrebe, samo krivnjom administracije. Opravdano se žale i privrednici iz Dalmacije na poteškoće koje imaju zimi na ličkoj pruzi, koja je prekinuta bila radi elementarne nepogode do konca 1933 za punih 157 dana prometa radi toga što nije ta pruga za promet dovoljno zaštićena. Privredni krugovi moraju da plaćaju ležarinu zato, što je njihova roba ležala u snijegu krivnjom železničke administracije, pa se time nanosi šteta i privrednicima i potrošačima, već tolike godine, a da je Unska pruga izgradjena, ne bi bilo tih prigovora, koji su posve opravdani i o njima treba da se vodi računa.

Molim Vas, Gospodine Ministre, da mi izvolite u Narodnoj skupštini usmeno odgovoriti:

1) Koji su razlozi da se sprečava izgradnja Unske pruge Bihać—Knin, kada je to pitanje tri puta zakonom rešeno i ko ima interesa da sprečava izgradnju te pruge,

koja je našem narodu u zapadnim krajevima tako potrebna?

2) Do izgradnje Unske pruge jeste li voljni izmeniti propise o ležarini za robu, koja protiv volje privrednika leži za vreme smetova i saobraćajnih zapreka na ličkoj pruzi, koja nema izgradjenih obrambenih zidova kod velikih usjeka, da se time ne koči razvoj prometa naše narodne privrede?

3) Šta k nite preduzeti da se već jednom pristupi izradnji Unske pruge Bihać—Knin, pa da narod ovih

pasivnih krajeva dodje do rada i zarade, a privredni krugovi da dobiju mogućnost normalnijeg prometa za robu u ovim stranama, što bi značilo veliku korist za ove pasivne krajeve?

Izvolite primiti uverenje o mome osobitom poštovanju.

Beograd, 14 septembra 1934 g.

Dr. Milan Metikoš, s. r.
narodni poslanik.

INTERPELACIJA

Dr. Milana Metikoša, narodnog poslanika, na Ministra saobraćaja o sniženju putničke tarife za prevoz putnika III klase na železnicama.

GOSPODINE MINISTRE,

Opazja se na svima prugama državnih železnica stalno opadanje broja putnika u trećoj klasi, ne samo po glavnim prugama, nego i po sporednim prugama. Te činjenice opaža svako, ko hoće da vidi pravo stanje stvari. Povišenje tarife za prevoz putnika treće klase donelo je još jače opadanje broja putnika. Isto tako rđjavo deluju konkurentne cene, uvedene na prugama onih delova državnih železnica, gde se oseća konkurencija putničkog saobraćaja sa autobusima. Navodim Vam jedan primer loše prakse sa konkurentnim cenama. Vozi se seljak putnik iz Zagreba preko Capruga i Kraljevcane i plaća železničku kartu treće klase sa 34.— dinara za daljinu od 76 km., a putnik gradjanin iz Gline vozi se iz Zagreba preko Capruga za Kraljevcane do Gline ukupno 97 km i plaća železničku kartu treće klase samo 30.— dinara. To su donele konkurentne cene da seljak plaća na istoj železničkoj pruzi za kraću vožnju višu cenu a gradjanin plaća za dužu vožnju na istoj pruzi nižu cenu, jer se vozi 21 km više, a plati 4 dinara manje. Ta praksa unela je veliko nerazpoloženje u seljačkom narodu, koji je osiroteo pa se to tumaći kao tarifa koja pogoduje gradjane iz Gline odnosno iz Petrinje na štetu seljaka ove okolice. To nerazpoloženje je opravdano i o njemu treba da se vodi računa, kada se vidi kako stalno opada u putovanja putnika treće klase. Slušajući žalbe iz naroda a isto i

žalbe raznih činovnika i zvaničnika državnih železnica koji opažaju štetne posledice za promet putnika treće klase od povišene tarife kao i od konkurentnih cena, dolazi se do ubedjenja da treba što pre sniziti tarifu za prevoz putnika treće klase, barem za udaljenosti do 50 km na one cene, koje su danas konkurentne cene, jer bi se time znatno povećao promet putnika u trećoj klasi, pogotovo za vreme vašarskih dana u pojedinim mestima. Radi svega toga molim Vas, Gospodine Ministre, da mi izvolite u Narodnoj skupštini usmeno odgovoriti:

1) Je li Vam poznato da stalno opada broj putnika na železnicama u trećoj klasi od vremena povišenja putničke tarife za treću klasu i od vremena uvođenja konkurentnih cena na pojedinim prugama?

2) Šta kanite učiniti da se snizi tarifa za prevoz putnika u trećoj klasi na visinu sadanjih konkurentnih cena, bar za sporedne pruge i za daljinu puta bar do 50 km, da se time pojača promet putnika železnicom, što će povećati i prihode a ujedno da se time pojača saobraćaj u interesu narodne privrede?

Izvolite, Gospodine Ministre, primiti uverenje o mom osobitom poštovanju.

Beograd, 15 septembra 1934 god.

Dr. Milan Metikoš, s. r.
narodni poslanik.

INTERPELACIJA

Dr. Milana Metikoša, narodnog poslanika, na Ministra unutrašnjih poslova o nepravilnom izdavanju dozvole za sječu hrastova u šumi Zemljišne zajednice Desinec, srez Jastrebarsko.

GOSPODINE MINISTRE,

U srezu Jastrebarsko, Savske banovine, postoje Zemljišne zajednice sela Gornji i Dolnji Desinac, a na tim zajednicama postoje i hrastove šume, na koje su bacili pogled neki trgovci drvom, pa su nepravilno pravili kupoprodajne ugovore sa seljacima pravoužnitnicima Zemljišnih zajednica Dolnji Desinec kao da su

oni samostalni sopstvenici i na taj način oštetili su samu Zemljišnu zajednicu kao sopstvenika. Ugovori su sačinjeni navodno u Zagrebu i doneseni na potpis pojedinim pravoužnitnicima iste Zemljišne zajednice. Nakon što su ti ugovori već potpisani o prodaji hrastovih stabala naredjeno je od strane kupaca tim seljacima koji su prodali navodno svoje djelove hrastove šume, da moraju sazvati skupštinu Zemljišne zajednice

i na istoj zaključiti deobu Zemljišne zajednice da se individualni deo uzmogne pravilno prodati. O tome su i bile skupštine Zemljišne zajednice, koje su zaključile individualno deobu Zemljišne zajednice. Uvažiti treba da ima pojedinaca koji su imućni gospodari pa su oni u glavnom i zaključili tu deobu Zemljišne zajednice, jer mnogi od njih ima da dobije velike delove od Zemljišne zajednice, dočim mnogi siromašni seljaci, koji imaju male delove u Zemljišnoj zajednici, biće ne samo prikraćeni u svom pravu na zajedničke ispaše i o tala prava u Zemljišnoj zajednici nego će doći i u teške socijalne politike, a samo za volju par špekulanata trgovaca drvom. Važniji su interesi siromašnoga naroda nego interesi špekulanata, koji su zaveli ljude, članove Zemljišne zajednice, na potpisivanje nepravilnih ugovora i na sklapanje nepravilnih kupoprodajnih pogodaba, a za to sve morala je da znade nadzorna sreska vlast i morala je u javnom interesu sprečiti mogućnost sklapanja takovih pogodaba koje su po zakonu nedopustive. Jedan član Zemljišne zajednice ne može da prodaje samovoljno svoj individualni deo dok nije provedena deoba Zemljišne zajednice, a dotle nije se smela ni dopustiti sječa hrastovih stabala u Zemljišnoj zajednici, na temelju nevaljanih kupoprodajnih ugovora sa pojedinim ovlaštenicima iz te Zajednice. Pošto se nije mogla dozvoliti individualna prodaja hrastovih stabala u Zemljišnoj zajednici Desinec, nije se smela dozvoliti ni sječa a niti se je smelo izdavati izvoznice za izvoz izradjenih hrastovih klada iz šume Zemljišne zajednice, nego se moralo na prigovore pravoužitnika postupiti po zakonu, sprečiti haračenje šuma, kazniti one koji su kupoprodajne ugovore pravili i one koji su zaveli pravoužitnike na sastav nepravilnih kupoprodajnih ugovora. Trebalo je strogom istragom sve nepravilne ugovore sakupiti i krivce kazniti, a ne dozvoljavati i sječu hrastovih stabala u Zemljišnoj zajednici i dozvoljavati izvoz tako nepravilno sasećene hrastove šume a ne uvažavajući postojeće zakonske propise. Pošto je bilo i zastrašivanja pojedinih ovlaštenika Zemljišne zajednice, koji su bili zavedeni na potpis nepravilnih kupoprodajnih ugovora, da će morati trgovcima platiti dvostruko ako ne provedu glasanje za individualnu deobu Zemljišne zajednice, to je potrebno te činjenice saslušanjem članova Zemljišne zajednice utvrditi i krivce predati daljem

progonu. Pošto je bila predana tužba od jednog broja ovlaštenika Zemljišne zajednice zajedno sa Jurom Kušanom iz Gornjeg Desinca, koji je morao tužbu povući po uticaju nekog advokata firme Jugo-porez, koji mu je poslao troškovnik na 30.000 — dinara, čime ga je poplašio, da povuče tužbu iz Državnog saveta, koju je isti i povukao, to je potrebno i o ovoj činjenici da se saslušaju Nikola Dubić, Mato Blažek, Dragutin Vlarić, Ivan Gugec iz Desinca, uz ostale interesente. Narod opravdano traži da se ova nepravilna radnja sa svih strana potpuno iscedi i da se krivci pozovu na odgovornost. Na temelju toga molim Vas, Gospodine, Ministre, da mi izvolite u Narodnoj skupštini usmeno odgovoriti:

1) Da li Vam je poznato da je u šumama Zemljišne zajednice Desinec u Srezu jastrebarskom, na temelju nepravilnih individualnih prodaja pojedinih članova ovlaštenika iste Zajednice, odobravana po nadzornoj vlasti seča hrastovih stabala i da su izdavane dozvole za izvoz tako izradjenog drva, te da je naknadno poveljen postupak za individualnu deobu iste Zemljišne zajednice, nakon toga što su sklopljeni nepravilni kupoprodajni ugovori između nekih kupaca i nekih članova ovlaštenika iste Z. z.?

2) Jeste li voljni odrediti istragu da se utvrdi, ko je zaveo ljude ovlaštenike Z. z. Desinec da prave individualne ugovore o prodaji hrastovih stabala i uz koju cenu, pa da se pokupe svi ti ugovori i da se privedu krivci kazni po zakonu.

3) Radi izdavanja dozvola za seču i dozvola za izvoz hrastovih stabala po ovakvim nepravilnim ugovorima, jeste li voljni odrediti postupak po zakonu protiv krivcima.

4) Nakon provedene istrage po ovim činjenicama jeste li voljni odrediti obustavu poveljenog postupka za deobu Zemljišne zajednice Desinec, koja je individualna deoba zatražena samo radi realizacije individualnih prodaja hrastovih stabala, po želji kupaca?

Izvolite, Gospodine Ministre, primiti uverenje o mome osobitom poštovanju.

Beograd, 15 septembra 1934 g.

Dr. Milan Metikoš, s. r.
narodni poslanik.

INTERPELACIJA

Dr. Milana Metikoša, narodnog poslanika, na Ministra finansija i Ministra poljoprivrede o neuvažavanju propisa § 48 tač. 3 Finansijskog zakona za 1934/35 god. na području Savske banovine u pogledu opreštanja neplaćenih taksa od direktno rodeće loze.

GOSPODINE MINISTRE,

U § 48 tač. 3 Finansijskog zakona za 1934/35 godinu stoji ova odredba:

„Sopstvenici vinograda, koji imaju vinove loze zvane hibridi-otelo povadiće ih iz zemlje kao škodljive, u protivnosti vlasti će to učiniti posle deset meseci. Za svoju kuću i za sebe zemljoradnik može ostaviti do 500 čokota. Opraštaju se do sada neplaćene samoupravne takse.“

Prema ovom zakonskom propisu od 1 aprila 1934 godine oprošteni su od plaćanja bilo kakovih

taksa banovinskih svi sopstvenici vinograda na 500 čokota hibrida ostavljenih za svoju kuću i za sebe, kod svakog seljaka. Osim toga oproštene su sve do sada plaćene banovinske takse na te loze zvane hibride. Zakon važi za celu zemlju, bez izuzetka. Reč taksa znači svaka dažbina, koja postoji u kojoj banovini, koja je nametnuta kao teret na narod radi hibrida. Ovakovo mišljenje i tumačenje postoji u svim banovinama, osim u Savskoj banovini, koja je posebnim raspisom, upućenim na sve opštine po svim srezovima naredila, da se od naroda imaju naplatiti sve ranije razrezane takse — dažbine, na direktno rodeću lozu,

jer da se Savske banovine ne tiče član 48 tač. 3 Finansijskog zakona za 1934/35.

Pošto je ova zakonska ustanova ušla u Finansijski zakon radi toga da se narodu olakšaju nepodnosivi tereti, jer seljak plaća od svoje zemlje porez zemljarine, pa nije pravedno da od iste zemlje plaća dva poreza, jedan kao zemljarinu a drugi kao taksu ili kao dažbinu za direktno rodeću lozu-hibride, to je ova naredba za plaćanje samoupravne takse — dažbine na direktno rodeću lozu u Savskoj banovini u protuslovlju sa postojećim pozitivnim zakonskim propisom, a to se ne bi smjelo dešavati u interesu autoriteta zakonodavnog tela kao ni u interesu narodne cjeline, jer se zakon u svim banovinama primenjuje osim u Savskoj banovini. S toga sam slobodan i umoliti Vas, Gospodine Ministre, da mi izvolite u Narodnoj skupštini usmeno odgovoriti:

1) Je li Vam poznato da pored zakonskih propisa u čl. 48 tač. 3 Finansijskog zakona za 1934/35

godinu o opraštanju do sada ne plaćenih samoupravnih taksa na hibride, postoji naredba Kr. banske uprave Savske banovne Finansijskog odeljenja u Zagrebu, da se sve neplaćene samoupravne takse — dažbine na hibride imaju plaćati iz razloga da se zakonski propis ne odnosi na Savsku banovinu.

2) Što kanite preduzeti da se zakonski propis § 48 tač. 3 Finansijskog zakona za 1934/35 pravilno primjeni i na području Savske banovine, u kojoj se naplaćuju od naroda pod vidom posebnih taksa — dažbina za svaki čokot hibrida po 15 odnosno 20 para.

Izvolite primiti uvjerenje o mome osobitom poštovanju.

Beograd, 1 oktobra 1934 godine

Dr. Milan Metikoš, s. r.
narodni poslanik.

INTERPELACIJA

Milana A. Božića, narodnog poslanika na Ministra šuma i rudnika o prenošenju rudarske direkcije iz Sarajeva u Beograd.

GOSPODINE MINISTRE,

Na osnovu čl. 72 Zakona o poslovnom redu Narodne skupštine čast mi je podnijeti slijedeću interpelaciju:

Poznato Vam je, gospodine Ministre, da je Finansijskim zakonom za 1934/35 godinu dato ovlašćenje Ministru šuma i rudnika da može donijeti uredbu kojom bi odvojio vrhovnu rudarsku nadzornu vlast od upravljanja sa državnim rudarskim preduzećima. Ova ovlašćenja, kad se privedu u život, treba da dovedu do uklanjanja Direkcije državnih rudarskih preduzeća u Sarajevu, koja već pet decenija upravlja državnim rudarstvom u bivšoj Bosni i Hercegovini. Motivi ovog uklanjanja nisu u skladu sa intencijama samog zakona, koji ima u vidu opšte državne interese, a ovo bi ih uklanjanje nesumnjivo krnjilo. Posebno bi bili dovedeni u pitanje interesi rudarstva u krajevima koji gravitiraju prema Sarajevu, kao prirodnom centru našeg rudarstva.

Namjera da se iz Sarajeva ukloni ustanova kojoj je jedino mjesto baš u Sarajevu, izazvala je u našoj javnosti razumljivo nezadovoljstvo i želju da se ovaj plan odbaci i to najprije iz interesa neposrednog kontakta više rudarske vlasti sa samim rudarskim preduzećima. Ovaj će se kontakt na lakše intenzivno vršiti iz Sarajeva kao središta rudarstva kod preduzeća koja su u njegovoj blizini. Za ostanak Rudarske direkcije u Sarajevu govori i prijetna potreba pa je u kraju, koji je u prvom redu rudarski, skoncentrisana i viša rudarska vlast, sa pravom da potpuno upravlja radom na rudnicima.

Namjera da se iz Sarajeva premjesti Direkcija državnih rudarskih preduzeća izazvala je veliko nezadovoljstvo u svima krajevima oko Sarajeva, naročito obzirom na činjenicu da bi se ovim aktom neopravdano umanjivao položaj Sarajeva u našoj nacionalnoj privredi.

Molim zato da mi g. Ministar šuma i rudnika odgovori:

1) Da li ima namjeru da osnovu o ukidanju Rudarske direkcije u Sarajevu privede u djelo?

2) Da li je prilikom ovog projekta računato na interese neposrednog kontakta više upravne vlasti sa rudarskim upravama, koji je kontakt najlakši i najbrži baš iz Sarajeva, uz koje je vezano već 50 godina upravljanje našim rudarstvom.

3) Da li je, povodom ovog plana o prenošenju funkcija Direkcije u Sarajevu Generalnoj direkciji u Beogradu, vodjeno računa o ogromnim troškovima oko prenošenja ove ustanove, koja bi morala napustiti skupe investicije izvršene kroz 50 godina, koliko je duga tradicija ove ustanove.

4) Da li je, ovim povodom, vodjeno računa o činjenici da je od svih 15 državnih rudnika, koliko ih ima kod nas, 11 drž. rudnika na teritoriji bivše Bosne i Hercegovine, kojima je oduvijek upravljala Direkcija državnih rudarskih preduzeća u Sarajevu?

Izvolite, Gospodine Ministre, primiti uverenje o mome osobitom poštovanju.

u Sarajevu. 29-IX-1934 god.

Milan A. Božić, s. r.
narodni poslanik

INTERPELACIJA

Milana A. Božića, narodnog poslanika, na Ministra poljoprivrede o raspodeli zemljišta dobrovoljcima u Pančevačkom ritu.

GOSPODINE MINISTRE,

U vezi moje interpelacije od 9. novembra 1933 god. u stvari dobrovoljačkog pitanja, odnosno u stvari zakonske podele zemlje našim ratnim dobrovoljcima, čast mi je podneti sledeću interpelaciju:

Saznao sam Gospodine Ministre, da, i pored naredjenja sa najvišeg mesta, pored jasnih zakonskih odredaba i pored obećanja nadležnih ministara, da će se dobrovoljačko pitanje ove godine definitivno rešiti podelom „Pančevačkog rita“ svima nepodmirenim dobrovoljcima, postoje izvesne stvari, namere i smetnje da se ovo pitanje konačno i pravilno skine sa dnevnog reda.

Te smetnje, kako sam se uverio, izazvale su kod naših dobrovoljaca razumljiv i opravdan revolt, jer se dobija utisak, kao da se namerno oteže i nalaze načini da se rešenje ovoga pitanja i dalje odugovlači.

Te smetnje izlažem ukratko u sledećim pitanjima:

1) Za podelu „Pančevačkog rita“ dobrovoljcima uzete su u obzir samo one molbe, koje su stigle do kraja 1933 godine, kojih ima oko 3000, dok će ostati oko 2000 molbi — dakle sve one koje su podnesene u ovoj 1934 god. — nerešene, dakle neodobrene, osim onih koji će istom podneti, a što danas nisu učinili iz jednostavnoga razloga, što im još nisu izdana nova uverenja!

Ovo je, navodno, učinjeno s motivacijom da Ministarstvo poljoprivrede nema više raspoloživog zemljišta. Medjutim, — 2) poznato je da raspoloživog državnog zemljišta u samom „Pančevačkom ritu“ ima oko 40.000 jutara od kojih je samo 16.000 odredjeno za podelu dobrovoljcima, a 30.000 zadržalo je Ministarstvo finansija na svome raspolaganju, zatraživši da od toga kompleksa 10.000 jutara može da proda u korist državne kase.

Pitam Gospodina Ministra: Zašto se, kad zemljišta ima dovoljno, ne izvrši podela čitavog kompleksa i time podmire svi nepodmireni dobrovoljci, čije molbe stignu do dana kada se zemlja počne deliti, pa ne samo to, nego da se rezerve zemljište i za one dobrovoljce, koji će istom tražiti zemlju, a koji to, u glavnom, nisu učinili radi toga, što nisu još dobili uverenja. Jer, nisu dobrovoljci krivi što se njima uverenja već nekoliko puta izdaju, proveravaju i zamenju u i nisu oni krivi, i neće valjda za to biti kažnjeni, što Ministarstvo vojske i mornarice još uvek nije stiglo da svima dobrovoljcima izda uverenje o njihovom dobrovoljačkom svojstvu — a i Bog sam zna kada će se ta uverenja izdati.

Da li je preče da se već jednom reši dobrovoljačko pitanje ili da Gospodin Ministar finansija dodje do novaca na račun dobrovoljcima obećane zemlje i time, i posle 16 godina, odlaže, možda u beskonačnost, rešenje dobrovoljačkog pitanja, tj. ispunjenje obaveze države i nacije prema ratnim dobrovoljcima;

3) Što je još gore i što nam nikako ne služi na čast, saznao sam da Ministarstvo poljoprivrede name-

rava da, tobože, s toga što je zemlja u „Pančevačkom ritu“ vrednija od zemlje koja se inače daje dobrovoljcima, smanji dobrovoljačku kompetenciju.

Pitam Gospodina Ministra: Da li je ovo tačno i kome je palo na um da vrši ovo smanjenje, kad je dan pozitivni zakon, Zakon o dobrovoljcima, u svome 3 članu, jasno kaže da dobrovoljcima boricima pripada 5, a neborcima po 3 hektara obradive zemlje, bez obzira kakvog je kvaliteta i gde se nalazi. Na kraju držim da bi bilo pravo da ljudi, koji su čekali 19 godina, dobiju i bolju zemlju nego što je ona u „Pančevačkom ritu“!

4) Čudna je pojava i to, da je, kako sam obavešten, neko izmislio da od dobrovoljaca, koji će dobiti zemlju u „Pančevačkom ritu“ naplaćuje tu zemlju, i to ništa manje nego po Din. 2.000 po jutru, navodno za amortizaciju obranbenog nasipa, sa rokom plaćanja od 25 godina, što znači da bi dobrovoljci za to vreme, za 10.000 jutara državne zemlje, platili državi 20 miliona dinara!

Pitam Gospodina Ministra: Da li on dobrovoljcima daje zemlju da bi ispunio obećanje, dano sa najvišeg mesta i u smislu postojećeg zakona u kome se izričito kaže da se zemlja daje besplatno „u znak državnog i narodnog priznanja“; da li ima nameru da na trgovački način zemlju prodaje dobrovoljcima ili se tako hoće da postupi u znak nagrade za njihovo 16-godišnje strpljivo čekanje?

5) Karakteristično je zatim, da se, kako sam saznao, namerava da se prilikom deobe „Pančevačkog rita“ izvrši neka vrsta klasifikacije dobrovoljaca, prvo, na zemljoradnike i nezemljoradnike, a sve opet na beogradjane i nebeogradjane. Podelu na zemljoradnike i nezemljoradnike, s obzirom na propis da se prvi moaju, a drugi ne moraju naseliti razumem, jer je opravdana, ali onu drugu klasifikaciju nikako ne mogu da razumem, jer ne vidim razliku između dobrovoljaca koji žive u Beogradu i onih koji žive po ostalim našim gradovima.

Da se ovde ne krije kakva misterija? Pitam gospodina Ministra, da li će narediti da se između dobrovoljaca gradjana ne pravi nikakva razlika u pogledu podele zemlje.

6) U vezi sa prethodnom tačkom mislim da je najbolje da se za podelu „Pančevačkog rita“ uzme za princip deoba izvlačenjem kocke, prvo po grupama tj. po srezovima, zatim, opet kockom, pojedinačno, kako za zemljoradnike, tako i za nezemljoradnike (gradjane), pa pitam Gospodina Ministra da li je voljan, da u tom smislu izda potrebna naredjenja potčinjenim organima koji će vršiti podelu „Pančevačkog rita.“

Smatrajući, Gospodine Ministre, da je rešenje dobrovoljačkog pitanja pitanje časti i obaveze države i nacije i da je sada najpogodnija prilika da se ono, konačno, posle dugih 16 godina reši podelom „Pančevačkog rita“ i time skine sa dnevnog reda, molim Vas da mi na prednja pitanja odgovorite.

U Sarajevu, 28-IX-1934 g.

Milan A. Božić, s. r.
narodni poslanik.

MI

ALEKSANDAR I

po milosti Božjoj i volji narodnoj

KRALJ JUGOSLAVIJE

Razrešavajući od dužnosti Našeg Ministra saobraćaja Milosavljevića T. Svetislava i stavljajući ga na raspoloženje na predlog Pretsednika Našeg Ministarskog saveta a na osnovu čl. 77 Ustava-postavljamo:

Za Našeg Ministra saobraćaja inž. Kuzmanovića B. Ognjena, pomoćnika Ministra saobraćaja u penziji i tehničkog direktora Opštine Grada Beograda.

Pretsednik Našeg Ministarskog saveta neka izvrši ovaj Ukaz.

10 jula 1934 godine
u Beogradu

ALEKSANDAR, s. r.

Pretsednik Ministarskog saveta,

Nik. T. Uzunović, s. r.

MINISTARSTVO PRAVDE

Broj 26751, 26752
20 marta 1933 godine
Beograd

GOSPODINE PRETSEDNICE,

Čast mi je pod .1/ dostaviti Vam predlog zakona o razrešenju fideikomisa s obrazloženjem, s molbom da isti podnesete Narodnoj skupštini na rešenje.

U isto vreme čast mi je dostaviti Vam pod .2/ Ukaz Njegovog Veličanstva Kralja od 10 marta 1933 god. Br. 26751 kojim sam ovlašćen da mogu ovaj zakonski

predlog podneti Narodnom predstavništvu na rešavanje, a pod .3/ Ukaz Njegovog Veličanstva Kralja od istog dana Br. 26752 kojim je g. Dr. Ajzner Bertold, profesor Univerziteta u Zagrebu, u smislu čl. 70 Ustava Kraljevine Jugoslavije određen za vladinog poverenika pri pretresu pomenutog zakonskog predloga u Narodnom predstavništvu.

Izvolite, Gospodine Pretsedniče, i ovom prilikom primiti uverenje o mom visokom poštovanju.

Ministar pravde

B. Maksimović s. r.

MI

ALEKSANDAR I

po milosti Božjoj i volji narodnoj

KRALJ JUGOSLAVIJE

Na predlog Našeg Ministra pravde, i po saslušanju Našeg Ministarskog saveta, a na osnovu čl. 63 Ustava Kraljevine Jugoslavije rešili smo i rešavamo:

Ovlašćuje se Naš Ministar pravde da može podneti Narodnom predstavništvu Kraljevine Jugoslavije na rešavanje predlog zakona o razrešenju fideikomisa.

Naš Ministar pravde neka izvrši ovaj Ukaz.

ALEKSANDAR s. r.

MI

ALEKSANDAR I

po milosti Božjoj i volji narodnoj

KRALJ JUGOSLAVIJE

Na predlog Našeg Ministra pravde, a na osnovu člana 70 Ustava Kraljevine Jugoslavije Određujemo Dr. Ajznera Bertolda, profesora Univerziteta u Zagrebu, za vladinog poverenika pri pretresu predloga zakona o razrešenju fideikomisa u Narodnom predstavništvu.

Naš Ministar pravde neka izvrši ovaj Ukaz.

ALEKSANDAR s. r.

PREDLOG ZAKONA O RAZREŠENJU PORODIČNIH FIDEIKOMISA

§ 1

- (1) Svi porodični fideikomisi (zavetine, porodične poverbe) smatraju se ukinutim na dan 28 juna 1921 godine i razrešice se po naređenjima ovog zakona.
- (2) Novi fideikomisi ne mogu se osnivati.

§ 2

(1) Kad ovaj zakon dobije obavezu snagu, fideikomisna imovina, razrešena od fideikomisne veze, pripada u suvlasništvo onome, koji se je na dan 28 juna 1921 godine zatekao kao posednik (držalac) fideikomisa po naređenjima fideikomisne isprave, i onome, koji se je na taj dan zatekao kao prvi čekalac po fideikomisnoj ispravi, i to svakom sa jednom polovinom. Na polovini, koja pripada prvom čekaocu, posednik fideikomisa zadržava pravo plodouživanja do svoje smrti, ali najdalje do 1 januara 1945 godine.

(2) Ako je posednik fideikomisa ili prvi čekalac umro pre stupanja na snagu ovoga zakona, njegova polovina pripada njegovim zakonskim naslednicima (§ 3 stav 2).

(3) Ako je posednik fideikomisa umro pre stupanja na snagu ovoga zakona, a nije ostavio zakonske naslednike, cela fideikomisna imovina pripada prvom čekaocu ili njegovim naslednicima kao neograničeno vlasništvo.

(4) Ako je prvi čekalac umro pre stupanja na snagu ovoga zakona, a nije ostavio zakonske naslednike ili ako na dan 28 juna 1921 godine u opšte nije bilo čekalaca, cela fideikomisna imovina pripada posedniku fideikomisa ili njegovim naslednicima kao neograničeno vlasništvo.

(5) Naredbe poslednje volje koje su posle 28 juna 1921 godine učinili posednici fideikomisa ili čekaoci, umrlih pre stupanja na snagu ovoga zakona, biće valjane i u pogledu fideikomisne imovine koja bi im pripala po ovome zakonu, ako je u njima izrično raspoloženo o toj imovini, ali samo u koliko su te naredbe učinjene u korist zakonskih naslednika. I u pogledu ove imovine vrede propisi građanskog prava o pravu nužnih naslednika, o udovičkom uživanju, o izdržavanju zaostalog bračnog druga i o pravu ženske dece na izdržavanje i udomljenje.

§ 3

(1) U smislu propisa § 2 smatra se da se je na dan 28 juna 1921 godine zatekao kao posednik fideikomisa ili čekalac onaj posednik fideikomisa ili čekalac, koji se je na taj dan nalazio u životu ili za koga se je po propisima Građanskog zakonika imalo uzeti da je rođen. Pri utvrđivanju čekaoca neće se uvažiti ograničenja predviđena u fideikomisnoj ispravi, koja su u protivnosti s Ustavom, (Plemstvo i drugo) a to ni u slučaju, da je takav čekalac zbog ovih ograničenja već jednom bio isključen od stupanja u posed fideikomisa.

(2) U smislu propisa istog paragrafa dolaze u obzir kao zakonski naslednici posednika fideikomisa ili čekaoca samo srodnici rođeni u braku ili pozakonjeni docnije sklopljenim brakom: u pravoj liniji neograničeno, a u pobočnoj liniji do drugog stepena zaključno, i to po redu i obimu određenom za zakonsko nasleđivanje po Građanskom zakoniku.

§ 4

Ako je fideikomisnom ispravom svagdašnjem posedniku fideikomisa priznato pravo da imenuje svoga naslednika, i ako je poslednji posednik fideikomisa (§ 3 stav 1), koji je umro pre stupanja na snagu ovoga zakona, valjanom naredbom poslednje volje, načinjenom pre 28 juna 1928 godine naredio, kome bi fideikomisna imovina imala pripasti u slučaju, da fideikomisi budu zakonom ukinuti, fideikomisna imovina će se u smislu ove naredbe poslednje volje uručiti (predati) kao zaostavština razrešena od fideikomisne veze. Time se ne dira u prava, koja pripadaju trećim licima na osnovu fideikomisne isprave u obimu §-a 13 stav 1, 2, 5 i 6.

§ 5

Prava iz fideikomisne isprave svih ostalih čekalaca, osim onih spomenutih u §§-ima 2—4, prestaju bez prava na naknadu.

§ 6

(1) Ako su predmetom fideikomisa samo novac u iznosu do najviše 50.000 dinara ili papiri od vrednosti od istog iznosa, fideikomisna imovina u celini pripada danom stupanja na snagu ovoga zakona u neograničeno vlasništvo onome, koji se je na dan 28 juna 1921 godine zatekao kao posednik fideikomisa ili njegovim naslednicima. Prava ostalih ovlašćenika iz fideikomisne isprave prestaju bez prava na naknadu.

(2) Papiri od vrednosti računaju se po tečaju na dan stupanja na snagu ovoga zakona.

§ 7

(1) Posednik fideikomisa i čekalac ili njihovi naslednici (§§ 2 i 3) mogu pravne odnose u pogledu imovine, razrešene od fideikomisne veze, pismenim ugovorom drukčije urediti nego što je predviđeno u §-u 2, u koliko se to ne protivi svrsi ovoga zakona. Ako se ovim ugovorom uređuju i prava ovlašćenika iz §-a 13, onda je za valjanost ugovora u tom pogledu potrebno, da i oni pristupe tom ugovoru.

(2) Takav ugovor mora biti podnesen nadležnom sudu (§ 8 stav 1) sa svima dokaznim ispravama do protoka oglasnoga roka određenog u smislu § 8. Potpisi na ugovoru moraju biti od suda ili javnog beleznika overeni.

§ 8

(1) Najdalje za mesec dana po stupanju na snagu ovoga zakona, okružni sud (sudbeni sto, zemaljski sud, prvostepeni sud), koji je po dosadašnjim propisima nadležan za vanparnično postupanje sa fideikomisima (fideikomisni sud), pozvaće oglasom sve one, koji bi prema fideikomisnoj ispravi mogli doći u obzir kao ovlašćenici na fideikomisnu imovinu, da do protoka roka naznačenog u oglasu, a koji ne sme biti kraći od tri meseca ni duži od šest meseci (oglasni rok), prijave sudu svoje pravo i podnesu dokaza o tom pravu, jer će se inače njihovo pravo uvažiti pri odobrenju ugovora o sporazumnom razrešenju fideikomisa, odnosno pri sudskom prinudnom razrešenju fideikomisa samo u toliko, ukoliko proizlazi iz spisa koji se nalaze pred sudom. U oglasu će se izrično istaknuti da na fideikomisnu imovinu, razrešenu od fideikomisne veze, imaju pravo u smislu §§ 2 i 3 ovoga zakona samo ona u tim paragrafima naznačena lica, koja su se na dan 28. jula 1921. godine prema naredjenjima fideikomisne isprave zatekla kao posednik fideikomisa i prvi čekalac, a ako su ova posle toga dana umrla, njihovi zakonski naslednici u prvoj liniji neograničeno, a u pobočnoj liniji do drugog stepena zaključno. Ujedno će se ovlašćenici upozoriti da mogu u ovome roku podneti sudu ugovor o sporazumnom razrešenju fideikomisa i da će se licima nepoznatog boravišta, koja prema spisima, a po ovom zakonu dolaze u obzir kao ovlašćenici na fideikomisnu imovinu, postaviti skrbnik (staratelj).

(2) Istim oglasom pozvaće se i ovlašćenici iz § 13, da do protoka oglasnog roka prijave svoje pravo i eventualne zahteve da se ovo obezbedi, jer se inače ovo njihovo pravo neće uzeti u obzir pri odobrenju ugovora o sporazumnom razrešenju fideikomisa, odnosno pri sudskom prinudnom razrešenju fideikomisa, već će im se prepustiti da ovo svoje pravo ostvare po opštim propisima.

(3) Oglas će se pribiti na sudsku tablu fideikomisnog suda i onih sreskih (kotarskih) sudova, u čijem se području nalazi kakvo dobro, koje spada u fideikomisnu imovinu, a objaviće se tri puta u razmacima od najmanje petnaest dana u Službenim novinama, a po potrebi i u drugim novinama.

(4) Oglasni rok računa se od dana kada oglas bude prvi put objavljen u Službenim novinama.

(5) Po jedan otpravak oglasa dostaviće se ovlašćenicima, čije je boravište sudu poznato, ili njihovim zakonskim zastupnicima. Ako iz spisa proizlazi da među ovlašćenicima ima staranika, sud će jedan otpravak oglasa dostaviti i starateljskom sudu.

§ 9

(1) Po protoku oglasnog roka, sud će, ako je u tom roku podnet ugovor o sporazumnom razrešenju fideikomisa, ispitati ugovor, podnete prijave i dokaze, a po potrebi će preslušati učesnike ili provesti izvidjaje ili odrediti ročište za raspravu (§ 10).

(2) Sud će ugovor odobriti, ako u njemu učestvuju svi ovlašćenici iz §§-a 2 i 3, ukoliko se imaju uvažiti u smislu propisa § 8 stav 1, i ako se ugovor ne protivi svrsi ovoga zakona. Kad se ugovorom uređuju prava ovlašćenika iz § 13, ugovor će se odobriti samo, ako i ovi ovlašćenici, ukoliko se imaju uvažiti u smislu propisa § 8 stav 2, u njemu učestvuju. Ali ako među učesnicima ima i lica, koja stoje pod starateljstvom, ne može fideikomisni sud odobriti ugovor pre nego što ga odobri nadležna starateljska vlast.

(3) Kad zaključak fideikomisnog suda kojim se ugovor odobrava postane pravosnažnim, sud će po predlogu narediti potrebne upise u javne knjige i izdati ostale naredbe potrebne za provođenje ugovora (§ 12).

§ 10

(1) Ako sud nadje da se ugovor ne može odobriti ili da se bez prethodne rasprave ne može doneti odluka o odobrenju ugovora ili ako u oglasnom roku uopšte nije podnet ugovor o sporazumnom razrešenju fideikomisa, sud će odrediti ročište za raspravu o razrešenju fideikomisa.

(2) Na ročište pozvaće se svi oni, koji su se kao ovlašćenici iz §§-a 2 i 3 prijavili u oglasnom roku kao i oni čije pravo proizlazi iz fideikomisnih spisa, koji se nalaze pred sudom, a njihovo je boravište sudu poznato. Ovlašćenicima čije boravište sudu nije poznato, sud će postaviti skrbnika, s kojim će se raspravljati. Na ročište pozvaće se i ovlašćenici iz § 13, ako su učesnici ugovora ili ako su se u oglasnom roku prijavili.

§ 11

(1) Na ročištu će se pre svega utvrditi:

- a) sadržaj isprave o fideikomisu i koja su lica po ispravi o fideikomisu ovlašćena na taj fideikomis;
- b) stanje fideikomisne imovine sa svima njenim sastavnim delovima.

(2) Ako se pojavi spor o tome, da li kojem od lica, koja se po spisima, odnosno po prijavama imaju uzeti u obzir kao ovlašćenici na fideikomis, pripada pravo na fideikomisnu imovinu, bilo kao posedniku bilo kao čekaocu ili kao nasledniku jednog ili drugog, pokušaće sud, da se o tome postigne sporazum; ako u tome ne uspe, uputiće sud prema svojoj oceni jednog od učesnika, između kojih je spor, na put parnice. Za podnošenje tužbe odrediće sud primeren rok.

(3) Ako je koji od navedenih ovlašćenika upućen na put parnice, odrediće se novo ročište pošto bude ta parnica pravosnažno rešena ili pošto bezuspešno proteče rok određen za podnošenje tužbe.

(4) Tako će se isto u slučaju, kad već teče parnica o tome, da li nekom licu pripada svojstvo posednika ili čekaoca fideikomisa ili naslednika jednog ili drugog, odrediti ročište za raspravu o razrešenju fideikomisa tek kad bude ta parnica pravosnažno rešena.

§ 12

(1) Na osnovu provedene rasprave sud će zaključkom (rešenjem) odobriti ugovor o sporazumnom razrešenju fideikomisa, ako postoje uslovi iz § 9 stav 2. Ako sud odbije predlog za odobrenje ugovora o sporazumnom razrešenju fideikomisa, ili ako takvog predloga nema, sud će izreći prinudno razrešenje fideikomisa. Odluka kojom se odbija predlog za odobrenje ugovora neće se u zaključak o prinudnom razrešenju fideikomisa. U zaključku o prinudnom razrešenju fideikomisa sud će izreći, kome u pogledu fideikomisne imovine pripadaju prava u smislu §§-a 2 i 3, i koji se upisi imaju vršiti u javnim knjigama.

(2) Zaključak dostaviće se licima spomenutim u §-u 10 stav 2 kao i ostalim učesnicima.

(3) U pogledu upisivanja u zemljišne knjige shodno će se primenjivati propisi §-a 94 Zakona o zemljišnim knjigama.

§ 13

(1) Osim slučaja § 6 samim razrešenjem fideikomisne veze ne dira se uprava na činidbe koje na osnovu fideikomisne isprave pripadaju prema svakom posedniku fideikomisa trećim licima, ako su ova na dan, kad ovaj zakon dobije obaveznú snagu, u životu ili se po propisima Gradjanskog zakonika imaju smatrati kao rodjena. Ostala lica neće se uzeti u obzir.

(2) Ako o pravima na periodične činidbe nema u fideikomisnoj ispravi druge naredbe, onda ovlašćenima pripadaju ova prava doživotno.

(3) Ako u pogledu ovih prava na činidbe nije medju učesnicima postignut sporazum (§ 7), niti su ova prava već obezbedjena u korist ovlašćenih lica, fideikomismi sud će na predlog njihov ili njihovih zakonskih zastupnika izdati potrebne naredbe radi obezbedjenja ovih prava, i to ili u zaključku, kojim se odobrava ugovor o sporazumnom razrešenju fideikomisa, ili u zaključku o prinudnom razrešenju (§ 8 i 11). Ove naredbe izdaće sud pošto presluša ovlašćenika na fideikomisnu imovinu.

(4) Kad prijavljeno pravo na činidbe iz fideikomisne imovine bude osporeno, uputiće se onaj, koji se poziva na takvo pravo, na put parnice, ako njegovo pravo ne proizlazi iz javnih knjiga ili iz fideikomisne isprave, a ako proizlazi, onda onaj, koji to pravo osporava.

(5) Ako te činidbe s obzirom na smanjeni obim ili smanjenu vrednost fideikomisne imovine predstavljaju nesrazmerno veliko opterećenje te imovine, sud će ih po predlogu srazmerno smanjiti.

(6) U slučaju da je u javnim knjigama uknjiženo dužnost da se u korist nenaznačenih lica vrši kakva činidba koja je naložena fideikomisnom ispravom, ona će se brisati, ako nisu u roku, spomenutom u § 8 stav 2, prijavljeni zahtevi po propisima prednjih stavova.

§ 14

Medjusobna prava i dužnosti, koja iz uživanja fideikomisne imovine do dana stupanja na snagu, ovoga zakona proističu za onoga, koji se je na dan 28 juna 1921. godine zatekao kao posednik fideikomisa, ili za njegove naslednike s jedne strane i za prvog čekaoca ili njegove naslednike s druge strane, prosudjuju se po dosadašnjim propisima o odnosima izmedju posednika fideikomisa i čekalaca.

§ 15

(1) Čekalac ne može posedniku fideikomisa osporavati pravo na posed fideikomisa s razloga što bi po propisima ovog zakona imao jače pravo, ako na dan 28 juna 1921. godine po fideikomisnoj ispravi i po zakonskim propisima koji su tada važili nije imao tog jačeg prava, kao ni s razloga što bi posednik fideikomisa usled činjenica, koje su nastupile posle 28 juna 1921. godine, po fideikomisnoj ispravi i zakonskim propisima koji su tada važili morao izgubiti posed fideikomisa.

(2) Po proteku deset godina od dana stupanja na snagu ovog zakona isključeno je svako ostvarivanje zahteva s pozivom na jače pravo po fideikomisnoj ispravi protiv onih koji su stekli fideikomisnu imovinu po ovome zakonu.

§ 16

(1) Ako je posle 28 juna 1921. godine, a pre stupanja na snagu ovoga zakona kod suda zahtevano razrešenje fideikomisa, a na dan stupanja na snagu ovoga zakona još nije o tome pravosnažno odlučeno, postupanje će se nastaviti i odluka doneti po propisima ovog zakona, i to pred sudom nadležnim po ovom zakonu (§ 8 stav 1).

(2) Ako je u takvom postupku pre stupanja na snagu ovog zakona već pravosnažno odlučeno o razrešenju fideikomisa, svaki koji bi bio ovlašćenik po ovom zakonu može u roku od tri meseca od dana stupanja na snagu ovoga zakona tražiti da se sudska odluka stavi izvan snage, ako je po toj odluci znatno povređen u svojim pravima prema onome, što bi mu se imalo priznati po propisima ovog zakona. Predlog ima se podneti sudu koji je doneo odluku u prvom stepenu. Sud će o takvom predlogu, pošto sasluša učesnike i provede potrebne izvide, odlučiti zaključkom. Kad zaključak, kojim je predlog uvažen, postane pravosnažnim, sud će u cilju razrešenja fideikomisa povesti postupak po propisima ovog zakona, a ako za to nije nadležan, ustupiće predmet nadležnom sudu. (§ 8 stav 1)

§ 17

(1) Za sporove o pravu na posed fideikomisa, o prvenstvu čekalaca i o drugim zahtevima iz fideikomisne isprave ostaju nadležni oni sudovi, koji su za takve sporove nadležni po dosadašnjim propisima.

(2) Sudovi, koji su po dosadašnjim propisima nadležni za fideikomisne stvari, dovršiće ostavinske rasprave po smrti posednika fideikomisa, umrlih pre dana stupanja na snagu ovog zakona; oni će svršiti i sve poslove potrebne za sprovođenje ovog zakona. Inače prestaje njihova nadležnost kao fideikomisne vlasti, a naročito dužnost staranja o fideikomisnoj imovini.

§ 18

Ako je u pogledu neke fideikomisne imovine, koja se nalazi u našoj državi, vršio fideikomisne poslove jedan sud van naše države, onda od dana stupanja na snagu ovoga zakona nadležan je u pogledu te imovine onaj okružni sud (sudbeni sto, zemaljski sud, prvostepeni sud) u našoj državi, u čijem se području nalazi ta fideikomisna imovina ili glavni njen deo.

§ 19

(1) Ukoliko u ovom zakonu nije što drugo naredjeno, za postupak po ovome zakonu vrede propisi vanparničnog postupka.

(2) Propisi §§-a 8 do 12 neće se primenjivati u slučajevima §§-a 4 i 6.

(3) U slučaju §-a 4 fideikomisni sud će najpre zaključkom izreći da je fideikomisna veza prestala. Kad taj zaključak postane pravosnažnim, isti će sud dalje postupiti po propisima koji vrede za ostavinsku raspravu. Pozivanje ovlašćenika iz §-a 13, predviđeno u §-u 8 stav 2, višiće se u ovom slučaju oglasom, koji će se izdati u ostavinskom postupku. Propisi stava 3 i 4 §-a 13 ovde će se shodno primenjivati.

(4) U slučaju §-a 6 fideikomisni sud će po službenoj dužnosti zaključkom izreći, kome će pripasti fideikomisna imovina rezrešena fideikomisne veze.

§ 20

Razrešenjem fideikomisne veze ne dira se u ograničenja predviđena postojećim propisima o agrarnoj reformi.

§ 21

(1) Da bi se zbirke biblioteke i arhive ili pojedini predmeti od arheološke, umetničke, kulturno-istorijske, etnografske i prirodno-naučne vrednosti, koji sačinjavaju sastavni deo fideikomisne imovine, a važni su za narod ili zemlju, obezbedili za vreme dok se zakonom ne uredi zaštita umetničkih predmeta i spomenika, Ministar prosvete narediće njihovo popisivanje preko veštaka, i to o državnom trošku.

(2) Na osnovu veštačkog mišljenja Ministar prosvete odlučiće, koji se predmeti imaju dalje čuvati. Ova odluka dostaviće se sa prepisom spiska onom licu, kome je fideikomisna imovina pripala odnosno onome, kome su ovi predmeti pripali. Ukoliko takvi predmeti ne bi na osnovu zakona ili ugovora prešli u vlasništvo države ili ne bi bili predati državi na čuvanje ili ne bi bio sklopljen kakav drugi sporazum o njihovom čuvanju, ostaviće se na čuvanje onome, koji je stekao fideikomisnu imovinu. Nije dopušteno, da se zbirke, biblioteke ili arhive ili pojedini predmeti označeni u prvom stavu otudjuju bez pristanka Ministra prosvete.

(3) Pismena i spisi iz arhive mogu se poništiti samo po odobrenju Ministra prosvete.

(4) Naredbe, spomenute u stavu 1 do 3, u koliko se odnose na arhive, donosiće Ministar prosvete u sporazumu sa Ministrima pravde, unutrašnjih poslova i poljoprivrede.

(5) Ako bi spomenute zbirke i predmeti kod onoga, kome je pripala fideikomisna imovina, bili izloženi opasnosti od gubitka ili oštećenja, a on ne bi postupao po datim mu upustvima ili ne bi pružao dovoljnu garanciju, da će onako postupati kako treba, Ministar prosvete može, pošto se provedu potrebni izvidjaji od strane opšte — upravne vlasti prvog stepena uz sudelovanje veštaka, narediti njihovo čuvanje na drugom mestu.

(6) Stečnika fideikomisne imovine, koji bi se ogrešio o izdata naredjenja, može opšte — upravna vlast prvog stepena kazniti novčanom kaznom do 100.000.— din. ili zatvorom od tri meseca.

(7) Ministar prosvete propisaće uredbom bliža naredjena za izvršenje propisa prednjih stavova.

(8) Ograničenja u raspolaganju predviđena u ovome paragrafu prestaju, ako se zakon spomenut u prvom stavu ne donese u roku od 3 godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

§ 22

Od propisa ovoga zakona se izuzimaju porodični fideikomisi, ustanovljeni pre 28 juna 1928 godine kod kojih je kao poslednji čecalac postavljen naša država ili koje drugo javno-pravno telo ili univerzitet, crkva zadužbina ili koja druga ustanova u našoj državi, koju je naša država priznala kao opšte korisnu.

§ 23

(1) Za sticanje fideikomisne imovine po propisima ovog zakona naplaćuje se od prvog čekaoca nasledna taksa u visini i na način, kako je to predviđeno specialnim zakonima za pojedina pravna područja Kraljevine, i osim toga još 20% od bruto vrednosti stečene nepokretne imovine, a od uživaoca naplatiće se samo 20% od bruto vrednosti stečene nepokretne imovine.

(2) Kao dan kada je fideikomisna imovina pripala pomenutim licima smatra se dan 28 juna 1921 godine. Ovaj dan merodavan je i za odredjivanje vrednosti fideikomisne imovine.

(3) Za odmerivanje nasledne takse merodavan je osini čiste vrednosti one imovine, koja je pripala sticatelju, lični odnos sticatelja prema onome uživaocu fideikomisne imovine, koji je neposredno prethodio onome licu, koje je na dan 28 juna 1921 godine bilo uživalac fideikomisne imovine.

(4) Osim taksa propisanih za vanparnični postupak, naplatiće se od čiste vrednosti stečene fideikomisne imovine, o kojoj se provedena rasprava po ovom zakonu, i to solidarno od čekaoca i od uživaoca, i taksa po tarifnom broju 25 zakona o sudskim taksama od 30. maja 1930. godine.

(5) Ovlašćuje se Ministar finansija da propiše eventualno potrebne bliže odredbe za provadjanje propisa ovog §-a.

§ 24

Ukoliko ovim zakonom nije što drugo naredjeno, prestaju od dana kad ovaj zakon dobije obaveznú snagu, važiti svi propisi o predmetu ovog zakona, koji su mu protivni.

§ 25

(1) Ovaj zakon stupa u život i dobija obaveznú snagu, kad se obnaroduje u Službenim novinama.

(2) Ministar pravde se ovlašćuje da uredbom izda sva naredjenja i uputstva potrebna za izvršenje ovoga zakona.

O B R A Z L O Ž E N J E PROJEKTA ZAKONA O RAZREŠENJU FIDEIKOMISA

I OPŠTE PRIMEDBE

Za rešenje pitanja fideikomisa je još i danas zakonska baza čl. 38 ranijeg t. zv. Vidovdanskog Ustava, kojim je izrečeno, da su fideikomisi ukinuti, jer po opšte prizatom shvaćanju, pravno stanje ukinuto izvesnim zakonom ne oživljuje samim ukidanjem toga zakona, nego samo kada je docnijim zakonom izrično propisano oživljenje ukinutog pravnog stanja, a to nije izrečeno niti Zakonom o Kraljevskoj vlasti i o Vrhovnoj državnoj upravi od 6. januara 1929. godine, ni sadašnjim Ustavom.

Medjutim, u čl. 38 Vidovdanskog Ustava je samo izrečeno, da se fideikomisi ukidaju, a nije u njemu predviđeno, kome će pripasti fideikomisna imovina.

To je dalo povoda razmimoilaženju u shvaćanju sudova o pitanju razrešenja fideikomisa.

Naime, dok Kasacioni sud u Beogradu i neki sudovi u Hrvatskoj smatraju, da je pomenućim propisom pitanje ukidanja i razrešenja fideikomisa konačno rešeno, dotle većina sudova, a naročito sudovi u Sloveniji i Dalmaciji kao i Odelenje B. Stola sedmorice u Zagrebu, koji je Kasacioni sud za ova područja stoji na gladištu, da je u čl. 38 Vidovdanskog Ustava samo izrečeno jedno načelo i da je stoga potreban zaseban zakon, koji bi imao narediti koji će licima pripasti fideikomisna imovina kao i propisati postupak o razrešenju fideikomisa.

Pored toga postoji razmimoilaženje između samih sudova, koji smatraju da je pitanje razrešenja fideikomisa već konačno rešeno čl. 38 Vidovdanskog Ustava.

Dok Kasacioni sud u Beogradu smatra da u smislu spomenutog propisa Vidovdanskog Ustava cela fideikomisna imovina ima da pripadne u neograničeno vlasništvo onome koji se na dan stupanja na snagu tog Ustava zatekao kao zakoniti posednik (uživalac) fideikomisa, dotle hrvatski sudovi smatraju, da se fideikomisna imovina ima deliti između posednika (uživaoca) fideikomisa i t. zv. čekalaca, t. j. onih, koji su po fideikomisnoj ispravi pozvani da iza njega dobiju posed (uživanje) fideikomisa.

Mišljenje sudova na područjima Slovenije i Dalmacije, kao i Odelenja B. Stola sedmorice u Zagrebu kao kasacionog odelenja za ova područja, da se razrešenju fideikomisa ne može pristupiti dok se za to ne donese poseban zakon, mora se smatrati kao ispravno i u duhu čl. 38 Vidovdanskog Ustava. Naime da je postojala namera da se pitanje fideikomisa u Ustavu konačno uredi, bez sumnje bi se u njemu predvidelo i naredjenje o tome, kome će pripasti fideikomisna imovina, kako je to učinjeno n. pr. pri ukidanju kmetskog (čivčijskog) odnošaja u čl. 42 Vidovdanskog Ustava. Jednako tumače čl. 38 Vidovdanskog Ustava Dr. L. Marković, koji je bio referent za Ustav u Ustavotvornoj Skupštini, kao i Slobodan Jovanović (Ustavno Pravo str. 459).

Ali i bez obzira na ove teoretske razloge potrebno je, da se o razrešenju fideikomisa, donese poseban zakon već za to, što se spomenutom velikom razmimoilaženju u shvatanju sudova u pojedinim područjima po ovom pitanju može učiniti kraj samo posebnim zakonom.

Pri donošenju takvog zakona pojavljuje se kao načelna ova dva pitanja, naime: 1) na kojoj bi bazi trebalo provesti razrešenje (likvidiranje) sadašnjih fideikomisa i 2) koji bi se momenat imao smatrati kao odlučan za ovo razrešenje.

Što se tiče prvog pitanja, strani zakoni koji regulišu razrešenje fideikomisa, jako se razilaze. Dok neki ovo pitanje rešavaju tako da fideikomisne pretvaraju u fideikomisarne supstitucije, t. j. predaju fideikomisnu imovinu sadašnjem posedniku (uživaocu) fideikomisa kao nasledstvo opterećeno fideikomisarnom supstitucijom u korist čekalaca, i to ili samo u kori t prvog čekaoca (tako n. pr. česki zakon) ili i u korist daljih čekalaca (tako zakoni nekih država nemačke carevine), dotle ga drugi rešavaju tako da predviđaju deobu imovine između posednika (uživaoca) fideikomisa i čekalaca. (Tako talijanski zakon).

Za nas je rešenje ovog pitanja utoliko otežano, što se ovaj zakon donosi tek posle više od deset godina, iza kako je bilo izrečeno ukidanje fideikomisa, a u međuvremenu je stvorena izvesna sudska praksa i pod njezinim upli om izvesni pravni osećaj, o kojem se pri donošenju ovog zakona mora voditi računa.

Naime, kao što je već pre spomenuto, sudovi u Hrvatskoj su svojim odlukama zauzeli stanovište, da se razrešenje sadašnjih fideikomisa ima vršiti deobom između posednika (uživaoca) fideikomisa i čekalaca,

a iz primedaba koje su dostavljene Ministarstvu pravde na prvi nacrt Zakona o razrešenju fideikomisa kao i iz pretstavki interesenata koje su bile podnešene po ovom predmetu vide se, da danas već prevladava mišljenje, da bi samo takav način likvidiranja fideikomisa smatrao kao pravedno rešenje ovog pitanja.

Već iz ovih razloga preporučuje se regulisanje razrešenja fideikomisa na bazi deobe fideikomisne imovine. Ali to se preporučuje i iz razloga, što bi takav način likvidiranja odgovarao i jasnoj intenciji čl. 38 Vidovdanskog Ustava da se fideikomisi što pre pretvore u slobodno vlasništvo.

U vezi s prednjim pojavljuje se i pitanje, koje čekaoca treba uvažiti pri ovoj deobi.

Većina starih zakona uvažava pored posednika (u ivaoca) fideikomisa samo još i prvog čekaoca. Ovo gledište može se time opravdati, da fideikomise nije moguće likvidirati, a da se ne dira u prava nekih interesenata, a da je svakako manja nepravda preći preko daljih čekaoca, za koje postoji samo mala verovatnost da bi mogli doći na red nego da se u njihovu korist uzme jedan deo fideikomisne imovine od onih čije pravo već postoji, odnosno za koje postoji verovatnost da će im naskoro cela imovina pripasti u uživanje. Pored toga dolazi u obzir još i to, da uvaženje daljih čekalaca mora dovesti do rasparčanja fideikomisne imovine, što nije u interesu narodnog gospodarstva.

Iz ovih razloga zakonski predlog usvaja ograničenje kruga ovlašćenika.

Što se tiče pitanja, koji bi se dan imao smatrati kao odlučan za razrešenje fideikomisa, teoretski bi se moglo opravdati gledište, da bi za to imao biti odlučan dan kada će ovaj zakon dobiti obaveznú snagu jer se iz nedostojanja propisa o razrešenju fideikomisa u čl. 38 Vidovdanskog Ustava može izvesti, da je po tom članu izrečeno samo ukidanje ustanove kao takve, a da u pogledu već postojećih fideikomisa ostaje fideikomisna veza dok se zakonom ne propiše razrešenje fideikomisa (Tako Krek Verfassungsrecht des Kgr. S. H. S. (1926), str. 42 i Krek—Škerlj 'Die (ö. t.) Zivilprozessgetetze im Kgr. S. H. S. (192), str. 99 pod II). Ali i ovde se mora voditi računa o pravnom osećaju koji se je međutim pod uplivom judikatora stvorio. Naime može se reći da je skoro opšte shvaćanjê, da su već članom 38 Vidovdanskog Ustava fideikomisi ukinuti i da su danom stupanja na snagu Ustava postali slobodno vlasništvo onih koji su toga dana imali doći u obzir kao ovlašćenici.

Uostalom i ovo shvaćanje ima svoj oslonac u tekstu člana 38 Vidovdanskog Ustava, koji veli »da se fideikomisi ukidaju«, a ne da će se ukinuti, kako je to rečeno u nemačkom Ustavu (čl. 155).

Rešenje protivno ovom shvaćanju, bez sumnje, bi se smatralo kao rešenje protivno intenciji i duhu čl. 38 Vidovdanskog Ustava.

Prema takvom načelnom gledištu ne preostaje drugo nego da se pribegne jed oj soluciji koja bi odgovarala postupanju s nasleđstvom, t. j. da se smatra da je fideikomisna imovina usled ukidanja fideikomisa već 28 juna 1921 godine pripala onim koji su toga dana došli u obzir kao ovlašćenici, a da s uručenje (predaja) te imovine ovim ovlašćenicima biva tek danom kada dobije obaveznú snagu zakon, koji će se sada doneti.

Prema napred izloženom ovaj zakonski predlog je kao načelo, na kojim se njegovi propisi osnivaju, usvojio: da se razrešenje fideikomisa ima vršiti deobom fideikomisne imovine između posednika (uživaoca) fideikomisa i prvog čekaoca po fideikomisnoj ispravi, a da se pri tome ima smatrati odlučnim dan 28 juna 1921, kojeg je dana Vidovdanski Ustav dobio obaveznú snagu, t. j. da se uvažuju samo ona lica, koja su se toga dana zatekla kao posednici fideikomisa i pr i čekaoci.

II PRIMEDBE POJEDINIM PROPISIMA PROJEKTA

K § 1. — Spomenuto je, da je projekat polazio sa načelnog gledišta, da se fideikomisi imaju smatrati razrešenim već samim propisom čl. 38 Vidovdanskog Ustava, dakle 28 juna 1921, kojeg dana je taj član dobio obaveznú snagu. Pošto je ovo gledište polazna tačka za propise ovog zakonskog predloga, potrebno je to izrično istaći, da se u tom pogledu isključi svaka sumnja.

Nema sumnje da je član 38 Vidovdanskog Ustava imao u vidu ne samo ukidanje postojećih fideikomisa nego i ukidanje ustanove fideikomisa uopšte. Ali pošto nedostajanje izričnog propisa, da se ni novi fideikomisi ne mogu osnivati, ne isključuje protivno shvaćanje, preporučilo se je da se ovom prilikom to izrično propiše.

K §§ 2 do 5. — U smislu onoga što je u opštim primedbama izloženo, propisuje se u § 2 stav 1 da jedna polovina fideikomisne imovine pripada u vlasništvo onom, ko se na dan 28 juna 1921. zatekao kao posednik (uživalac) fideikomisa, a druga polovina onom ko se toga dana zatekao kao prvi čekalac. Tumačenje o tome za koga se ima smatrati da se je na dan 28 juna 1921 godine zatekao kao posednik (uživalac) daje § 3 stav 2.

Posedniku fideikomisa priznaje se pored toga još i pravo uživanja druge polovine. To je opravdano, jer on je već stekao pravo da uživa celu imovinu, ali se u interesu prvog čekaoca, kojem pripada polovina fideikomisne imovine, pravo posednika (uživaoca) na uživanje druge polovine vremenski ograničuje, i to do 1 januara 1945 godine. Ovo ograničenje može se opravdati time, što posednik ovim zakonom za naknadu dobiva više nego što mu priznaje fideikomisna isprava, t. j. umesto samog uživanja cele fideikomisne imovine potpuno vlasništvo jedne polovine.

Pošto Ustav ne priznaje plemstvo niti ma kakva preimćstva po rođenju (čl. 4 stav 2 Ustava), ne mogu se sleđstveno, pri utvrdjivanju prvog čekaoca priznati na edbe fideikomisnih isprava, koje pravo na uživanje fideikomisa vežu na plemićsko poreklo s obe strane roditelja ili predviđaju druga slična ograničenja prava na uživanje. Dosledno tome u postupku za razrešenje fideikomisa može se onaj koji je zbog takve smetnje jednom već bio preinačen ponovno javiti kao ovlašćenik, ali ne može sada osporavati pravo onome, koji je po dosadašnjim propisima već valjano stekao posed (uživanje) fideikomisa (§ 3 stav 1 rečenica 2 i § 15).

Za slučaj, da se posednik fideikomisa ili prvi čekalac umro posle 28. juna 1921, a pre stupanja na snagu ovog zakona predvidja se, da polovina umrlog ima pripasti njegovim zakonskim naslednicima (§ 2 stav 2).

Ovaj propis odgovara spomenutom načelnom gledištu ovog zakonskog predloga, da se fideikomisnom imovinom ima postupati jednako kao i sa zaostavštinom koja je pripala na dan 28. juna 1921. godine, a koja se uručuje (predaje) danom stupanja na snagu ovog zakona.

Po ovome bi bilo dosledno; da polovina umrlog pripadne nasledni ima po opštm propisima, t. j. bilo testamentarnim bilo neograničeno zakonskim naslednicima. Ali ovaj zakonski predlog smatra, da treba voditi računa o intencijama osnivača fideikomisa, ukoliko se to ne protivi svrsi ovog zakona, pa stoga u pomoćnoj liniji ograničuje krug naslednika na zakonske naslednike do drugog stepena i to samo na srodnike rođene u braku ili pozakonjene docnije sklopljenim brakom (§ 3 stav 2).

U istom opsegu priznaje valjanim naredbe poslednje volje ovlašćenika ukoliko se odnose na deo fideikomisne imovine koji im po ovom zakonu (§ 2 stav 5) pripada.

S obzirom na ovo ograničenje kruga naslednika, morali su se predvideti odgovarajući propisi za slučaj, da je pre stupanja na snagu ovog zakona umro posednik (uživalac) fideikomisa, a da nije ostavio zakonske naslednike, koji bi prema spomenutom mogli doći u obzir, ili da je umro prvi čekalac, bez takvih zakonskih naslednika.

Za ove slučajeve predvidja se, da bi cela fideikomisna imovina imala pripasti u neograničeno vlasništvo prvom čekocu odnosno njegovim naslednicima (bez ograničenja) ili, obratno, posedni u (uživaocu) fideikomisa odnosno njegovim naslednicima (§ 2 stav 4 i 5). Ova naredjenja najbolje odgovaraju duhu fideikomisni naredjenja, odnosno dosadašnjim propisima o fideikomisima.

Česki zakon o razrešenju fideikomisa predvidja i slučajeve, da je fideikomisnom ispravom svakdašnjem posedniku (uživaocu) fideikomisa priznato pravo, da imenuje svoga naslednika i da je poslednji posednik koji je umro pre stupanja na snagu tog zakona to učinio. Česki zakon predvidja da se u takvom slučaju fideikomisna imovina ima uručiti (predati) u smislu ove poslednje volje kao zaostavština razrešena od fideikomisne veze ali samo za slučaj da je takva naredba poslednje volje učinjena s obzirom na eventualno ukidanje fideikomisa zakona. (§ 3 stav 2 rečenica 3).

Ovaj zakonski predlog je ovaj prois českog zakona preuzeo, jer nema razloga da se ne poštuje takvo pravo, koje nije u protivnosti sa svrhom ovog zakona.

Razume se, da se sa gledišta ovog projekta koji smatra fideikomise ukinutim dana 28. juna 1921. godine može uvažiti samo takva poslednja volja, koja je učinjena pre toga dana (§ 4), jer poslednje volje učinjene posle toga dana mogu biti valjave samo u okviru određenom spomenutim propisom § 2 stav 5.

Već iz napred izloženih propisa može se izvesti, da prava čekalaca koji tim propisima nisu uvaženi prestaju bez prava na naknadu. Ali se je ipak da se isključi svaka sumnja preporučiti o da se to izrično istakne. (§ 5).

K § 6. — Po uzoru drugih zakona predvidja se u § 6 da će neznatni fideikomisi, t. j. fideikomisi, čiji je predmet novac u iznosu od najviše 50.000 dinara ili papiri od vrednosti od najviše 50.000 dinara pripasti poslednjem posedniku (uživaocu) u neograničeno vlasništvo i da prava ostalih ovlašćenika prestaju bez prava na naknadu.

Takvo rešenje preporučilo se je s obzirom na to, što bi u većini slučajeva ni trošak za provodjenje potrebnog postupka ne bi bio u srazmeri sa vrednošću imovine, pa bi deoba takve neznatne imovine samo upropastila sadašnjeg posednika (uživaoca), a da ostalim ovlašćenicima ne bi donela nikakve koristi.

K § 7. — Nema razloga da se isključi sporazumno razrešenje fideikomisa od strane interesenata, ukoliko se takav sporazum ne protivi svrsi ovog zakona. To dopuštaju skoro svi zakoni o razrešenju fideikomisa.

Razume se takvi sporazumi moraju biti odobreni od suda, koji ima da ispita da li u njemu učestvuju svi ovlašćenici, i da li se sporazum ne protivi svrsi ovog zakona.

Da se obezbedi što lakše likvidiranje fideikomisa, potrebno je predvideti prekluzivni rok za podnošenje takvih sporazuma sudovima na odobrenje.

Važnost takvih ugovora preporučuje da se traži da potpisi na njima budu overeni od strane suda ili javnog beležnika,

Sve to predvidja se u § 7.

K §§ 8 do 12. — Što se tiče postupka preporučilo se je pre svega da se provodjenje ovog postupka dade u nadležnost dosadašnjih fideikomisnih sudova, jer su ovi za provodjenje takvog postupka najpodesniji, pošto su najbolje upućeni u prilike pojedinih fideikomisa (§ 8 stav 1).

Dalje se je preporučilo propisati da se javnim oglasom pozivaju svi ovlašćenici, da se oni u oglasu pozovu da u propisanom roku jave svoje pravo i podnesu dokaže da se upozore na posledice koje bi za sobom povlačilo propuštanje takve prijave i da se pošto se mora s time računati, da će kod nekih fideikomisa biti veći broj interesenata, koji borave u inostranstvu ili čije je boravište uopšte nepoznato taj oglas ima po potrebi objaviti i u stranim novinama, (§ 8 stav 1 i stav 3 do 5).

Ovde se pojavilo pitanje da li bi istim oglasom trebalo odrediti ročište za raspravu o razrešenju fideikomisa.

Ovaj zakonski predlog smatra da to ne bi bilo celishodno s razloga, što će verovatno biti dobar broj slučajeva, u kojima će se interesenti složiti i sporazumno ugovorom razrešiti fideikomis i taj ugovor sa svim potrebnim ispravama podnositi sudu na odobrenje i da će na taj način sudu biti moguće da ugovor odobri bez prethodne rasprave. Za takve slučajeve predvideti ročišta značilo bi neopravdano poskupiti postupak.

S toga projekat predvidja, da će sud tek pošto prodje oglasni rok odlučiti da li je potrebno odrediti ročište za raspravu.

Ako se u tom roku podnese ugovor sa svim potrebnim ispravama i ako sud, pošto eventualno sasluša učesnike i prime izvidjaje, nadje da može odobriti ugovor bez prethodne rasprave o njemu, on će ga odobriti. (§ 9)

Naprotiv, sud će odrediti ročište za raspravu, o razrešenju fideikomisa: 1) ako u oglasnom roku ugovor o sporazumnom razrešenju fideikomisa uopšte nije podnesen, 2) ako je takav ugovor podnesen, ali sud nadje, da ga ne može odobriti bez prethodne usmene rasprave i 3) ako već unapred vidi da se ugovor ne može odobriti, i da će u takvom slučaju biti potrebno prinud o razrešenje fideikomisa, što ne može biti bez prethodne usmene rasprave (§ 10 stav 1).

U cilju pospešenja postupka, ovaj zakonski predlog predviđa da se u slučaju, ako sud odbije predlog o odobrenju ugovora, o tome ne izdaje zaseban zaključak, već da se odluka o tome unese u zaključak o prinudnom razrešenju fideikomisa (§ 12), i da se takva odluka može pobijati samo istim pravnim lekom kojim se pobija zaključak o prinudnom razrešenju fideikomisa.

Ostali propisi projekta o postupku ne zahtevaju naročito obrazloženja.

K § 13 — Pored prava posednika (uživaoca) fideikomisa i čekalaca dolaze pri razrešenju fideikomisa u obzir još i prava na plaćanje ili na druge činidbe koja pripadaju trećim licima po fideikomisnoj ispravi. Takva prava, koja su često predviđena u fideikomisnim ispravama jesu n. pr. pravo ženskih članova porodice na izdržavanje u naravi ili u novcu ili pravo na opremu.

U saglasnosti sa spomenutim českim zakonom o razrešenju fideikomisa (§ 6) ovaj zakonski predlog u tom pogledu predviđa, da se razrešenjem fideikomisa u takva prava ne dira, ali to samo u koliko su u pitanju takva prava onih trećih lica koji su na dan stupanja na snagu već u životu ili su već začeta; ovo ograničenje sledi iz same prirode prinudnog razrešenja fideikomisa jer kad se fideikomisi konačno likvidiraju, ne mogu se ova prava zadržati i za one koji bi se eventualno još mogli roditi (stav 1).

To je i gledište češkog zakona.

Periodične činidbe priznaju se, u koliko nije fideikomisnom ispravom što drugo naredjeno kao doživotne.

I za one, kojim se zadržava pravo na plaćanje ili druge činidbe je uslov za uvaženje pri razrešenju fideikomisa, da do protoka spomenutog oglasnog roka prijave fideikomisnom sudu svoje pravo i eventualni zahtev da se ovo njihovo pravo obezbedi, jer se inače njima prepušta da svoje pravo ostvare po opštim propisima (§ 8 stav 2).

Isto ima da vredi i u slučaju ako je u javnim knjigama uknjižena kakva dužnost da se u korist nenaznačenih lica vrše kakve činidbe. Ako se u oglasnom roku ne prijave lica kojim pripadaju prava na ove činidbe, taj teret će se po službenoj dužnosti brisati (stav 6).

Ovlašćenima prepušta se pre svega da se i u pogledu spomenutih prava sporazume sa onim kojim će pripasti fideikomisna imovina. Ako ne dodje do takvog sporazuma, a ta prava nisu već ranije obezbedjena, sud će na predlog ovlašćenika narediti što je potrebno da se ta njihova prava obezbede; to će sud učiniti u zaključku kojim se odobrava sporazumno razrešenje fideikomisa, odnosno u zaključku o prinudnom razrešenju fideikomisa. Razume se da će sud pre nego donese odluku o tome morati saslušati one kojim će fideikomisna imovina pripasti (stav 3). Za to se predviđa da se i ovi ovlašćenici imaju pozvati na ročište odredjeno (§ 10 stav 2).

Razume se i to da sud mora stranke uputiti na panicu ako se pravo ospori (stav 4).

Najzad, projekat predviđa u stavu 5, da će po predlogu, sud pomenute činidbe srazmerno smanjiti, ako nadje da ove činidbe s obzirom na međjutim smanjeni obim ili smanjenu vrednost fideikomisne imovine predstavljaju nesrazmerno veliko terećenje te imovine. To će kod većine biti kao posledica agrarne reforme. Kakvo smanjivanje je ne samo postulat pravde nego se mora uzeti da odgovara i intenciji osnivača fideikomisa.

Razume se da, ako sud odbije takav predlog, predlagaču pripada pravo da se služi pravnim lekom. Na to upućuje i stilizacija ovog propisa.

K. § 14. — Do stupanja na snagu ovog zakona uživanje fideikomisne imovine od strane poslednjeg posednika fideikomisa vrši se po dosadašnjim propisima o fideikomisima. Dosledno tome ti dosadašnji propisi imaju da vrede i za odredjivanje međjusobnih prava i dužnosti koja iz tog uživanja proističu za dosadašnjeg uživaoca ili njegove nasljednike odnosno za prvog čekaoca ili njegove nasljednike, na koje po propisima ovog zakona ta imovina odnosno njen deo prelazi, a na koja se prava i dužnosti jedan ovlašćenik može pozvati protivu drugog ovlašćenika; tu se u prvom redu podrazumevaju zahtevi za naknadu štete zbog deterioracija fideikomisne imovine, i zahtevi na naknadu zbog amelioracije.

U koliko posedniku fideikomisa po ovom zakonu pripada plodouživanje na polovinu čiji je vlasnik postao dosadašnji prvi čekalac odnosno njegovi nasljednici, razume se da se međjusobna prava i dužnosti iz ovog odnosa imaju prosuditi po propisima građanskog prava o plodouživanju.

K. § 15. — Pošto je u smislu §§ 1 i 2 projekta dan 28 jula 1921 godine odlučan za rešenje pitanja, kome će fideikomisna imovina pripasti, sledi iz toga, da za prosudjenje da li se neko ima smatrati posednikom (uživaocem) fideikomisa može biti merodavno samo pravno stanje kakvo je bilo tog dana. Nema opravdanog razloga da se dira u pravni položaj koji je već neko stekao. S toga se u ovom §-u propisuje da čekalac, koji je po naredjenjima fideikomisne isprave i propisima koji su važili do dana 28 juna 1921 god. nije imao jače pravo nego onaj koji se je na taj dan zatekao kao posednik (uživalac) fideikomisa, ne može ovome osporavati pravo s razloga što bi on (čekalac) po propisima ovog zakona imao jače pravo na pr. zato što su prestala izv. sna ograničenja koja su ranije važila. Prestanak tih ograničenja može za njega, kako je to izloženo u primedbama k §-u 3, imati jedino tu posledicu, da sada bez obzira na ova ograničenja može biti uvažen kao ovlašćenik. Jednaki razlozi govore i za dalje naredjenje ovog §-a, da se onome koji se na dan 28 juna 1921 god., zatekao kao pravi posednik fideikomisa ne može ovo pravo sada osporavati iz razloga, što bi po fideikomisnoj ispravi i ranijim propisima morao izgubiti to pravo zbog činjenica koje su nastupile posle 28 juna 1921 god. na pr. jer se je oženio sa devojkom iz neplemičke porodice.

Ako se jedan ovlašćenik ne javi u oglasnom roku a ni sud nije za njega doznao iz sudskih spisa, imaće

to samo za posledicu da neće biti uvažen pri odobrenju ugovora o sporazumnom razrešenju fideikomisa, odnosno pri sudskom prinudnom razrešenju fideikomisa. Ali njemu ostaje pravo da docnije svoje jače pravo ostvaruje protiv onih koji su po ovom zakonu stekli fideikomisnu imovinu redovnim putem parnice.

Međutim ne bi bilo celishodno, da se ovo stanje neizvesnosti za dugo drži. Za to se u stavu 2 ovoga §-a, u saglasnosti sa českim zakonom (§ 9) propisuje, da po proteku 10 godina od dana stupanja na snagu ovog zakona ne mogu više ostvarivati takva prava.

K § 16. — Razume se, da se u slučajevima, u kojima je posle 28 juna 1921 godine, a pre stupanja na snagu ovog zakona kod suda zahtevano razrešenje fideikomisa a o tom zahtevu još nije odlučeno postupak ima nastaviti i odluka doneti po propisima ovog zakona.

Drukčije stoji, ako je pre stupanja na snagu ovog zakona o takvom zahtevu već odlučeno jer su stranke na osnovu sudske odluke stekle prava.

Ali s druge strane opet ne bi bilo pravedno da stranke trpe štetu od toga, što zakon nije na vreme donesen i što neki sudovi nisu čekali donošenje ovog zakona.

Razlozi pravičnosti govore za to da se u takvim slučajevima strankama omogući da postignu ono, što bi im pripadalo po propisima ovog zakona.

Takvom propisu ne može se opravdano prigovoriti, da se protivi načelu da zakoni nemaju povratnog dejstva, jer ovim zakonom se ne menja pravno stanje stvoreno čl. 38 Vidovdanskog Ustava, već se pošto u tom članu Vidovdanskog Ustava nema bližih propisa o stanju koje ima nastati razrešenjem fideikomisa, to stanje ovim zakonom tek pobliže određuje; i to onako kako je Vidovdanskom Ustavu bilo zamišljeno.

Uostalom slučajevi u kojim se protivno ovom načelu propisuje povratna snaga, gde za to govore valjani razlozi, nisu retki.

Iz ovih razloga predviđa se u stavu 2 ovog paragrafa da svako ko je ovlašćen po ovom zakonu može u roku od 3 meseca po stupanju na snagu ovog zakona tražiti da se sudska odluka donesena po razrešenju fideikomisa posle 28 jula 1921 god. a pre stupanja na snagu ovog zakona, da stavi van snage, ako je po ovoj odluci prema onome što bi mu pripalo po ovom zakonu znatno povređen u svojim pravima.

Kad se ta odluka pravosnažno stavi van snage provešće se razrešenje fideikomisa po ovom zakonu.

K. § 17. — Po sadašnjim propisima fideikomisni sudovi nadležni su i za sporove o pravu na posed fideikomisa, o prvenstvu čekalaca i o drugim zahtevima iz fideikomisne isprave (§§ 50, 78 i 116 Jurisd. klion. norme koja važi u Sloveniji i Dalmaciji, §§ 38 i 87 gradjanskog sudovnika za Hrvatsku i Slavoniju).

Preporučilo se je da se ova nadležnost kao i nadležnost istih sudova za provedene ostavinske rasprave i za posednik (uživalaca) fideikomisa, umrlih pre stupanja na snagu ovog zakona, to zadži jer će se time postići bolje i brže svršavanje ovih zaostavština i time u isto doba i brže likvidiranje fideikomisnih predmeta u opšte.

K. § 18. — Pošto je po dosadašnjim propisima moglo biti slučajeva, da inostrani sudovi vrše fideikomisne poslove i u pogledu fideikomisne imovine, koja se nalazi u našoj državi, bilo je potrebno predvideti, da od sada te poslove u pogledu imovine koja se nalazi u našoj državi, imaju da dovrše samo naši sudovi, i to oni okružni sudovi (sudbeni stolovi, prvostepeni sudovi), u čijem se području nalazi fideikomisna imovina ili glavni njen deo (na pr. onaj deo na kojem se nalazi cela uprava).

K. § 19. — Pored opšteg naređenja da se u koliko u ovom zakonu nije što drugo naredjeno, propisi vanparničnog postupku primenjuju i u postupak po ovom zakonu, ukoliko u ovaj paragraf su uneti i propisi o posebnom postupku u slučajevima §§ 4 i 6.

U slučajevima §§ 4 i 6 nije primenjiv postupak predviđen u §§ 8—12, već se za njih mora propisati zaseban način rešenja koji će odgovarati njihovoj prirodi.

U slučaju § 4 imaće se najpre zaključkom izreći da je prestala fideikomisna veza i da se dalje ima postupati po propisima o ostavinskoj raspravi. Razume se, da se i u ovom slučaju prava ovlašćenika iz § 13 moraju uzeti u obzir sa ograničenjem predviđenim u ovom paragrafu 4. Stoga se mora i u ovom ostavinskom postupku ovlašćenici moraju pozvati pod javnim oglasom da prijave svoje pravo.

U slučaju § 6 ima sud da samo izrekne, kome će pripasti fideikomisna imovina razrešena od fideikomisne veze.

K. § 21. — U ovom paragrafu predviđaju se po uzoru spomenutog českog zakona (§ 17) potrebne mere da bi se za vreme, dok se ne donese zakon koji je već spremljen o uređenju zaštite umetničkih predmeta i spomenika, putem naredaba obezbedile državi ili samoupravnim jedinicama zbirke, biblioteke i arhive ili drugi predmeti umetničke, kulturno-istorijske etnografske i prirodne naučne vrednosti, koji sačinjavaju sastavni deo fideikomisne imovine a važni su za naš narod i zemlju.

Po prirodi stvari spada izdavanje naredaba za provodjenje ovih mera u nadležnost Ministra prosvete.

Za slučajeve, u kojim mogu biti zainteresovani i drugi resori, predviđa se da Ministar prosvete za takve svoje naredbe dobije saglasnost dotičnih Ministara.

Pošto bi vlasnici ovih predmeta ako bi ova obezbedjenja dugo trajala mogli imati znatnu štetu, propisuje se da ograničenje u raspolaganju predviđena u ovom paragrafu prestaju, ako se spomenuti zakon ne donese u roku od 3 godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

K § 22. — Postoji nekoliko fideikomisa, kod kojih je kao poslednji čekalac država, univerzitet, crkva ili koja druga opšte korisna ustanova. Razrešenje takvog fideikomisa po propisima ovog zakonskog predloga, — lišilo bi odnosnu opšte korisnu ustanovu potpuno prava, koje je steklo po fideikomisnoj ispravi, i može biti znatne imovine, koja bi joj mogla u najskorijoj budućnosti pripasti. Prema takvom stanju stvari ne preostaje drugo nego da se takvi fideikomisni izuzmu od propisa ovoga zakona, jer se ne može na drugi način interesi tih opšte korisnih ustanova zaštititi. Istina, moglo bi se reći da je takav izuzetak protivan principu gore pomenuto Ustavnog propisa, jer bi se na ovaj način fideikomisni ove vrsti perpetuirali. Ali nema

sumnje, da spomenuti Ustavni propis takve fideikomise nije imao u vidu. S obzirom na to i pošto je ovde u pitanju mali broj fideikomisa, može se u pogledu njih takav izuzetak opravdati.

K. § 23. — Po propisima koji danas važe u onim područjima u kojima postoje fideikomisi, plaćaju se kod svakog prelaza fideikomisne imovine na nalog uživaoca izvesna taksa koja odgovara naslednoj taksi. Razumje se da bi to trebalo uzeti u obzir i prilikom konačnog likvidiranja fideikomisa.

Po propisima ovoga zakonskog predloga fideikomisna imovina ima da predje na uživaoca i prvog čekaoca u neograničeno vlasništvo, s toga treba na ovo sticanje neograničenog vlasništva udariti odgovarajuću taksu. U tom pogledu treba svakako praviti razliku između uživaoca i prvog čekaoca. Dok je uživatelj već prilikom toga kad je stekao uživanje imao po dosadašnjim propisima da plati naslednu taksu za to pravo uživanja, dotle čekalac takve takse nije imao da plati. Stoga je sasvim opravdano da sada čekalac kad dobije jednu polovinu fideikomisne imovine plati jednaku taksu t. j. takodjer naslednu taksu. S druge strane treba uvažiti da kako dosadašnji uživatelj tako i dosadašnji čekalac sada dobijaju fideikomisnu imovinu u mesto na uživanje u neograničeno vlasništvo, dakle pored uživanja i prava na supstancu. Stoga je opravdano da je jedan i drugi ovom prilikom plate jednu posebnu taksu za sticanje neograničenog vlasništva. Prema tome predviđa se u §-u 23 ovog zakonskog predloga da će prvi čekalac na svoju polovinu platiti naslednu taksu a jedan i drugi 2% bruto vrednosti imovine koja njima pripada kao taksu za sticanje neograničenog vlasništva.

Pored toga treba u takšenom pogledu uvažiti i rad koji će sudovi vršiti prilikom likvidiranja fideikomisa po propisima ovog zakonskog predloga. Opravdano je da pomenuta lica za koje će sudovi vršiti razne radnje po propisima ovoga zakonskog predloga za ove radnje i nešto plaćaju. U tom pogledu najbolje odgovara taksa koja je predviđena u tarifnom br. 25 Zakona o sudskim taksama, pošto ovaj rad po samom svom karakteru spada u vanparnični postupak.

Odredbe §-a 20, 24 i 25 ovog zakonskog predloga ne zahtevaju naročito obrazloženje.